

ສອງປີ

สารบัญ

หน้า

■ ประชาชนชายขอบ	
พระมหาจักรี ญาณสมฺปนฺโน, ดร. (ศรีจารุเมธีญาณ) และ นายสุรศักดิ์ อุดมืองเพีย	1
■ การเรียนรู้การเมือง	
พัชรี ศิลารัตน์	11
■ แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในอนาคต	
ชนาธิป ศรีโต, รัชนีบุรณ์ เนตรภักดี และ ชูลีพร นาหัวนิล	17
■ ปัญหาอาชญากรรมในสังคม	
พันตำรวจโท ชำนิ คนไว	28
■ จริยธรรมและจรรยาบรรณผู้ปฏิบัติหน้าที่งานสายตรวจ	
พันตำรวจโท ชูวิทย์ บุญรักษา อาจารย์ (สบ๓) กลุ่มงานอาจารย์ ศฝร.ภ.๔	42
■ บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์	
อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	
พระมหาวิรุธ นิลเพชร, ก้องพิพัฒน์ กองคำ,	
ดาวฤดี ศรีชะเกษ, สุรศักดิ์ อุดมืองเพีย และ ชูลีพร นาหัวนิล	57
ภาคผนวก.....	69

ประชาชนชายขอบ Marginalized People

พระมหาจักรี ญาณสมปโนน, ดร.

(ศรีจารุเมธีญาณ)¹

นายสุรศักดิ์ อุดเมืองเพีย²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงการนิยามความหมายของประชาชนชายขอบในประเทศไทย โดยยกตัวอย่างได้แก่ กลุ่มคนไร้รัฐหรือคนไร้สัญชาติตามกฎหมาย ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ แรงงานต่างด้าว บทความนี้พบว่าการให้คำนิยามหรือความหมายของ “คนชายขอบ” มีระดับในการอธิบายที่หลากหลายที่แตกต่างกันออกไป และมีการเปลี่ยนแปลงบริบททางของสังคมในการให้คำนิยามครั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ในบางครั้งอาจจะทำให้เกิดความรุนแรง หรือเป็นการตอกย้ำให้เห็นภาพความเป็นชายขอบชัดเจนมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนพบว่า การให้นิยามความหมายมีนัยสำคัญต่อสถานะทางจิตใจของบุคคลและอาจจะส่งผลกระทบต่อทิศทางการกำหนดนโยบายสาธารณะและการบริหารพัฒนาประเทศได้

คำสำคัญ: ประชาชน, ชายขอบ

Abstract

For this article, the writer has the objective to define marginalized people in Thailand such as non-nationality group, ethnic group, and immigrant labor. It was found that there are various definitions following the deferent social context and social change. Some definitions can be the stigmatization for some marginalized people. However, the writer found that the definition of marginalization has mind effect, public policy framework, and social administration .

Keywords : People, Marginalized

¹ อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

² นักวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน, E-mail : chakkree_2532@hotmail.com

บทนำ

เมื่อมีการสำรวจประชากรโดยทั่วไปนั้นมีการแบ่งประชาชนออกเป็นกลุ่มต่างๆ ด้วยเหตุผลหรือความตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระบวนการนี้ย่อมนำมาซึ่งการ “กีดกัน” ประชากรบางกลุ่มหรือประชาชนบางกลุ่มให้หลุดออกไปจากสังคม (Social exclusion) ทำให้เกิดการแบ่งแยกคนกลุ่มใหญ่และคนกลุ่มน้อยในสังคมขึ้นและทำให้ด้อยความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่อาจสามารถเท่าเทียมกัน เช่น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนผู้ด้อยโอกาสด้านฐานะทางเศรษฐกิจ จึงสร้างความเป็นชายขอบ (marginalisation) ให้กับประชาชนที่หลากหลาย กระบวนการสำคัญที่ผลักดันให้ประชาชนกลุ่มต่างๆ กลายเป็นชายขอบ จากประชาชนส่วนใหญ่ในแต่ละช่วงเวลา เนื่องจากนิยามดังกล่าวได้ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อประชาชนกลุ่มต่างๆ จนกลายเป็นการกีดกันประชากรบางกลุ่มให้ออกไปอยู่นอกขอบมากขึ้น

แนวคิดและกระบวนการให้นิยามสู่ความเป็นชายขอบนั้นถูกนำมาศึกษาวิถีชีวิตของกลุ่มคนที่ถูกมองว่าไร้อำนาจและด้อยสิทธิในสังคมจากมุมมองของหลากหลายสาขา ในมุมมองของนักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา “คนชายขอบ” คือกลุ่มประชากรที่อยู่ชายขอบของสังคม ศาสนา วัฒนธรรม หรือเศรษฐกิจหลัก หรือคนกลุ่มน้อยที่ถูกเบียดขับให้ไปอยู่นอกของประชากรกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มประชากรที่ไม่ได้รับโอกาสในการเข้าถึง ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือถูกกีดกันออกจากระบบการต่อรองทางอำนาจรัฐ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานหรือการจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ รวมทั้งกลุ่มประชากรที่ง่ายต่อการถูกครอบงำทางความคิดและวัฒนธรรม ขาดความมั่นคงในสังคม ลักษณะคนชายขอบอาจจะแตกต่างจากประชากรส่วนใหญ่ของสังคมในแง่ต่างๆ เช่น ชชาติพันธุ์ ผิพรรณวรรณะ ศาสนา อุดมการณ์ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและชนชั้นทางสังคม (สุริยา สมทคุปต์ และพัฒนา กิตติอาษา, 2542; สุริชัย หวันแก้ว, 2550; พงษ์เทพ สันติกุล, 2554; ชมพู โกดิรัมย์, 2554)

ประชาชน

คำว่า “ประชาชน พลเมือง ราษฎร ปวงชน” ประชาชนคนไทยเกือบทุกคนรู้จักคำเหล่านี้ดี แต่ก็ไม่ว่าจะเข้าใจความหมายทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และความเป็นมาของคำต่างๆ นี้แค่ไหน บริบททางรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ รวมทั้งประวัติความเป็นมาของคำเหล่านี้มีมาอย่างไร เข้าใจว่าคำเหล่านี้เป็นคำที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศ อาจจะเป็นได้ทั้งภาษาอังกฤษหรือภาษาฝรั่งเศส คำว่า “คน” หรือ “ชาว” หรือ “ไท” เป็นคำไทยที่ใช้เรียก “คน” ที่เป็นพหุพจน์ เช่น คนกรุงเทพ คนเขมร หรือชาวกรุงเทพ ชาวเชียงใหม่ หรือไทบ้านเหนือ ไทเมืองพวน เข้าใจว่าคำว่า “พลเมือง ราษฎร และประชาชน” เกิดขึ้นภายหลังโดยการแปลจากภาษาอังกฤษหรือฝรั่งเศสมาเป็นภาษาบาลี สันสกฤต หรือภาษาบาลี สันสกฤต ปนกับภาษาไทยในกรณีคำว่า พลเมือง (ดร. วีรพงษ์ รามางกูร, 2558 :

ออนไลน์)

เริ่มต้นจากคำว่า “ราชกร” เป็นคำสันสกฤตที่อินเดียทุกวันนี้ก็ยังมีแคว้นแคว้นหนึ่งชื่อ แคว้นราชกร หรือ Rashtra คำ “ราชกร” ดูเหมือนจะแปลมาจากภาษาอังกฤษหรือภาษาฝรั่งเศสว่า “Subject” แปลว่าผู้อยู่ใต้บังคับของพระเจ้าแผ่นดิน หรือไม่ก็อยู่ใต้บังคับของประเทศอื่น ในกรณีประเทศนั้นเป็นประเทศอาณานิคม บางคนก็แปลว่า “ไพร่” หรือ “ข้าแผ่นดิน” หรือ “ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน” ก็มี ในภาษาอังกฤษคำว่า “Subject” น่าจะต่ำกว่า “Commoner” ด้วยซ้ำ

คำว่า “ราชกร” เป็นคำเก่าแก่ที่มีใช้กันมานาน ในกฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยาและกฎหมายตราสามดวง ก็มีการใช้คำว่า “ราชกร” หมายถึงคนโดยทั่วไปและใช้ตลอดมา

ดร.วีรพงษ์ รามางกูร, (2558 : ออนไลน์) คำว่า “ปวงชน” แทนคำว่าราชกร คงจะเป็นการใช้แทนคำว่า ประชาชน หรือคำว่า People ในภาษาอังกฤษ อาจจะมาจากอิทธิพลของอเมริกา สืบเนื่องมาจากสุนทรพจน์เกตทีสเบิร์กของประธานาธิบดี อับราฮัม ลินคอล์น ที่ให้คำจำกัดความของรัฐบาลประชาธิปไตยไว้ว่า เป็น “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” แต่แทนที่เราจะใช้คำว่า “ประชาชน” แทนคำว่า “ราชกร” เรากลับใช้คำว่า “ปวงชน” แทน อย่างไรก็ตาม คำว่าปวงชนก็ใช้แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ เท่านั้น แต่ไม่ติดปากที่จะใช้กันทั่วไปในที่อื่น ๆ ไม่ว่าในหน้าหนังสือพิมพ์หรือในสื่ออื่น ๆ ยังนิยมใช้คำว่า “ประชาชน” มากกว่าคำว่า “ปวงชน”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายคำว่า “ประชากรราษฎร์” หรือประชาชน หมายถึง พลเมือง, สามัญชนทั่วไปที่ไม่ใช่ข้าราชการ พ่อค้า หรือนักบวช ในความว่าข้าราชการ พ่อค้า และประชาชน

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา(2560: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายคำว่า **ประชาชน** ประกอบด้วย **ประชา** หมายถึง หมู่คน และ **ชน** หมายถึง คน **ประชาชน** หมายถึง คนที่เกิดและอาศัยอยู่ในประเทศใดประเทศหนึ่ง ถือว่าเป็นเจ้าของหรือสมาชิกของประเทศ คำว่า**ประชาชน** มักใช้ในความหมายพหูพจน์ คือ หมายถึง หมู่คน หรือ คนจำนวนมาก

โดยสรุป ประชาชน หมายถึง ประชากรสามัญชนธรรมดาทั่วไปที่เกิดหรืออาศัยอยู่ในประเทศนั้นๆซึ่งมีความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกับคำว่า “พลเมือง” นั่นเอง

คนชายขอบ

คนชายขอบ (marginal people) หมายถึง บุคคลที่สังคมไม่เหลียวแล ถูกทิ้งขว้าง แยกจากสังคมกระแสหลัก เช่น ชาวเขา ชนกลุ่มน้อย ผู้หญิงขายบริการ กลุ่มรักเพศเดียวกัน หรือกลุ่มคนพิการ นอกจากนี้ ยังรวมถึงผู้ที่ถูกปฏิเสธโดยสังคมส่วนใหญ่ เช่น ถ้าบังเอิญเราเรียนไม่เก่ง แต่เพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นคนเรียนเก่งแทบทั้งหมด เราก็จะกลายเป็นคนชายขอบได้เช่นเดียวกัน จึงไม่ใช่แค่คนที่อยู่ตามชายแดนระหว่างประเทศเท่านั้น (Wikipedia, 2560 : ออนไลน์)

ในภาษาไทยคำว่า “ชาย” ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานนั้น หมายถึง ส่วนริม หรือ ปลายของบางอย่าง เช่น ชายผ้าจีวร “ส่วนที่ สุดเขต/ริม” เช่น ชายฝั่ง ชายแดน ชายทะเล ความหมายนี้จะมียุไปในทางกายภาพหรือภูมิศาสตร์ แต่หากเราพิจารณาเนื้อหาของนิยามศัพท์ Marginalisation ต่อๆไปเราจะพบความหมายของคำว่า “ชายขอบ” ที่อ้างอิงไปถึงการอยู่วงนอก การไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการคิดหรือตัดสินใจ

อันที่จริง ในวงวิชาการสังคมวิทยาของประเทศเรา คำว่า “ชายขอบ” ก็มีใช้คำใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนแต่อย่างใด ในพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน มีการบัญญัติศัพท์คำนี้ในภาษาไทยไว้อย่างชัดเจนโดยให้คำนิยามว่า “กลุ่มชายขอบ” ซึ่งหมายถึง กลุ่มคนที่ยังไม่ถูกกลืนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มใหญ่อย่างสมบูรณ์ กลุ่มที่ละทิ้งวัฒนธรรมเดิมของตนไปบางส่วน และยังไม่ได้เป็นที่ยอมรับอย่างสมบูรณ์ กลุ่มที่ละทิ้งวัฒนธรรมเดิมของตนไปบางส่วน และยังไม่ได้เป็นที่ยอมรับอย่างสมบูรณ์ในวัฒนธรรมใหม่ที่กลายมาเป็นวิถีชีวิตของตน คำนี้มักจะนำมาใช้กับกลุ่มคนที่อพยพย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ ในกลุ่มคนนี้จะมีความแตกต่าง ผสมกันมากมาย ดังนั้นทัศนคติ คุณค่า และแบบพฤติกรรมที่แสดงออกมาก็จึงมีได้มีลักษณะเป็นของวัฒนธรรมได้วัฒนธรรมหนึ่ง

ในอีกคำหนึ่งที่เกี่ยวข้องกันในบทความนี้คือ “ชนกลุ่มน้อย” หมายถึง กลุ่มคนซึ่งกำหนดโดยขนาดหรือส่วนของประชากรว่ามีจำนวนน้อยกว่าประชากรส่วนใหญ่กล่าวคือ เป็นกลุ่มย่อย ซึ่งมีแบบอย่างวัฒนธรรมย่อยอยู่ภายในสังคมใหญ่ ชนกลุ่มน้อยในสังคมต่างๆ มีเอกลักษณ์หรือพันธะผูกพันกันด้วยเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา หรือลักษณะอื่นๆ ทางวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัดชัดเจนว่าต่างจากส่วนใหญ่ของสังคม ในสังคมที่มีปัญหาเกี่ยวกับสัมพันธภาพทางเชื้อชาติมักพบว่า ชนกลุ่มน้อยตกอยู่ในฐานะถูกเหยียดฉกและได้รับการปฏิบัติไม่เท่าเทียมกับชนกลุ่มใหญ่ (นางสาววิชุดา สร้อยสุด, 2560: ออนไลน์)

คนชายขอบยังหมายถึง “ผู้ไร้อำนาจ” ซึ่งได้แก่ การไร้อำนาจในทางเศรษฐกิจและการเมือง อันเป็นผลมาจากการไม่มีทรัพย์สินและปัจจัยการผลิต การขาดโอกาสทางการศึกษา การเข้าไม่ถึงสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และการเข้าไม่ถึงสวัสดิการของรัฐ (นภาพร อติวานิชยพงษ์, 2560) ในทางเศรษฐศาสตร์การเมือง ความเป็นคนชายขอบคือคนที่ด้อยอำนาจ คนที่ตกเป็นเบี้ยล่างของคนกลุ่มใหญ่ ยากไร้ เพศด้อย ไม่มีตำแหน่งทางสังคม หรือเรียกรวมๆ ว่าเป็น “คนอื่น” ทำให้คนเหล่านี้ถูกกีดกันซ้ำแล้วซ้ำเล่า มีโอกาสที่จะถูกเบียดขับออกจากสังคม ไม่ว่าจะเป็นในบริบททางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มชาติพันธุ์ (สุริชัย หวันแก้ว, 2550)

สำหรับกระบวนการทำให้คนหรือคนกลุ่มใดเป็นชายขอบนั้น เป็นกระบวนการที่ไม่ได้เกิดจากกลุ่มคนที่เป็นคนชายขอบเอง แต่เกิดจากการถูกทำให้กลายเป็นชายขอบโดยผู้มีอำนาจเหนือกว่า ในงานศึกษาของ Simes (1999) ได้อธิบาย กระบวนการกลายเป็นชายขอบว่าก่อรูปขึ้นจากวาทกรรม

ของกรอบความคิดใหญ่ๆ 3 กรอบ (Simes, 1999 อ้างใน Andersson, 2003) คือ

1. กรอบความคิดเรื่องความเสมอภาคหรือความไม่เท่าเทียม (equality/inequality discourse) ในกระบวนการตัดสินความเป็นชายขอบมักตั้งอยู่บนฐานประสบการณ์และทัศนคติของคนในสังคมนั้นว่าคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีความเปี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม (social norms) และบริบทของชุมชน (moral community) ที่อาศัยอยู่

2. กรอบความคิดเรื่องความปกติหรือความเปี่ยงเบน (normality/deviance discourse) ในกระบวนการถูกทำให้เป็นชายขอบมักตั้งอยู่บนฐานประสบการณ์และทัศนคติของคนในสังคมนั้นว่าคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีความเปี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม (social norms) และบริบทของชุมชน (moral community) ที่อาศัยอยู่

3. กรอบความคิดเรื่อง “พวกเรา” หรือ “พวกเขา” (us/others discourse) ในกระบวนการถูกทำให้เป็นชายขอบมักจะผูกกับแนวคิดเรื่องความเป็นรัฐ-ชาติ ที่มีการแบ่งเราแบ่งเขา และแบ่งความแตกต่างของกลุ่มคนตามอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และประเพณี

ทั้ง 3 วาทกรรมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมและความไม่เป็นธรรมทางสังคม ความเป็น “คนชายขอบ” จึงเสมือนเป็นพื้นที่สีเทา (grey zone) ที่คนกลุ่มหนึ่งมีโอกาสได้รับการยอมรับและขับออกจากกลุ่มใหญ่ในสังคมได้เท่าๆ กัน ด้วยเหตุนี้ คนบางกลุ่มในสังคมไทยจึงมีภาพของความเป็นชายขอบที่ไม่ชัดเจน และมีโอกาสเปลี่ยนสถานภาพเป็นชายขอบและไม่เป็นชายขอบได้เท่าๆ กัน การให้ความหมายของคนชายขอบในระยะหลังจะหลีกเลี่ยงการชี้เฉพาะเจาะจงความเป็นชายขอบให้กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งด้วยคำจำกัดความที่ชัดเจน (Simes, 1999 อ้างใน Andersson, 2003)

สำหรับความหมายและคุณลักษณะของคนชายขอบนั้น Gurung & Kollmair (๒๐๐๕) อธิบายด้วย 2 กรอบแนวคิดหลักๆ คือ (1) **แนวคิดด้านสังคม (societal framework)** ในมิติของประชากร ศาสนา วัฒนธรรมโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่เชื่อมโยงกับการเข้าถึงทรัพยากรของปัจเจกหรือกลุ่ม โดยเน้นการทำความเข้าใจ การอธิบายสาเหตุของการถูกเปียดขับ ความไม่เท่าเทียม ความอยุติธรรมของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดเรื่องความเสมอภาคหรือความไม่เท่าเทียมของ Simes และ (2) **แนวคิดเกี่ยวกับขอบเขต เขตแดน (spatial framework)** โดยใช้ที่ตั้งหรือระยะทางจากจุดศูนย์กลางการพัฒนาเป็นตัวกำหนดความเป็นชายขอบ

ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic groups)

หากกล่าวถึง “ประชากรชายขอบ” ราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัดความว่า หมายถึง “กลุ่มที่ยังไม่ถูกกลืนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มใหญ่อย่างสมบูรณ์ กลุ่มที่ละทิ้งวัฒนธรรมของตนไปบางส่วน และยังไม่เป็นที่ยอมรับอย่างสมบูรณ์ในวัฒนธรรมใหม่ที่กลายมาเป็นวิถีชีวิตของตน คำนี้มักจะนำมาใช้กับกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ ในกลุ่มคนนี้จะมีความแตกต่าง ผสมกันมากมาย ดังนั้นทัศนคติ คุณค่า และแบบอย่างพฤติกรรมที่แสดงออกมาจึงมิได้มีลักษณะเป็นของวัฒนธรรมใด

วัฒนธรรมหนึ่ง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2524อ้างใน สุริชัย หวันแก้ว, 2550)

นัยของความหมายข้างต้น ก็คือนิยามของ “ชนกลุ่มน้อย” (minority group) ที่หมายถึง “กลุ่มคนซึ่งกำหนดโดยขนาดหรือส่วนของประชากรว่ามีจำนวนน้อยกว่าประชากรส่วนใหญ่ กล่าวคือเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งมีแบบอย่าง วัฒนธรรมย่อยอยู่ภายในสังคมใหญ่ ชนกลุ่มน้อยต่างๆ มีเอกลักษณ์หรือพันธะผูกพันกันด้วยเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา หรือลักษณะอื่นๆ ทางวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัดเจนว่าต่างไปจากชนส่วนใหญ่ของสังคม ในสังคมที่มีปัญหาละเอียดอ่อน ในทางเชื้อชาติมักพบว่า ชนกลุ่มน้อยตกอยู่ในฐานะที่ถูกเหยียดฉกและได้รับ การปฏิบัติไม่เท่าเทียมกับชนกลุ่มใหญ่” (สุริชัย หวันแก้ว, 2550 : 11-12) ด้วยความที่รัฐใช้กรอบคิด “พวกเขา-พวกเรา” จำแนกคนที่ผิดแผกแตกต่างไปจากบรรทัดฐานของสังคม และอยู่ไกลความเจริญหรือศูนย์กลาง มาเป็นกรอบในการเมืองปกครองคนในประเทศ ด้วยทัศนะที่ว่าหากชนกลุ่มนี้มีจำนวนมากและมีอำนาจในการเมืองหรือเศรษฐกิจแล้ว อาจมีผลกระทบต่อโครงสร้างอำนาจ รูปแบบการปกครอง รวมทั้งเสถียรภาพและการพัฒนาของประเทศได้ จึงเป็นที่มาให้รัฐได้กำหนดแนวนโยบายผสมกลมกลืน (assimilation) นโยบายการปราบปรามและควบคุมนโยบายแบ่งแยกและปกครองในการปกครองดูแลชนกลุ่มน้อยโดยรัฐมีแนวนโยบายที่แบ่งออกเป็น 2 วิธีคิดหลักคือพิจารณาชนกลุ่มน้อยว่าเป็น “คนใน” คือนับรวมเข้าเป็นพลเมืองของรัฐ (inclusion) หรือมองว่าเป็น “คนนอก” คือ มีใช้คนของรัฐ (exclusion) กล่าวคือเป็นการปกครองแบบกลมกลืนหรือแบ่งแยก (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2550)

คนไร้รัฐ หรือคนไร้สัญชาติตามกฎหมาย, เด็กไร้สัญชาติ

หากพิจารณาสถานะทางการเมืองของชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ ร่วมกับประเด็น “เด็กไร้สัญชาติ” ก็จะพบว่ามี mốiเชื่อมโยงกัน เนื่องจากการที่ไม่ได้ถูกนับรวมว่าเป็น “คนชาติ” (nationals) โดยกฎหมายของรัฐใดๆเลย ส่งผลให้เด็กที่เกิดจากชนกลุ่มนี้ไม่ได้รับสิทธิการเป็นพลเมืองด้วย เด็กกลุ่มนี้จึงถูกผลักให้เป็น “คนชายขอบ” โดยเฉพาะเมื่อรัฐได้ผูกติดเรื่องสัญชาติ หรือการมีหมายเลข 13 หลัก หรือมีบัตรประชาชนไทย เข้ากับสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ถึงแม้ว่ารัฐไทยได้พยายามที่จะดำเนินการตามหลักสิทธิมนุษยชนด้วยการให้บุคคลไร้สัญชาติมีหมายเลขประจำตัวเช่นเดียวกับพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศ แต่ความเป็นชายขอบของประชากรกลุ่มนี้ยังคงถูกกำหนดด้วยแนวคิดเรื่องความปกติหรือความเปี่ยม และ “พวกเรา” หรือ “พวกเขา” (Sirnes, 1999 อ้างใน Andersson, 2003)

คนไร้สัญชาติ (stateless person) หมายถึง บุคคลที่ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นผู้มีสถานะเป็นสมาชิกของประเทศใด หรือไม่มีประเทศใดรับว่าเป็นสมาชิกหรือเคยเป็นสมาชิกของประเทศ ซึ่งรวมถึงผู้ที่มีฐานะทางกฎหมายที่เป็นผู้มีสัญชาติไทย เพียงแต่ยังไม่มี การพิสูจน์ หรือไม่มีโอกาสพิสูจน์ หรือไม่มีพยานหลักฐานในการพิสูจน์ซึ่งบางครั้งรัฐก็เรียกคนไร้สัญชาตินี้ว่าคนไร้รัฐ หากพิจารณาจากหลัก

การจดทะเบียนราษฎรแล้ว คนไร้รัฐในประเทศไทยอาจเกิดขึ้นได้จาก 3 สถานการณ์ ได้แก่ 1) เกิดก่อนการมีทะเบียนราษฎร และตกหล่นจากการสำรวจ 2) ไม่ได้แจ้งเกิด และ 3) ถูกถอนชื่อออกและบุคคลนั้นๆก็ไม่มีชื่อในทะเบียนราษฎร (พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร, 2550)

สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (United Nations High Commissioner for Refugees - UNHCR) ให้นิยาม *คนไร้รัฐตามกฎหมาย* (de jure stateless) ว่าเป็น ผู้ที่ไม่ได้ถูกนับรวมว่าเป็น

คนชาติ (nationals) โดยกฎหมายของรัฐใดๆ เลย มีคนจำนวนหลายล้านคนบนโลกใบนี้เป็น *คนไร้รัฐตามข้อเท็จจริง* (de facto stateless) เนื่องจากเป็นผู้พลัดถิ่นที่ไม่สามารถเดินทางกลับประเทศตนเอง หรือไม่สามารถพิสูจน์สัญชาติของตนเองได้ หรืออยู่ระหว่างการรอพิสูจน์สัญชาติ คือ แม้จะเป็นพลเมืองของรัฐแต่ก็ไม่ได้รับการปกป้องคุ้มครองจากรัฐ คนส่วนหนึ่งของกลุ่มหลังนี้จึงเป็นคนไร้สัญชาติ (nationality-less) แต่มีได้ไร้รัฐ ทั้งนี้เพราะภาวะไร้รัฐและไร้สัญชาติมักมาจากการเลือกปฏิบัติจากรัฐในการพิจารณาให้สัญชาติต่อคนในรัฐตนเอง จึงทำให้คนไร้รัฐมีความเป็นอยู่ในสภาพเปราะบาง และมีโอกาสสูงที่จะถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกแสวงหาประโยชน์ และถูกเลือกปฏิบัติ (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2554)

แรงงานต่างด้าว

ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ (globalization) ระบบทุนนิยม รวมทั้งระบบเศรษฐกิจโลกในรูปของการบูรณาการทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (economic integration) เครือข่ายเชื่อมโยงทางสังคม (social networking) และระบบติดต่อกับเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) ที่ผลักดันให้มีการเปิดเสรีด้านการค้า ภายใต้สมมติฐานที่ว่า การเปิดเสรีจะทำให้เศรษฐกิจและการบริโภคขยายตัวและส่งผลให้ระดับความเป็นอยู่ของประชากรสูงขึ้นทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศยากจนหรือร่ำรวยต่างมีส่วนร่วมในกระบวนการเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะประเทศยากจน (พงษ์เทพ สันติกุล, 2554) มีผลให้กลุ่มคนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมมีโอกาสถูกครอบงำทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะ “แรงงาน” ในฐานะที่เป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการผลิต การพึ่งพาตลาดผนวกกับความอ่อนแอของสังคม ทำให้ประชากรกลุ่มนี้ยิ่งถูกลดทอนอำนาจการต่อรอง และถูกเบียดขับให้ไปอยู่ชายขอบของสังคมเพิ่มขึ้น (สุริชัย หวันแก้ว, 2550; ชมพู โกติรัมย์, 2554)

“แรงงานต่างด้าว” หรือที่เรียกตามภาษาราชการว่า “แรงงานข้ามชาติ” เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศหนึ่งสู่อีกประเทศหนึ่ง โดยมีลักษณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับอีกสังคมและ/หรืออีกวัฒนธรรมหนึ่งผ่านการว่าจ้างแรงงาน การเคลื่อนย้ายลักษณะดังกล่าวนี้เกิดขึ้นในแทบทุกภูมิภาคของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่การสื่อสารคมนาคมมิได้เป็นอุปสรรค

ต่อการเดินทางของมนุษย์ดังเช่นอดีต ผนวกกับปัจจัยทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่มีความรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้นจนอาจกล่าวได้ว่า “แรงงานข้ามชาติ” เป็นผลอันเกิดจากภาวะ “ทุนนิยมโลกาภิวัตน์” (อภีรักษ์ แก้วสวย. 2559)

การเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจโลก ได้ส่งเสริมให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านอย่างชัดเจน กลายเป็นหนึ่งในสาเหตุดึงดูดสำคัญที่ทำให้เกิด การหลั่งไหลของแรงงานข้ามพรมแดนโดยการลักลอบเข้าเมือง เพื่อเข้ามาสู่ระบบเศรษฐกิจที่ดีกว่า ประเทศต้นทางของตนเอง โดยเฉพาะแรงงานจากพม่า ลาว และกัมพูชา เข้ามาในประเทศไทยเป็น จำนวนมาก ตั้งแต่ประมาณต้นทศวรรษ ๒๕๓๐ ด้วยเหตุที่แรงงานข้ามชาติเดินทางเข้าประเทศไทย โดยการลักลอบผ่านทางพรมแดน ส่งผลให้มีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองตามกฎหมาย ในแง่ของผู้ ประกอบการ แรงงานข้ามชาติเหล่านี้เป็นที่ต้องการในกิจการหลายประเภท เช่น งานในภาคเกษตร ประมงทางทะเล คนรับใช้ในบ้าน และงานก่อสร้าง เป็นต้น เนื่องจากแรงงานไทยไม่นิยมทำ เพราะ เป็นงานที่หนัก และเป็นงานประเภท 3D นั่นคือ สกปรก (dirty) ยากลำบาก (difficult) และอันตราย (dangerous) แม้ว่าการเข้าเมืองของแรงงานข้ามชาติเหล่านี้จะเป็นการผิดกฎหมายก็ตาม แต่ภาครัฐ ก็มีนโยบายเพื่อผ่อนปรนให้แรงงานข้ามชาติเหล่านี้สามารถทำงานในประเทศไทยได้โดยมีสถานะการณ อยู่นในประเทศแบบชั่วคราวเพื่อรอการส่งตัวกลับ

บทสรุป

กระบวนการของการสร้างความหมายเพื่อการแยกแยะกลุ่มชนต่างๆของรัฐบนพื้นฐาน ของความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคมนั้น เริ่มต้นตั้งแต่ช่วงแรกของกระบวนการสร้างรัฐชาติ เมื่อผู้นำ ทางการเมืองและการปกครองในศูนย์กลางของอำนาจ เริ่มสร้างภาพของความเป็นคนอื่น (the otherness) ให้กับคนในชาติด้วยทัศนคติที่มองว่า ความเจริญหรือความศิวิไลซ์นั้นเข้มข้นอยู่ในศูนย์กลาง คนที่อยู่ห่างออกไปจากศูนย์กลาง(ตัวเมือง) จึงห่างไกลความเจริญ เป็น “คนบ้านนอก” หรือชนบท ท้นที่ และถ้าอยู่ห่างออกไปกว่านั้นอีกถึงกับเรียกว่าเป็น “คนป่า คนเขา” ทั้งๆที่พวกเขาเหล่านั้นต่าง ก็เป็นพลเมืองร่วมชาติเดียวกัน การสร้างภาพดังกล่าว ได้กลายเป็นวาทกรรม (discourse) หรือการ นิยามความหมายเชิงอำนาจทำให้ถูกผลักให้คนเหล่านั้นที่ตกอยู่ในสถานะที่เรียกว่า “สถานะชายขอบ ของสังคม” (marginality) เท่ากับเป็นกระบวนการกีดกันให้คนที่อยู่ห่างไกลเหล่านั้นสูญเสียหรือไม่ ได้รับสิทธิเสรีภาพตามที่ตนจะพึงมีพึงได้ตามกฎหมาย ทางสังคมศาสตร์เรียกกระบวนการดังกล่าวนี้ ว่า กระบวนการสร้างสถานะความเป็นชายขอบ (marginalisation) ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้กับกลุ่มชน ที่อยู่ห่างไกลจากอำนาจ ทั้งในแง่ของประชากรชาวยุโรปและความเป็นธรรมในสังคม กลุ่มคนที่ ยิงอยู่ห่างไกลจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจก็จะยิ่งไร้อำนาจมากขึ้นดังเช่นในอดีตที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชาว เขาในบริเวณชายแดน หรือตามแนวตะเข็บชายแดนระหว่างประเทศในปัจจุบันพบว่า การนิยาม “คน

ชายขอบ” นั้นมีความหลากหลายในระดับของการอธิบายความหมาย ทั้งยังซ้อนทับกันด้วยแนวคิดต่างๆ และมีความเป็นพลวัต และในทางกลับกันพบว่า นโยบายในการพัฒนาประเทศที่ส่งผลต่อการให้ความหมายของการเป็น “ประชากรชายขอบ” ในบทความนี้ได้สะท้อนให้เห็นภาพของความ เป็นชายขอบที่สามารถเกิดขึ้นกับกลุ่มคนที่ถูกมองข้ามเป็น “คนนอก” คือมิใช่พลเมืองของรัฐ แม้หลายคนจะมีบรรพบุรุษอยู่ในประเทศนั้นๆมาเป็นเวลานาน เช่น กรณี **ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ คนไร้รัฐตามกฎหมาย หรือคนไร้สัญชาติ เด็กไร้สัญชาติ และแรงงานต่างด้าว** และกลุ่มคนที่ถือเป็น “คนใน” หรือเป็นพลเมืองของรัฐ ได้แก่ **กลุ่มคนยากจน** ซึ่งพบว่าแต่ละหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลตัวเลขไปตามเป้าหมายที่แตกต่างกัน จำนวนของประชากรที่ได้ในการจัดเก็บจึงแตกต่างกันอย่างยิ่ง การกำหนดนิยามหรือความหมายของกลุ่มประชากรใดก็ตาม ควรคำนึงถึงความหลากหลาย และพลวัตของการเปลี่ยนแปลงบริบทต่างๆ ในแต่ละสังคมเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ในบางครั้งความหมายเหล่านี้กลับยิ่งเพิ่มความรุนแรง หรือเป็นการตอกย้ำให้ภาพความเป็น “ประชากรชายขอบ หรือ ประชากรชายขอบ” ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2550). **รัฐไทยกับการปรับเปลี่ยนนโยบายเอตส์และอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ**. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- _____. (2554). **การจัดระบบคนไร้รัฐในบริบทประเทศไทย**. ใน สุรีย์พร พันพิง และมาลี สันภูวรรณ (บรรณาธิการ). ประชากรและสังคม 2554(หน้า 103-126). นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชมพู โกติธรมย์. (2554). **หรือเป็นความทันสมัย แต่ไม่พัฒนา**. จาก อาร์วายทีไนน์. จากเว็บไซต์: <http://www.ryt9.com/s/tpd/1096111> สืบค้นเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2560.
- นภาพร อติวานิชยพงศ์. (2552). **เส้นทางสู่สู่ประกันสังคม**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อนหญิง.
- นางสาววิชุดา สร้อยสุด. 2560. **คนชายขอบ**. จากเว็บไซต์: เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2560.
- พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร. (2560). **ความเป็นไปได้ที่จะขจัดความไร้รัฐให้แก่มนุษย์ในสังคมไทย: การถอดประสบการณ์ของรัฐไทย**. เอกสารเสนอในการประชุมสัมมนาวิชาการประจำปี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วันที่ 17 ธันวาคม 2550.
- พงษ์เทพ สันติกุล. (๒๕๕๔). **แรงงานในกระแสโลกาภิวัตน์**. จาก อาร์วายทีไนน์. จากเว็บไซต์: <http://www.ryt9.com/s/tpd/1096111> สืบค้นเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

- ราชบัณฑิตยสภา, สำนักงาน. 2560. **ประชาชน**. จากเว็บไซต์: เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2560.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2560). **คนชายขอบ**. จากเว็บไซต์: <https://th.wikipedia.org/wiki>. เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2560.
- วีรพงษ์ รามางกูร, ดร. 2558. **พลเมือง ราษฎร ปวงชน ประชาชน**, คอลัมน์คนเดินตรอก. จากเว็บไซต์: https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1430887063. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2560.
- สุริชัย หวันแก้ว. (2546). **กระบวนการกลายเป็นคนชายขอบ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- _____. (2550). **คนชายขอบ : จากความคิดสู่ความจริง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยา สมุทคุปต์ และพัฒนา กิตติอาษา. (2542). **มนุษย์วิทยากับโลกาภิวัตน์: รวมบทความ**. นครราชสีมา: ห้องไทยศึกษานิทัศน์, สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- อภिरักษ์ แก้วสว. (2559). **วิถีชีวิตต่างด้าวในแดนไทย : แนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในพื้นที่จังหวัดหนองคาย**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Andersson, Matte. (2003). Immigrant Youth and the Dynamics of Marginalisation. *Young*, 11 (1), 74-89. Retrieved 17 March 2017, from <http://you.sagepub.com/content/11/1/74>.
- Sirnes, Thorvald. (1999). Alt som er fast, fordamper? Normalitet og identitet i endring = All That Is Solid Melts into Air? Changing Normality and Identity. in S. Meyer and T. Sirnes (eds). *Normalitet og identitetsmakt i Norge* = Normality and the Power of Identity in Norway. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

การเรียนรู้การเมือง Political Sciences Study

พัชรีย์ ศีลารัตน์¹

บทคัดย่อ

สังคมมนุษย์ทุกสังคมจึงประกอบไปด้วยกฎระเบียบ แบบแผนในการอยู่ร่วมกัน ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนกฎระเบียบจะต้องได้รับโทษจากสังคมนั้น ๆ ปรากฏการณ์เช่นนี้แสดงให้เห็นถึงอำนาจของผู้กำหนดกฎระเบียบ กล่าวคือ ผู้กำหนดกฎระเบียบของสังคมจะต้องเป็นทั้งในการกำหนดกฎระเบียบและอำนาจในการลงโทษผู้ละเมิดกฎระเบียบที่ตนบัญญัติขึ้น ผู้มีอำนาจเช่นที่ว่านี้ต้องเป็นผู้มีความเข้มแข็งสามารถปกป้องคุ้มครองสมาชิกในสังคมให้ปลอดภัยจากภัยอันตรายได้ในยุคสมัยการเริ่มต้นของสังคมมนุษย์ วิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ล้วนเกี่ยวข้องกับอำนาจในการจัดการระเบียบของสังคมทั้งนั้น แม้จุดมุ่งหมายในการจัดระเบียบของสังคมมนุษย์ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากล้วนอ้างเพื่อประโยชน์ของสังคมทั้งสิ้นแต่ที่มาของอำนาจในการจัดระเบียบของสังคมจะสะท้อนให้เห็นเด่นชัดที่สุดว่าจะสนองประโยชน์สุขของใคร และนี่คือรากฐานของความคิดในทางการเมือง

Abstract

The society consist with rule, law, and social norm to live together. If there are someone breaking or not follow, they will be punished following those mentioned before. This phenomenon represents the people who create and impose the law to protect the people in the society. The evolution of the human society has been related with the power of social order. The objectives of social zoning or social order are different, and it is depended on the utility of society and social happiness. That is the root of political thought.

Keywords: Political Science, Study.

¹ พร.ด., อาจารย์รับผิดชอบหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, วิทยาเขตร้อยเอ็ด, Email: patcharee silarat@hotmail.com

การเมืองคืออะไร

มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายลักษณะ เช่น เพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) กล่าวว่า การเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาความยุติธรรมและการดำรงชีวิตที่ดี ส่วนโทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) เห็นว่า การเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยของมนุษย์ เนื่องจากการที่มนุษย์ต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในชุมชนการเมือง ถ้าปล่อยให้ต่างคนต่างทำตามใจชอบแล้ว จะเกิดการแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว และจะมีลักษณะเลวร้าย ป่าเถื่อน นำมาซึ่งความไม่ปลอดภัยในชุมชนนั้น ๆ มนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ในสมัยใดและรูปแบบใดก็ตาม จำเป็นต้องมีการจัดกระบวนการในการอยู่ร่วมกันภายใต้อำนาจแห่งรัฐนี้ ไม่ว่าจะดำเนินการภายใต้รูปแบบใดก็ถือว่าเป็นการเมือง ดังที่เดวิด อีสตัน (David Easton, 1965) ได้ให้ความหมายของการเมืองว่าเป็นการกระทำของมนุษย์ที่ตอบโต้กันอันเกี่ยวข้องกับการอำนาจและการแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับสังคม จะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของประชาชนหรือสิ่งที่รัฐบาลได้ตัดสินใจให้ประชาชน ซึ่งลิตซ์ ชีเรวคิน (2521) กล่าวถึงการแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าไว้ว่า หมายรวมถึง อำนาจ สถานะทางสังคม และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ถ้าหากสังคมใดไม่มีกฎเกณฑ์การแจกแจง ไม่มีกติกาที่ตกลงเป็นที่พอใจของสมาชิกในสังคมแล้ว ย่อมจะเกิดความปั่นป่วนและอาจต้องใช้การตัดสินใจด้วยกำลัง

จะเห็นได้ว่า การเมือง มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมถึงการปฏิบัติหรือกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ (rule) อำนาจ (power) อำนาจหน้าที่ (authority) ในสังคม การตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมทั้งทรัพยากรและค่านิยมทางสังคมให้เหมาะสม เมื่อนำมาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของการเมืองกับการศึกษา จะเห็นว่า มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม พัฒนาทักษะ และฝึกอบรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานในสังคม ส่วนการเมืองเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของอำนาจและหน้าที่ในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าทั้งทรัพยากรและค่านิยมให้แก่ประชาชน การปฏิบัติงานของสถาบันทางการเมืองและสถาบันทางการศึกษาจึงมีอิทธิพลต่อการวางรากฐานซึ่งกันและกัน ส่วนสังคมที่กำลังพัฒนา การศึกษามีส่วนสำคัญอย่างมากในการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในลักษณะที่เป็นการพัฒนาให้สภาพแวดล้อมทางสังคมและชีวิตทางเศรษฐกิจของประชาชนดีขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางการเมืองเพราะเมื่อประชาชนมีสภาพชีวิตที่ดี ก็ย่อมให้ความสนใจต่อการเมืองและต้องการมีส่วนร่วมและเมื่อระบบการศึกษาขยายออกไปรับใช้ประชาชนมากขึ้น ทำให้เกิดการรวมกลุ่มผลประโยชน์ เป็นกลุ่มที่มีพลังสำคัญกลุ่มหนึ่งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การเมืองของกลุ่มปัญญาชนเหล่านี้เป็นการเมืองในระดับนำที่มีผลต่อนโยบายการพัฒนาประเทศมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาได้ทำหน้าที่ทางการเมืองให้กับระบบการเมืองหลายประการ เช่น สถาบันการศึกษาช่วยปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองขั้นพื้นฐานไปสู่ประชาชน และช่วยสร้างสรรคให้เกิดอุดมการณ์ทางการเมืองใหม่ ๆ ขึ้นมา ซึ่งจะมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาอุดมการณ์ของชาติ ระบบการศึกษา

ช่วยเตรียมพลเมืองที่รู้หนังสือทำให้เกิดการสื่อสารทางการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาไปเป็นลำดับขั้นตอน ช่วยสร้างให้เกิดผู้นำทางการเมืองที่มีคุณภาพและคุณธรรม

จากการที่การศึกษาและการเมืองมีความสัมพันธ์กันดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการสร้างพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองให้แก่ประชาชนตั้งแต่เยาว์วัยจนกระทั่งเติบโตเป็นพลเมืองของประเทศ การที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองอย่างถูกต้อง ย่อมเป็นเครื่องสนับสนุนให้การปกครองประเทศดำเนินไปในวิถีทางที่ถูกต้องและเหมาะสมด้วย ความสำเร็จดังกล่าวนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือ ตัวอาจารย์ผู้สอน ในความเป็นจริงแล้วอาจารย์ผู้สอนทุกระดับชั้นทุกรายวิชาสามารถที่จะให้ความรู้พื้นฐานทางการเมืองการปกครองของไทยแก่ผู้เรียนได้ทั้งสิ้น เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนเราจนตลอดชีวิต สำหรับการศึกษาในระดับโรงเรียนซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของเยาวชน เมื่อพิจารณาหลักสูตรในส่วนที่เป็นเนื้อหาวิชา จะพบว่าวิชาสังคมศึกษามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองของไทยมากที่สุด ในระดับอุดมศึกษาในวิชารัฐศาสตร์เบื้องต้นมีขอบข่ายของเนื้อหาวิชาการเมืองการปกครองขยายออกไปอย่างกว้างขวางครอบคลุมแขนงวิชาต่างๆ ในคณะสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยคัดเลือกเนื้อหาส่วนที่เหมาะสมจากวิชาต่าง ๆ เหล่านี้มาบูรณาการ (Integrated) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้พัฒนาตนเองและสังคมส่วนรวมได้

ข้อสังเกตในคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรระดับอุดมศึกษากำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โครงสร้างการปกครองสถาบันพระมหากษัตริย์ กฎหมาย การเลือกตั้ง อยู่ในวิชาบังคับแกน บังคับเลือก และเลือกเสรี เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 254) กำหนดไว้ในหัวข้อโดยตรงและบูรณาการกับเนื้อหาในเรื่องอื่น ๆ โดยเฉพาะวิชาบังคับแกนกำหนดไว้ในวิชาเฉพาะ เช่น วิชารัฐศาสตร์เบื้องต้น การเมืองการปกครองของไทยรัฐธรรมนูญ วิชาความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งจัดอยู่ในวิชาบังคับและเลือกเสรีสอดแทรกเนื้อหาอยู่ในรายวิชาเลือกอื่นๆ ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการเมือง การปกครอง กฎหมาย เป็นต้น

ในบทความนี้จึงขอเน้นมาที่อาจารย์ผู้สอนรัฐศาสตร์การเมืองการปกครองก่อน เพราะดังได้กล่าวไว้แล้วว่าเนื้อหาของวิชารัฐศาสตร์ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองของไทยโดยตรงและผู้เขียนเองมีความเชื่อว่าความสำเร็จในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยม แนวคิดและเจตคติของอาจารย์ผู้สอนไปยังผู้เรียนเพื่อให้ได้รับผลดังจุดหมายของการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแม่นยำของอาจารย์ในเรื่องดังกล่าว รวมทั้งเทคนิควิธีสอนอีกด้วย อาจารย์จึงเป็นบุคคลสำคัญอย่างมากในการพัฒนาเยาวชนของชาติ ดังที่ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539) กล่าวว่า “ครูเป็นผู้ที่ต้องถ่ายทอดความรัก ความรู้ และเป็นผู้ที่จะกระตุ้นให้

เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม หากครูจะถ่ายทอดหรือต้องการให้นักเรียนของตนเป็นอย่างไร ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องนั้นๆ เสียก่อน เพราะเด็กมักเลียนแบบอย่าง ดูและฟังในสิ่งที่ครูเป็น ถ้าครูอยากให้นักเรียนเป็นคนที่ชอบแสวงหาความรู้ ครูก็ต้องเป็นแบบอย่างในการหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา ความรู้รอบตัวนั้นได้มาจากวิธีต่างๆ ได้แก่ การพูดคุย การสังเกตสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หรือจากแหล่งความรู้โดยตรง ได้แก่ ห้องสมุด ทีวี วิทยุ สื่อต่าง ๆ ฯลฯ นอกจากนั้นครูควรเป็นนักคิดและเป็นคนคิดอย่างวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นคนที่ยอมรับคำติชม คำวิจารณ์ในการทำงานหรือผลงาน จึงนับว่าครูเป็นบุคลากรที่มีเกียรติยศสูงมาก...”

ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนรัฐศาสตร์การเมืองการปกครองมีอยู่มากมายหลายวิธี และเป็นหน้าที่โดยตรงของอาจารย์ผู้สอนซึ่งจะต้องตระหนักว่า ทำอย่างไรจะให้มีการเรียนการสอนที่เต็มไปด้วยความน่ารู้ น่าศึกษา น่าติดตาม เป็นภาพความเคลื่อนไหวที่มีชีวิตชีวา เป็นการเรียนการสอนที่ได้ทั้งความรู้และแนวความคิด ให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ดุลพินิจในการเลือกสรรข้อมูลและความรู้ที่เหมาะสม สามารถนำปัญหาและเหตุการณ์ในสังคมเข้ามาอภิปรายเชื่อมโยงกับความรู้ที่ได้เรียนเล่าเรียนได้ตลอดเวลา รวมทั้งการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน ให้เป็นไปตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยและใช้จิตวิทยาการเรียนรู้สร้างความเชื่อมโยง ปัจจัยต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสหล่อหลอมบุคลิกภาพประชาธิปไตย(กรมวิชาการ, 2541) คือ การใช้กระบวนการเชิงเหตุผล มีขั้นตอนธรรมที่จะรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์โดยใช้เหตุผล ความเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบ มีวินัย เป็นต้น ผู้เขียนคิดว่า การจัดการเรียนการสอนในลักษณะเช่นนี้ ถ้าอาจารย์ผู้สอนกระทำอย่างจริงจังย่อมเป็นความสำเร็จในด้านใดด้านหนึ่งของสถาบันการศึกษาในการให้การอบรมกล่อมเกลာทางการเมืองแก่เยาวชนของชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นผู้มีส่วนร่วมและสร้างความเป็นผู้นำทางการเมืองการปกครองที่ชอบธรรมและมีคุณภาพให้แก่ประเทศชาติต่อไปในอนาคต

สรุป

จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เขียนนำมาเสนอไว้ในบทความนี้เป็นเพียงข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นที่อาจารย์ผู้สอนในสถาบันการศึกษาควรให้ความสนใจ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการถ่ายทอดการเรียนรู้ทางการเมืองการปกครองไปสู่เยาวชนของชาติ สมดังความคาดหวังของสังคมที่เชื่อมั่นว่าสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีบทบาทอย่างสูงยิ่งต่อการพัฒนาทางการเมืองการปกครองของประเทศไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แม้ว่าเป้าหมายนี้ไม่อาจสำเร็จได้เพียงชั่วเวลาข้ามคืน แต่เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจ ความพยายาม ความอดทน และเวลาที่ต่อเนื่องเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะกระบวนการศึกษาในระบบสามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งสามารถกระทำได้โดยการจัดเนื้อหาสาระให้เหมาะสม

สมกับการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ และเน้นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่เป็นรูปธรรมตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ ขณะเดียวกันก็ฝึกปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อหล่อหลอมให้นักศึกษาได้ซึมซับคุณค่าของประชาธิปไตย จนก่อให้เกิดวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยได้ในที่สุด

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ศ.ดร.ศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 (2539) : แนวคิด ปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, ดร. (2529). รัฐศาสตร์การศึกษา. กรุงเทพฯ : งานส่งเสริมวิจัยและตำรากองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พฤทธิสาส์น ชุมพล. (2527) “การอบรมกล่อมเกลากองการเมือง”, เอกสารประกอบคำบรรยาย. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลิขิต อธิเวดิน. “แนวทางการศึกษาการเมืองของสำนักพฤติกรรมศาสตร์ (2521) : การวิจารณ์และเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์แนว Systems Analysis”, รัฐศาสตร์ : สถานภาพและพัฒนาการ. เอกสารวิชาการของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ชุดพื้นฐานของสังคมศาสตร์ (เล่ม 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชัย ภูโยธิน. (2525) “การให้ความรู้ทางสังคมการเมือง”, รวมบทความทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์เกษตรแห่งประเทศไทย, 2525.
- วิชัย ต้นศิริ. (2539). วัฒนธรรมทางการเมืองและการปฏิรูป. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- สถิตย์ นิยมญาติ. (2524). สังคมวิทยาการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ดร. สังคมวิทยาการเมือง : หลักการและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527.
- Almond, Gabriel A. and Sidney Verba.(1965). The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations. Boston : Little, Brown and Company.
- Easton, David.(1979). A Framework for Political Analysis.Chicago : The University of Chicago Press.

แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ในอนาคต

The Models to Develop Early Childhood Study in Educational Institute at The Excellent Base In The Future

ชนาธิป ศรีโท¹ รัชนิบูรณ์ เนตรภักดี² ชุติพร นาห้วนิล³

บทคัดย่อ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพในปี พ.ศ. 2561 โดยมีการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้อย่างเป็นระบบใน 4 ประเด็นหลัก คือ การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา การเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหาร การจัดการศึกษา

Abstract

Ministry of Education of Thailand has plan to develop the qualitative educational system from 2552- 2561 B.E. in four main points: educational quality and educational standard, educational opportunity, education access for all, and the participation from the social organization.

Keywords: Models, Early Childhood Study, Educational Institutes, Excellent Base.

¹ อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

² อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
จ.ขอนแก่น: Email: chuleeae@hotmail.com.

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2553 เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สอดคล้องตามจุดเน้นของการปฏิรูปการศึกษาและมีแผน การดำเนินงานอย่างมีระบบชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้มีการเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลสู่การเพิ่มคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นช่วง สมองที่มีการพัฒนาสูงสุด การให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังทั้งในด้านการพัฒนา สติปัญญาและอารมณ์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะหล่อหลอมให้เด็กเจริญเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อไป บริหารการจัดการศึกษา พบปัญหาหลายประการจากรายงาน ความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี พ.ศ. 2551-2552 เป็นเรื่องบทบาท บางแห่งไม่มีการนิเทศขนาดบทบาทของการเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ไม่มีการกำหนด ติดตามให้มีการประกันคุณภาพในสถานศึกษา และนำผลจากการประเมินไปใช้ในการพัฒนา คุณภาพเด็ก ไม่มีบทบาทในการกำหนด ติดตามให้มีการนำหลักสูตรไปใช้เป็นการพัฒนาคุณภาพเด็ก ไม่มีบทบาทในการกำกับติดตาม ให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้เป็นต้น ในเรื่องของ การเชื่อมต่อหลักสูตรปฐมวัยกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็พบปัญหาบางประการในบางแห่ง เช่น ไม่มี การบริหารการเชื่อมต่อหลักสูตรผู้บริหารไม่ได้จัดให้มีการพบปะผู้ปกครองและครู ขาดการให้ความร่วมมือในการระดมการแก้ปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก การบริหาร การจัดการหลักสูตร พบปัญหาบางประการในบางแห่ง เช่น การขออนุมัติการใช้หลักสูตรต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย สถานศึกษาไม่มีการจัดให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ในภูมิภาค และไม่มี การประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อการนำไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ขาดการวางแผนในการกำหนดหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลปฐมวัยการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ไม่มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ในด้านการบริหารจัดการทั่วไปของสถานศึกษาปฐมวัยพบว่า มีการดำเนินการตาม ในบางประการน้อย เช่น ไม่มีการนิเทศ กำกับ ติดตามรายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ ระดับปฐมวัย ปี พ.ศ. 2551-2552 และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ไม่มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน ไม่มีคู่มือปฏิบัติงาน ธรรมเนียมโรงเรียน เทคโนโลยีและรับข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงไม่มี การพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ไม่มีระบบการตรวจสอบ และรายงานคุณภาพที่เหมาะสม การกำหนดขอบข่ายสาระ กำกับ การตรวจสอบ และรายงานให้บุคลากรเข้าใจ และดำเนินการตามตาม ระบบได้น้อย ด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย พบว่า ส่วนใหญ่ 3 มีปัญหา เช่น ไม่มีการจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูล ไม่มีการให้บริการข้อมูลสารสนเทศอย่างรวดเร็ว และทั่วถึง รวมทั้งไม่มีการร่วมมือกับองค์กรภายนอก

การจัดการเรียนการสอน การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็กที่ให้อยู่ตามวัยเป็นหลักและอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงาน ที่รับผิดชอบ เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3 ปี อาจเรียกชื่อว่าอนุบาลศึกษาปีที่ 1 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 4 ปี อาจเรียกชื่อว่าอนุบาลศึกษา ปีที่ 2 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 5 ปี อาจเรียกชื่อว่าอนุบาลศึกษาปีที่ 3 หรือชั้นเด็กเล็ก เป็นต้น ระยะเวลาเรียน ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปี การศึกษา โดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา สาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน และเป็นสิ่งที่เด็กสนใจจะไม่เน้นเนื้อหา การท่องจำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการ จำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยม พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย ผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาอาจนำสาระการเรียนรู้มาจัด ในลักษณะหน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการ จัดการศึกษาระดับปฐมวัยสาระการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระ ที่ควรเรียนรู้ ประสบการณ์สำคัญ ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม และสติปัญญา ช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญ สำหรับการสร้างองค์ความรู้โดยเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของของบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมไปพร้อมกันด้วยประสบการณ์สำคัญมีดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ การทรงตัวและการประสาน สัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่ การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก การรักษาสุขภาพ และการรักษา ความปลอดภัย
2. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่ ดนตรี สุนทรีภาพ การเล่น คุณธรรม จริยธรรม
3. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ การเรียนรู้ทางสังคม
4. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ การคิด การใช้ภาษา การสังเกต การจำแนกและเปรียบเทียบจำนวน มิติสัมพันธ์(พื้นที่/ระยะ) เวลา ประสบการณ์สำคัญที่มีความเหมาะสมในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการการคิดวิจารณ์ญาณให้แก่เด็กปฐมวัย ได้แก่ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริม พัฒนาการด้านสติปัญญาองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยตามที่กระทรวงศึกษาธิการ 2546 ได้กำหนดไว้ ดังนี้ 1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

สมในการศึกษาทุกระดับสิ่งสำคัญที่จะทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางได้ ก็คือ หลักสูตร หลักสูตรจะต้องเป็นข้อกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร เรียนเพื่ออะไร หลักสูตร จึงเปรียบได้กับมรรควิธีที่จะนำความ มุ่งหมายไปสู่ความสำเร็จ การพิจารณาหลักสูตรพิจารณาจาก วัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ ได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็ก ให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ต้องทำการศึกษา และทำความเข้าใจแนวการจัดประสบการณ์ ตารางกิจกรรมประจำวัน แผนการจัดประสบการณ์ การนำแผนการจัดประสบการณ์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินพัฒนาการนักเรียน 2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่ตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อนมีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็ก แต่ละคนจะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่า บุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับเด็กปฐมวัย การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมีผลต่อทัศนคติของเด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเด็กที่เพิ่งมาเข้าโรงเรียน ซึ่งลีเปอร์ (Leeper, 1984) เสนอว่าการจัดสภาพแวดล้อม (Physical facilities) สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้ 1) ทฤษฎีการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีส่วนเอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็ก โดยเป็นการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า และเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นนามธรรมให้มากที่สุด 2) ความปลอดภัยของเด็กและครู การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย ควรคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กให้มากที่สุด 3) ประสิทธิภาพการศึกษาของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยควรให้เหมาะสม กับประสิทธิภาพการศึกษาของเด็กในวัยนี้ กล่าวคือ ในห้องเรียนควรมีขนาดที่กว้าง มีการจัดมุมประสบการณ์ มีตู้เก็บอุปกรณ์ มีบริเวณจัดวางสิ่งของ บริเวณที่รับประทานอาหารควรมีแสงสว่างและสีสดใส อากาศถ่ายเทได้สะดวก และควรมีบริเวณที่ให้เด็กป่วยได้พักผ่อนแยกจากเด็กอื่น ห้องเรียนควรมี หน้าต่างให้แสงแดดและอากาศถ่ายเทได้สะดวก ควรมีบริเวณให้ครูทำงาน และในส่วนที่เก็บหนังสืออ้างอิงและอุปกรณ์ บริเวณที่ใช้สำหรับต้อนรับ ผู้ปกครอง บริเวณสำหรับให้ครูพักผ่อน รวมทั้งควรมีบริเวณสถานที่สำหรับให้เด็กเล่นกลางแจ้ง ที่สามารถเข้ามาสู่ห้องเรียนได้สะดวก การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาชั้นนั้นมีความสำคัญต่อเด็ก เนื่องจากธรรมชาติของเด็กวัยนี้สนใจที่จะ

เรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม รอบ ๆ ตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็กจึงมีความสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กมาก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็น ประสบการณ์ตรง ที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องจัดที่เล่น และทำกิจกรรมสำหรับเด็กทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 1) ความสะอาด ความปลอดภัย 2) ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น 3) ความสะดวกในการทำกิจกรรม 4) ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ 5) ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวนสีของสื่อและเครื่องเล่น 6) บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่น และมุมประสบการณ์ต่าง ๆ สรุปได้ว่า การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ควรมีการจัด สภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก ทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน และต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กด้วย เช่น ห้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก เป็นต้น 3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรจัดให้ครบทั้ง 6 กิจกรรม ในแต่ละวัน โดยทำเป็นตารางกิจกรรมประจำวัน ดังนี้ 3.1) กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้มีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรี ตามความสนใจและความต้องการของเด็ก เช่น มุมบ้าน มุมหมอ มุมบล็อก มุมหนังสือ เด็กอาจจะ เล่นเป็นรายบุคคลหรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้ 3.2) กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เด็ก ๆ ได้ถ่ายทอดความรู้สึกจินตนาการผ่านทางศิลปะ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้าทดลอง เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ลดความกดดัน ความคับข้องใจและความก้าวร้าวลง นอกจากนี้ กิจกรรมสร้างสรรค์ยังให้ ความสนุกความสุขและความพอใจแก่เด็ก และมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก 3.3) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่ แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก มุ่งให้เด็กได้มีโอกาส ฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา เน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม 3.4) กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เด็กได้วิ่งเล่น ปีน ป่าย และรวมถึงการละเล่นพื้นบ้านด้วย เช่น มอญซ่อนผ้า วิ่งเปี้ยว งูกินหาง เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ ช่วยพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กของเด็กได้ดี 3.5) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เคลื่อนไหวทุกส่วนของ ร่างกาย มีทั้งที่เคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ซึ่งมีความจำเป็นและความสำคัญยิ่งต่อเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ไม่ว่าทางด้านร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด สังคม สติปัญญา และจินตนาการ 3.6) เกมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา การแก้ปัญหา เฉพาะหน้าการคิด วิเคราะห์ของเด็กโดยผ่านการเล่นเกม เช่น เกมจับคู่ เกมล้อตโต เกมเรียงลำดับ เป็นต้น ซึ่งอาจจะเล่นคนเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กจากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งหมดนั้นมี 6 กิจกรรม เช่น กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ และกิจกรรมเกมการศึกษา ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม การนำเทคนิค และวิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้ การปรับปรุงกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการจัดบรรยากาศห้องเรียน การบูรณาการเรียนรู้ การบูรณาการเป็นแนวคิดที่นำมาใช้มากขึ้นในโลกที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน เช่น ปัจจุบันแนวคิดการบูรณาการนำมาใช้เกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ อาทิ การวางแผนงาน หรือกำหนดยุทธศาสตร์ เป็นการวางแผนหรือยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการ นำไปใช้กับการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลต่อความคิดของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นอย่างมาก แต่ปัญหาของครูอยู่ที่การบูรณาการสอนระดับปฐมวัยกันอย่างไร ความหมายของการบูรณาการ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง การนำหน่อที่แยกๆ กัน มารวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือที่นักวิชาการศึกษา กล่าวกันว่า การบูรณาการเป็นการเชื่อมโยง สิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเข้าเป็นส่วนประกอบของอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อให้สิ่งนั้นเกิดความสมบูรณ์มากขึ้น มักเป็นการรวมกันของส่วนประกอบย่อยที่มีความแตกต่างกันตั้งแต่ 2 องค์ประกอบขึ้นไป ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนทั้งหมดที่ใหญ่กว่า การบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเข้าเป็นส่วนประกอบที่สมบูรณ์ ซึ่งเกิดจากการประสานความคิดร่วมกันให้เกิดสิ่งที่ดีที่สุดใน ความสำคัญของการบูรณาการ การบูรณาการเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มนุษย์ได้รับข้อมูล ในรูปแบบต่าง ๆ แล้วข้อมูลนั้นจะถูกนำเข้ามาสู่การตีความ ซึ่งต้องมีการค้นหาความจริง โดยการเทียบเคียงข้อมูลแล้วรวบรวมไว้เป็นความทรงจำ จากนั้นจะทำการยอมรับหรือปฏิเสธ และนำไปสู่การสรุปเป็นความรู้ใหม่ที่เพิ่มเข้ามา ดังนั้น การเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องที่ตั้งใจจะสื่อสารแล้ว แต่ก็ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้ เนื่องจากยังไม่ได้รวมเข้ากับทักษะ ในการมองโลกของผู้เรียน ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการเปิดโอกาสให้สมองได้พัฒนาทักษะการคิด บูรณาการ มิฉะนั้นสิ่งที่ผู้เรียนได้รับการจะไม่เป็นความเข้าใจได้ ดังนั้น การเรียนการสอนแบบใหม่ จึงเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดเชิงบูรณาการ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ได้มีโอกาสพูด แสดงทัศนคติ ความรู้เดิม ประสบการณ์ที่ตนมีต้องการถ่ายทอด เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ จากการฟังผู้อื่น รับข้อมูลที่หลากหลาย โดยผ่านกระบวนการสังเกต การวิเคราะห์ การทดลอง การแสดงความคิดเห็น มีการเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการทบทวน เข้าไปกับความรู้ที่ตนมีอยู่ จนเกิดเป็นความเข้าใจอย่างแท้จริงถึงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นกลายเป็นความรู้ใหม่ที่นำไปใช้ประยุกต์ซึ่งผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การบูรณาการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะ หลายประสบการณ์สำคัญผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นการร่วมมือระหว่างครูกับเด็กและยังเป็น

การส่งเสริมกระบวนการสังเกต การวิเคราะห์ การทดลอง การแสดงความคิดเห็น ซึ่งเปิดโอกาสให้
สมองได้พัฒนาทักษะการคิดบูรณาการของเด็กอย่างเต็มที่

การจัดการศึกษาปฐมวัยในอนาคต

ประเทศที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้ความสำคัญกับเงินและมนุษย์เป็นอย่างมากโดย
เฉพาะมนุษย์ที่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพเพื่อปรับตัวให้ทันกับการ
เปลี่ยนแปลงของโลกได้ ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าศักยภาพของมนุษย์ในสังคมนั้นจะบอกถึง
สถานภาพความมั่นคงของสังคมนั้น ศักยภาพของมนุษย์อยู่ที่การทำงานของสมองประเทศใดให้ความ
สำคัญในการพัฒนาสมองของคนหรือการคิดของคนในประเทศนั้นจะได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว
และมีคุณภาพ

ช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ของมนุษย์คือ แรกเกิดถึง 7 ปี หากส่งเสริมภาย
หลังจากวัยนี้แล้วถือว่าสายเสียแล้ว เพราะการพัฒนาสมองของมนุษย์ในช่วงวัยนี้สามารถพัฒนาไป
ถึง 70 % ควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข
จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ดูแลด้านสุขนิสัยและโภชนาการเหมาะสม เด็กจึงจะพัฒนาศักยภาพ
สมองของเขาได้อย่างเต็มความสามารถ

สมองของเด็กเรียนรู้มากกว่าสมองของผู้ใหญ่เป็นพันๆเท่า เด็กเรียนรู้ทุกอย่างที่เข้ามาปะทะ
สิ่งที่เข้ามาปะทะล้วนเป็นข้อมูลเข้าไปกระตุ้นสมองเด็กทำให้เซลล์ต่างๆเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย
เส้นใยสมองและจุดเชื่อมต่อต่างๆอย่างมากมายซึ่งจะทำให้เด็กเข้าใจและเรียนรู้สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น สมอง
จะทำหน้าที่นี้ไปจนถึงอายุ 10 ปีจากนั้นสมองจะเริ่มจัดข้อมูลที่ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันทิ้งไปเพื่อ
ให้ส่วนที่เหลือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

การศึกษาปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนามาจากทฤษฎีและแนวคิดของนักทฤษฎีผู้ที่
ศึกษาและเข้าใจในธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กวัยแรกเกิดถึง 8 ปี มานานนับศตวรรษ ต่อมาได้มีความ
คิดใหม่เกิดขึ้น และมีหลายแนวคิดที่สอดคล้องและมีความเห็นในหลักการพัฒนาเด็กตามที่เคยเชื่อถือ
และเคยปฏิบัติมาแต่เดิม จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลทางสังคม ความ
คาดหวังต่าง ๆ ที่ทำให้นักการศึกษาหลายกลุ่มได้พยายามแสวงหาแนวคิดและสร้างองค์ความรู้ใหม่
โดยอาศัยหลักความเชื่อ หลักทฤษฎีที่ว่าด้วยพัฒนาการเด็กและการเรียนรู้เป็นฐาน นักการศึกษาหลาย
กลุ่มได้นำรูปแบบการสอนตามความเชื่อและเหตุผลเชิงทฤษฎีไปปฏิบัติติดตามผล มีรายงานการวิจัย
เผยแพร่ในวงการศึกษามุมมองซึ่งกระตุ้นให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนตื่นตัวในการจัดการศึกษา
เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านต่างๆ มากขึ้น การจัดการศึกษาปฐมวัยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ เด็ก
ปฐมวัย ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม คุรุปฐมวัย การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการ
การศึกษาปฐมวัยในอนาคตเกี่ยวข้องกับศึกษาอดีต ปัจจุบันและมองภาพข้างหน้าว่าจะเป็นอย่างไรที่

จะทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทุกด้าน โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการให้การศึกษาแก่พ่อ แม่และผู้ปกครองในรูปแบบ การประชุมกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก กิจกรรมสัมพันธ์บ้านกับโรงเรียน แผ่นพับและจัดกิจกรรมแนะแนวความรู้ทางการศึกษาปฐมวัยแก่ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ส่งเสริมให้ผู้ปกครองร่วมประเมินผลพัฒนาการเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานพัฒนาเด็ก และโรงเรียนระดับปฐมวัยมีชมรมหรือสมาคมผู้ปกครองร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก นอกจากนี้สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการปกป้องคุ้มครองสิทธิ เฝ้าระวังและร่วมพัฒนาเด็กโดยวิธีเผยแพร่ความรู้และทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก กระตุ้นในสังคมเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็ก ผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม คุณธรรมจริยธรรม เรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญา เน้นสิทธิเด็กทำให้เด็กได้รับการดูแลช่วยเหลือ ได้รับการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยทั้งกายและจิตใจส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ พ่อแม่และครอบครัวมีส่วนร่วมดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด มีบทบาทในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กโดยการให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยการลงมือกระทำโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการทำกิจกรรม 1 กิจกรรมพยายามให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายอย่างร่วมกัน ให้เด็กได้พูดในสิ่งที่เขาคิด และได้ลงมือกระทำ ถ้าไม่ได้พูดสมองไม่พัฒนา ต้องฝึกให้เด็กใช้สมองมาก ๆ อย่างมีความสุข ไม่ให้เครียด ผู้ใหญ่ต้องรับฟังในสิ่งที่เด็กพูดด้วยความตั้งใจ และพยายามเข้าใจเด็กครบปฐมวัยจำนวนร้อยละ 100 มีความรู้ทางการศึกษาปฐมวัยหรือสำเร็จการศึกษาทางการศึกษาปฐมวัย และได้รับการอบรม/สัมมนาปีละไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ผู้ทำงานในสถานศึกษาต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู มีคุณสมบัติความเป็นนักวิจัย/ครุนักวิจัย มีชมรม/สมาคมสำหรับครูปฐมวัย มีศูนย์การเรียนรู้ทางการศึกษาปฐมวัยให้บริการวิชาการได้ตลอดเวลา ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนได้ทันที่โดยรวดเร็วจากครูแบบเดิมกับแนวทางใหม่ผู้สอนต้องเข้าใจว่าแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัยเกิดจากการบูรณาการทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ครูมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สามารถสร้างพลังการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน กลุ่มแนวคิดที่นำเสนอในที่นี้มีความเห็นที่ชัดเจนและชี้ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4 ประการคือ หลักการเรียนรู้ บทบาทของครู บทบาทเด็กและการจัดสภาพการเรียนรู้การเรียนรู้ในแนวใหม่ต่างจากการสอนแบบเดิมที่เน้นการเรียนรู้เนื้อหาวิชาที่ครูสอนหรือถ่ายทอดให้เด็กปฐมวัยโดยตรง แนวทางใหม่เน้นให้เด็กที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการพัฒนากระบวนการคิดและทักษะการคิด การใช้ภาษา การแสดงออกทางสร้างสรรค์ การปรับตัวได้ดี มีความเชื่อมั่นและมีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเองสูง พัฒนาทักษะทางสังคมและเด็กอายุ 4 ปีขึ้นไปได้รับการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ แนวคิดใหม่ปรับเปลี่ยนมโนคติ ทศนคติและแนวปฏิบัติในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอน ได้นำแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาสนับสนุนและชี้นำแนวการสอนที่จะส่งผลต่อการพัฒนาเด็กตามที่เรากำลังต้องการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีลักษณะเฉพาะตัวและจำเป็น

ต้องเรียนรู้ผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย การส่งเสริมศักยภาพของเด็กโดยเน้นการสร้างองค์ความรู้ และการรับรู้ให้ผลต่างกัน ผลจากการให้เด็กเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้เป็นการสร้างพลังการเรียนรู้ที่แท้จริงอันจะนำไปสู่การศึกษาที่ช่วยให้เด็กเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข พัฒนาการจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานการวิจัย จัดการศึกษาให้เด็กได้รับการพัฒนารอบด้านอย่างสมดุล เต็มตามศักยภาพสนับสนุนการบูรณาการทฤษฎีต่างๆ ตลอดจนการนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องไปใช้จริงการที่เราพูดกันเสมอมาว่า ครูควรใช้แนวคิดในการจัดการ เรียนรู้โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางจัดการเรียนรู้โดยการบูรณาการทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน เช่น ทฤษฎีการพัฒนาทางจิตและสังคม (Psychosocial Stages) ของ Erikson ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theory) ของ Piaget ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic Theories) ที่ว่าด้วยความต้องการจำเป็นของมนุษย์ (Theory of Human Motivation) ของ Maslow และการพัฒนาเหตุผลเชิงคุณธรรม (Stages of Moral Reasoning) ของ Kohlberg เป็นต้น กำหนดกรอบของหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะกับวัยของเด็กสอดคล้องกับนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของประเทศ การจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้คำนึงถึง ความสนใจของเด็กและตอบสนองความต้องการของเด็ก ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กรายบุคคล และรายกลุ่ม (Developmentally Appropriate Curriculum) ใช้วิธีประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authentic assessment) และใช้ระบบสะท้อนข้อมูลการสอนจากการสังเกตบันทึกพฤติกรรม การเรียนรู้ของเด็กเพื่อการวางแผนการสอนในครั้ง นำนวัตกรรมใหม่ๆหรือสร้างนวัตกรรมใหม่ด้านการจัดการเรียนรู้มาพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมจัดการเรียนรู้หรือจัดสิ่งกระตุ้นให้มากพอที่สมองจะทำงานเป็นกระบวนการ กิจกรรมที่เด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองคือ กิจกรรมที่จะต้องใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยการให้เด็กได้ฝึกฝนการใช้มือ หยิบ จับ สัมผัส ซึ่งปลายนิ้วมือจะรับรู้การสัมผัสส่งผลให้สมองสร้างเครือข่ายเส้นใยสมองและจุดเชื่อมต่อและสร้างไขมันล้อมรอบเส้นใยสมอง เด็กคนใดมีทักษะในการใช้สายตาประสานกับการทำงานของมือให้เกิดความคล่องแคล่ว แสดงว่าเซลล์สมองทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อมัดเล็กได้มาก สมองของเด็กจึงจะพัฒนาจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ กิจกรรมศิลปะ ประกอบด้วย การปั้นดินน้ำมัน/ดินเหนียว/แป้งโดว์ การวาดภาพระบายสี อาจเป็นสีน้ำหรือสีเทียนสลับกันไป การตัด ฉีก ปะ งานประดิษฐ์ต่างๆ เป็นต้น การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสต่างๆ ประกอบด้วย พลาสติกต่อลักษณะต่าง ๆ การร้อยลูกปัด การร้อยดอกไม้ การผูกเชือก การตีกะทะ การแป้นหมุด การต่อภาพ เป็นต้น กิจกรรมการทดลอง ประกอบด้วย การทดลองการจมการลอย การเล่นน้ำ การเล่นทราย การปรุงอาหารง่าย ๆ การก่อสร้างด้วยบล็อกขนาดต่าง ๆ เป็นต้น กิจกรรมการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จัดหาและดัดแปลงสื่อโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยทฤษฎีพหุปัญญาซึ่งเด็กแต่ละคนมีฐานการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน ทำให้มีความสามารถในทางสมองแตกต่างกัน แต่ทุกคนก็สามารถพัฒนาศักยภาพ

สูงสุดของตนได้ เด็กวัยนี้ควรเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวของร่างกาย ฝึกการยืน เดิน วิ่ง จับ ขว้าง กระโดด การเคลื่อนไหวไปในทิศทางต่างๆที่เราต้องการ หรือพวกนักกีฬาต่าง ๆ

2. ภาษาและการสื่อสาร เป็นการใช้ภาษาสื่อสารโดยการปฏิบัติจริง จากการพูด การฟัง การอ่านและการเขียน เช่น ให้เด็กเล่าสิ่งที่เขาได้พบเห็น ได้ลงมือกระทำ ฟังเรื่องราวต่างๆที่เด็กต้องการเล่าให้ฟังด้วยความตั้งใจ เล่านิทานให้ลูกฟังทุกวัน เล่าจบตั้งคำถามหรือสนทนากับลูกเกี่ยวกับเรื่องราวในนิทาน อ่านคำจากป้ายประกาศต่าง ๆ ที่พบเห็น ให้เด็กได้วาดภาพสิ่งที่เขาได้พบเห็น หรือเขียนคำต่างๆที่เขาได้พบเห็น

3. การรู้จักการหาเหตุผล ฝึกให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต การเปรียบเทียบ จำแนกแยกแยะสิ่งต่าง ๆ จัดหมวดหมู่สิ่งของที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เรียนรู้ขนาด ปริมาณ การเพิ่มขึ้นลดลง การใช้ตัวเลข

4. มิตรสัมพันธ์และจินตนาการจากการมองเห็น ให้เด็กได้สัมผัสวัตถุต่างๆที่เป็นของจริง เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรง เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง ระยะ ขนาดตำแหน่งและการมองเห็น สังเกตรายละเอียดของสิ่งต่างรอบตัว เข้าใจสิ่งที่มองเห็นได้สัมผัส สามารถนำสิ่งที่เข้าใจออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

5. ดนตรีและจังหวะ ให้เด็กได้ฟังดนตรี แยกแยะเสียงต่างๆ ร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี ฝึกให้เด็กรู้จักจังหวะดนตรี

6. การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ฝึกให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นในด้านการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อแบ่งปัน เข้าใจผู้อื่น เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิสัมพันธ์ในสังคมของมนุษย์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และสติปัญญา

7. การรู้จักตนเอง รับรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเอง เข้าใจตนเอง จะทำให้ดูแลกำกับพฤติกรรมตนเองได้อย่างเหมาะสม

8. การปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกับธรรมชาตินอกจากกิจกรรมที่กล่าวมาแล้ว จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมองโดยพยายามให้เด็กนำความรู้เดิมไปผสมผสานกับประสบการณ์ใหม่ ให้เด็กได้ใช้สมองผสมผสานกันทั้งซีกซ้ายและซีกขวาโดยการปฏิบัติผ่านการเล่น ให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข

9. มีความกตัญญูทวดต่อผู้มีพระคุณ ให้เด็กรู้จักผู้มีอุปการะมากต่อตัวเรา เช่น พ่อ แม่ ผู้อุปการะเลี้ยงดู ต้องให้รู้จักตอบแทนบุญคุณท่านเมื่อโตขึ้น

การบริหารจัดการทางการศึกษาปฐมวัย โรงเรียน/ศูนย์จะต้องพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา หรือเป็นการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ วิธีการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยอย่างก้าวกระโดดคือการเทียบเคียงสมรรถนะเป็นรูปแบบหนึ่งที่มี

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศจากโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยอื่นๆ ภายใต้กฎกติกาสากล โดยมีแนวคิดที่ว่า โรงเรียนนั้นไม่ได้เก่งทุกเรื่อง ยังมีโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยเก่งมากกว่าโรงเรียนของเราในบางเรื่องการศึกษาจากประสบการณ์ตรงของโรงเรียนอื่นๆ แล้วนำมาประยุกต์ให้เหมาะสม จะช่วยประหยัดเวลาและลดการลองผิดลองถูก การเรียนรู้จากแชมป์จึงเป็นเส้นทางลัดสู่ความเป็นเลิศอย่างก้าวกระโดด

สรุป

การศึกษาปฐมวัยในอนาคตต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาสมองเพราะวัยนี้สมองมนุษย์จะพัฒนาไปถึง 70 % ต้องจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยของเด็กโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เด็กได้ลงมือกระทำและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ดูแลด้านสุขอนามัยและโภชนาการเหมาะสม เด็กจึงจะพัฒนาเต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัยแสดงประสิทธิผลและประสิทธิภาพอย่างชัดเจนในด้าน การพัฒนาเด็ก การมีส่วนร่วมและการสร้างความรู้เข้าใจทางการศึกษาปฐมวัยแก่ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม การปรับเปลี่ยนบทบาทครูปฐมวัยและการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและมีคุณสมบัติความเป็นครูนักวิจัย การจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กสอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของประเทศ การจัดการเรียนรู้แนวทางใหม่อยู่บนฐานแนวคิดและทฤษฎีเน้นให้เด็กที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ พัฒนาการบวนการคิดและทักษะการคิด การใช้ภาษา การแสดงออกทางสร้างสรรค์ การปรับตัวได้ดี มีความเชื่อมั่นและมีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเองสูง พัฒนาทักษะทางสังคม ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีพหุปัญญา พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา หรือเป็นการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศด้วยวิธีการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยอย่างก้าวกระโดดคือการเทียบเคียงสมรรถนะ เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อนำไปสู่เด็กไทยฉลาดรู้จักคุณค่าการใช้ชีวิต มีความสุขสุขภาพกายและใจสดใสแข็งแรง พร้อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย. <http://portal.edu.chula.ac.th/edu58/>. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2560
- สุริยา ฮ่องแสนะ. ปฐมวัย : รากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ https://www.dropbox.com/s/2i1twj9b072mi20/N_factsheet%20%E0%B8%9B%E0%B8%90%. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2560
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) <http://resource.thaihealth.or.th/library/academic/14447>. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2560
- อัญชลี ไสยวรรณ. การศึกษาปฐมวัยในอนาคต. <http://www.e-child-edu.com/youthcenter/content/articles/future-child-eduction.html>. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2560

ปัญหาอาชญากรรมในสังคม Criminal Problems in Thai Society.

พันตำรวจโท ชำนิ คนไว¹

บทคัดย่อ

ปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทยในปัจจุบัน จากข้อมูลคดีอาญา ทางข่าวสารหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์หรือ สื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ ต่างๆ ทว่าราชอาณาจักรมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้น ทั้งในด้าน สถิติตัวเลข การก่ออาชญากรรม และวิธีการประกอบอาชญากรรมของผู้กระทำความผิด ที่สามารถ มองเห็นได้ เช่น คดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ข่มขืนกระทำชำเรา คดียาเสพติด เป็นต้น และที่ มองไม่เห็น เช่น คดีเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ แก๊งคอลเซ็นเตอร์ การหลอกลวงขายสินค้า ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น จากการนำเสนอภาคข่าวเกี่ยวกับการกระทำผิดผ่านสื่อต่างๆ ทั้งจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต มีจำนวนผู้กระทำความผิด และผู้ที่เป็นเหยื่อของอาชญากรรม เป็นจำนวนมาก ทำให้รัฐบาล จะต้องเพิ่มงบประมาณ ด้านกำลังพล ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการสืบสวน สอบสวน การป้องกัน การปราบปรามอาชญากรรม การควบคุม การสร้างสวัสดิการ บำบัดรักษา และการแก้ไขฟื้นฟู ดังนั้น ปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทย จะหมดสิ้นไปถ้าคนในสังคมร่วมมือสอดส่อง ดูแล ให้ความร่วมมือกันและกัน สนับสนุนรัฐบาลและรัฐบาลก็สนับสนุนประชาชนในการรักษาความ สงบเรียบร้อย การอยู่ดีกินดี ดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง สังคมก็จะสงบสุข

คำสำคัญ: อาชญากรรม, อาชญากร, คดีอาญา 4 กลุ่ม

Abstract

Criminal problem that we hear from the mass communication is one of the great problems in Thailand, and it continually increases everyday. The crimes that we always see such as robbery, rape, and addiction. There are some crimes that we cannot see such as internet selling –deception. The government has increased the fund to protect, prevent and rehabilitate the crime. Thus, the elimination and

¹ อาจารย์ (สบ3) กลุ่มงานอาจารย์ ศฝร.ภ.4, Email:maree4453@gmail.com.

reduction of crime have been required. Thais have to corporate with each other to bring the happy society.

Keywords: Criminal Problems, Criminal, Four type of criminal cases.

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ทั้งในเมืองและชนบท มีจำนวนมากขึ้นในทุกๆ ปี ปัญหาหรือความขัดแย้งจึงมีเพิ่มมากขึ้นเหมือนเงาตามตัว ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ผลเสียหายแก่ประเทศชาติในหลายๆ ด้าน สร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและความเสียหายแก่รัฐเป็นอย่างมากปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งนั่นคือปัญหาอาชญากรรม

ความหมายของอาชญากรรม

ความหมายของอาชญากรรม พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ได้ให้ความหมาย อาชญากรรม หมายถึง การกระทำความผิดทางอาญา คำว่าอาชญากรรมเป็นคำสมาส ระหว่างคำว่า “อาชญา” กับ “กรรม” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต “อาชญา” หมายถึง อำนาจหรือโทษ ส่วนคำว่า “กรรม” หมายถึงการกระทำความผิดร้ายที่ได้ทำมาแต่ปางก่อน บาปหรือความตาย (พจนานุกรม, 2554: 1402)

ความหมายของอาชญากรรมตรงกับคำว่า Crime หรือภาษาละตินใช้คำว่า Crimen มีความหมาย คลอบคลุมถึงข้อกล่าวหา การกล่าวหา การดำเนินคดี จนถึงการกระทำหรือการละเว้นการกระทำใดๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้ เป็นข้อห้ามและมีการลงโทษ ซึ่งในความหมายนี้ได้นำมาใช้จนถึงปัจจุบันนี้ (อ๋องโน พงษ์ศิริ สวนแก้ว, 2536: 15)

กริช ปัจฉิมสวัสดิ์ (2497) กล่าวว่า อาชญากรรมคือ การกระทำที่สิ่งซึ่งกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ หรือละเว้นสิ่งซึ่งกฎหมายในขณะนั้นบัญญัติให้กระทำ และการกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยเจตนาที่จงใจหรือคாதหมาย ผลแห่งการกระทำนั้นได้ก็ดี ประมาทก็ดี แต่ในทัศนะของอาชญาวิทยานั้น มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาให้ลึกซึ้งต่อไป การกระทำหรือละเว้นการกระทำนั้น ได้เป็นไปในลักษณะ อย่างไรก็ดี และด้วยวิธีการอย่างไรบ้าง และการกระทำนั้นเป็นการนำผลร้ายโดยตรงและโดยอ้อม มาสู่สังคมมากน้อยเพียงใด

สุภัทรา สุภาพ (2527) ได้ให้คำจำกัดความว่า อาชญากรรม ตามปกติไม่ได้หมายถึง ผู้ฝ่าฝืนทั้งหมด แต่หมายถึงการกระทำที่เป็นเรื่องที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดเสียหาย แก่บุคคล เป็นการกระทำที่ผิดไปจากข้อตกลงของชุมชน ซึ่งข้อตกลงนั้นแล้วแต่ชุมชนจะตกลงกันว่าอย่างไร เมื่อมีการกระทำ

ล่วงละเมิด หรือเกินเลยไปก็ถือว่าผิด แม้การกระทำบางอย่างจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายก็ถือว่ากระทำผิดเพราะเป็นการทำผิดข้อตกลง เช่น การเล่นเกมพนันในตัวของตัวมันเองไม่มีความผิดไม่เดือดร้อนแก่บุคคลอื่น แต่เรื่องเหล่านี้ต้องห้าม หรือเป็นสิ่งที่นำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม ดังนั้นอาชญากรรม จึงหมายถึง การกระทำผิดอาญา ซึ่งอาจเป็นการกระทำหรืองดเว้นการกระทำได้ และผู้กระทำจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ (2531: 5) ได้ให้ความหมายอาชญากรรม อาจแยกพิจารณาได้เป็น 3 องค์ประกอบซึ่งได้แก่ ประการแรกปรากฏการณ์ละเมิดบทบัญญัติของกฎหมายอาญา ประการที่สอง มีบทกำหนดโทษทางอาญา และประการที่สาม ทำให้เกิดภัยอันตรายต่อสังคมโดยรวม องค์ประกอบนี้สามว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการกำหนดนิยามอาชญากรรม

Tappan (อ้างในบันลือ เขียวขุ่ม, 2556: 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า อาชญากรรม คือ การกระทำที่มีเจตนาและละเมิดกฎหมายอาญา หรือ มีเจตนาละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายอาญาบังคับให้กระทำโดยไม่มีข้อแก้ตัวที่สมเหตุสมผล จึงทำให้รัฐต้องดำเนินการลงโทษตามความผิดลักษณะ อุจฉกรรจ์และความผิดลหุโทษ

สรุปได้ความหมายว่า อาชญากรรม หมายถึง ปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของสังคมที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลซึ่งการกระทำนั้นๆกฎหมายได้บัญญัติเป็นข้อห้ามและถือเป็นความผิดซึ่งผู้กระทำจะต้องได้รับการลงโทษ

แหล่งอาชญากรรม

แหล่งอาชญากรรม (คู่มือตำรวจหลักสูตรการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม กองบัญชาการตำรวจ สำนักรับผิดชอบแห่งชาติ, 2543: 1-2) หมายถึง แหล่งที่มักมีการละเมิดกฎหมาย หรือเป็นเหตุอาจก่อให้เกิดการละเมิดกฎหมายได้ง่าย แหล่งอาชญากรรมแบ่งออกเป็น 4 ประเภท

1. แหล่งที่เกิดจากตัวบุคคล เช่น คนจิตทรมาน คนวิกลจริต ผู้ค้ายาเสพติดให้โทษ คนเร่ร่อน เป็นต้น
2. แหล่งที่เกิดจากวัตถุหรือทรัพย์สิน เช่น ธนาคาร ร้านค้าทองคำ รถยนต์ หรือ ยานพาหนะ เป็นต้น
3. แหล่งที่เกิดจากสถานที่ เช่น ร้านจำหน่ายสุรา ซ่องโสเภณี โรงแรม ที่ชุมชน เป็นต้น
4. แหล่งที่เกิดจากสถานการณ์ เช่น การแข่งขันกีฬา การเดินขบวนหรือตลาด เป็นต้น

ประเภทของอาชญากรรม

เนื่องจากอาชญากรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์ต่อกันโดยตรง กล่าวคือ อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งทางสังคม จะพบว่าในสังคมขนาดใหญ่ มักมีอาชญากรรมเกิดขึ้นมากเป็นเงา

ตามตัว ทั้งนี้หมายความว่าอาชญากรรมที่ขึ้นทั้งในด้านจำนวนและความรุนแรง ซึ่งสามารถจำแนกอาชญากรรมออกได้ 7 ประเภท

1. อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลในลักษณะที่รุนแรง เช่น การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย จนบาทเจ็บสาหัส การข่มขืนกระทำชำเรา การปล้น
2. อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สินของบุคคล เช่น การย่องเบา การขโมยตามโอกาส การขโมยยานยนต์
3. อาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดเป็นเหยื่อตนเอง เช่น โสเภณี การใช้ยาเสพติด การพนัน การรักร่วมเพศ การทำแท้ง
4. อาชญากรรมทางการเมือง เช่น การก่อการร้าย การทำจรรยากรรม การกบฏ การแอบแฝง ฟังการประชุมลับของพรรคตรงกันข้าม
5. องค์การอาชญากรรม เช่น องค์การมาเฟียในอิตาลี
6. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การละเมิดภาษี การรับสินบน การโกงเงินประกัน
7. การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เป็นการกระทำความผิดของคนที่มีความอยู่ในระยะที่กฎหมายว่ายังไม่ต้องรับผิดชอบต่อความผิดทางอาญาแบบผู้ใหญ่

ประเทือง ธนิตผล (2538) กล่าวว่า เนื่องจากอาชญากรรมมิได้มีลักษณะแห่งการกระทำผิดเหมือนกัน หรือเป็นแบบเดียวกันหมด จึงต้องแยกประเภทไว้ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและกำหนดกฎหมายต่างๆ

นักอาชญาวิทยาพยายามแยกประเภทของอาชญากรรมด้วยวิธีต่างๆกันหลายวิธี บางท่านก็แยกประเภทเป็นความผิดต่อบุคคล ต่อทรัพย์สินและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง บางท่านก็แบ่งตามลักษณะโทษหนัก เบา และความผิดเล็กน้อย บางท่านก็แยกออกเป็นความผิดต่อเอกชน ต่อสาธารณะ บางท่านก็แบ่งตามกฎหมายโดยถือเอาความร้ายแรงของการกระทำผิดซึ่งดูได้จากโทษที่กำหนด เช่น โทษฐานกบฏ โทษในคดีอุจฉกรรจ์ และโทษสถานเบา บางท่านก็แบ่งออกเป็นการกระทำผิดเกี่ยวกับเพศ สุรา ยาเสพติด การพนัน อาชญากรรมผู้ดี อาชญากรรมที่ร่วมกันกระทำความผิด

นอกจากนี้ก็มีการจำแนกประเภทของอาชญากรรมตามหลักจริยธรรมหรือศีลธรรมซึ่งนักอาชญาวิทยาส่วนมากมักกล่าวถึง คือ

อาชญากรรมที่มีความผิดในตัวของมันเอง หรือมีความผิดทางศีลธรรม ซึ่งนักอาชญาวิทยาเรียกว่า “Mala in se” อันได้แก่ ฆาตกรรม ปล้น จี้ ขิงทรัพย์ การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย การค้าอาวุธ ปืนเถื่อน การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ฯลฯ

อาชญากรรมที่ไม่มีความผิดในตัวของมันเองแต่ถือเป็นความผิดตามที่กฎหมายกำหนดห้ามไว้ เรียกว่า “Mala phohibita” เช่น การละเมิดกฎหมายแรงงาน การละเมิดลิขสิทธิ์ การลอกเลียนแบบสินค้า การขงหนีภาษี การขบถยนต์โดยไม่มียาขับซี่ ฯลฯ

ในปัจจุบันนิยมแบ่งอาชญากรรมออกเป็น 5 ประเภท (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ 2531: 6-10) ตามลักษณะพฤติกรรม คือ (1) อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย (2) อาชญากรรมพื้นฐาน (3) อาชญากรรมองค์การ (4) อาชญากรรมคอปกขาว (5) อาชญากรรมพิเศษ

ประเภทที่ 1 อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย หมายความว่า อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับ การละเมิดศีลธรรมจรรยาของบุคคล และการที่เรียกว่า อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหายก็เพราะว่า ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายคือบุคคลเดียวกัน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการพนัน การค้าประเวณี การทำแท้ง และมีการใช้สิ่งลามกอนาจาร เป็นต้น ตามหลักวิชาอาชญาวิทยา อาชญากรรมปราศจาก ผู้เสียหายเป็นอาชญากรรม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอาชญากรรมประเภทอื่นๆ แล้วจัดว่าเป็นภัยอันตราย ต่อสังคมในระดับต่ำ

ประเภทที่ 2 อาชญากรรมพื้นฐาน หมายความว่า อาชญากรรมเกี่ยวกับการประทุรภัยต่อ ทรัพย์สิน ร่างกาย หรือชีวิตของบุคคลอื่น เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้าย ร่างกาย และฆ่าผู้อื่น เป็นต้น นอกจากนี้ อาชญากรรมพื้นฐานยังอาจแยกพิจารณาได้สองชนิด คือ อาชญากรรมพื้นฐานเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับมนุษยชาติและเป็นอาชญากรรมที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในทุก สังคม โดยอาจแตกต่างกันเพียงความถี่และความรุนแรงเป็นประการสำคัญ ส่วนอาชญากรรมผู้ประกอบ อาชญากรรมพื้นฐานก็มักปรากฏทั้งกลุ่มที่เป็นมืออาชีพ และกลุ่มที่ไม่ใช่มืออาชีพ

ประเภทที่ 3 อาชญากรรมองค์การ หรืออาชญากรรมร่วมรักกระทำผิด หมายความว่า อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าด้วยกัน ตามสายการบังคับบัญชาในรูปแบบขององค์กร โดยจัดการวางแผนและการดำเนินงานเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมายประเภทต่างๆ อย่างมีระบบ เป็นขบวนการ บางครั้งก็จำเป็นจะใช้วิธีการรุนแรง ซึ่งส่วนใหญ่จะมีอิทธิพลทางการเงิน เศรษฐกิจ และการเมือง หนุนหลังหรือให้ความร่วมมือ ทำให้สามารถประกอบธุรกิจผิดต่างๆ ได้สะดวกเช่น การ ค้ายาเสพติด การค้าผู้หญิง การค้าอาวุธสงคราม สินค้าหนีภาษี เจ้ามือสลากกินรวบ เป็นต้น ผู้บริหาร ระดับสูงของอาชญากรรมประเภทนี้ มักถูกเรียกว่า มาเฟีย หรือเจ้าพ่อ

ประเภทที่ 4 อาชญากรรมคอปกขาว หมายความว่า อาชญากรรมซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคล ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่ว่าในภาครัฐราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน และได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ ดังกล่าวโดยไม่ชอบ เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน เช่น สมุห์บัญชียกยอกเงินในความรับผิดชอบของตน ข้าราชการรับเงินคอมมิชชั่นในการประมูลก่อสร้างสถานที่ราชการ และคณะกรรมการสอบคัดเลือก เพื่อบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการรับเงินโดยมิชอบจากบุคคลผู้สมัครสอบ เป็นต้น อาชญากรรม ประเภทนี้มักถูกขนานนามว่า เป็นอาชญากรรมของชนชั้นสูง ในขณะที่อาชญากรรมพื้นฐาน คือ อาชญากรรมของชนชั้นต่ำ

ประเภทที่ 5 อาชญากรรมพิเศษ หมายความว่า อาชญากรรม ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจาก อาชญากรรม ประเภทที่ 1 ที่กล่าวมาแล้ว แต่อาชญากรรมเหล่านี้มีความสำคัญและจำเป็นต้องได้รับ

ความสนใจเป็นกรณีพิเศษ เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและพาณิชย์ อาชญากรรมก่อการร้าย และ อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น อาชญากรรมเหล่านี้มีความละเอียดอ่อนและสลับซับซ้อน ซึ่งยากแก่การศึกษาและการควบคุมในทำนองเดียวกันกับอาชญากรรมคอปกขาว ในการควบคุม อาชญากรรมพิเศษเหล่านี้ กระบวนการยุติธรรมมักไม่สามารถดำเนินคดีได้โดยตามลำพัง แต่มักจะ เป็นต้องอาศัยความร่วมมือ และประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับภายในหรือระหว่าง ประเทศ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กำหนดความผิดและจัดประเภทของอาชญากรรม โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ 2557)

กลุ่มที่ 1 ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ ประกอบด้วย ฆ่าผู้อื่น (อุกฉกรรจ์) ทำร้ายร่างกายผู้อื่นถึงแก่ความตาย พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย ช่มชู้กระทำชำเรา

กลุ่มที่ 2 ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ประกอบด้วย ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ลัก ทรัพย์ กรรโชคทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอกทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ รับของโจร ลักพาเรียกค่าไถ่ วางเพลิง

กลุ่มที่ 3 ฐานความผิดพิเศษ ประกอบด้วย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์(ป.อาญา ม.269/1-269/7) พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พ.ร.บ.เลื่อยโซยนต์ พ.ร.บ.การขุดดินและถมดิน พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542-2544 พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา

กลุ่มที่ 4 ฐานความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ประกอบด้วย ยาเสพติด ผลิต/นำเข้า/ส่งออก จำหน่าย/ครอบครองเพื่อจำหน่าย ครอบครอง เสพยาเสพติด อาวุธปืนและวัตถุระเบิด อาวุธปืน สงคราม อาวุธปืนธรรมดา วัตถุระเบิด การพนัน สลากกินรวบ ทายผลฟุตบอล/ออนไลน์ การพนัน อื่นๆ ฐานความผิดเกี่ยวกับวัสดุ สื่อ สิ่งพิมพ์ลามกอนาจาร ฐานความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.คนเข้าเมือง ฐานความผิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ฐานความผิดเกี่ยวกับการบริการ ฐานความผิดเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สาเหตุการเกิดอาชญากรรม

วรเดช จันทรศร (2522) ได้พิจารณาสาเหตุของอาชญากรรมไว้ ดังนี้

1. สาเหตุเกี่ยวกับบุคคล การเกิดขึ้นของอาชญากรรมโดยส่วนหนึ่งนั้น สืบเนื่องต่อมาจาก ความโน้มเอียงต่อการกระทำผิด ที่ถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันไป ซึ่งเป็น ผลที่ได้จากการศึกษาทางจิตวิทยากายภาพรวมถึงความไม่สามารถของบุคคลที่จะปรับตัวเอง ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และแรงผลักดันของบุคคลที่ตกลงใจจะประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นผลการ

ศึกษาทางด้านสังคมวิทยา

2. สาเหตุเกี่ยวกับกลุ่มของบุคคล อาจสรุปได้ว่า สาเหตุของอาชญากรรมนั้นส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความสามารถที่จะต่อต้านการกดดันในการกระทำผิด ซึ่งถูกกำหนดโดยอาชญากรรมของกลุ่ม เช่น การเลียนแบบความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในแง่ของการเรียนรู้ เป็นผลที่ได้จากการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมของสังคมและวัฒนธรรม

3. สาเหตุเกี่ยวกับระบบของสังคม การเกิดอาชญากรรมย่อมเกี่ยวพันและขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่างๆทางสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม สถานะ และชนชั้นทางสังคมของบุคคลที่จะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำผิดเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย

4. บรรดาสาเหตุต่างๆที่ทำให้บุคคลประกอบอาชญากรรม ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม นับว่ามีอิทธิพลต่อมนุษย์มาก เพราะจะค่อยๆซึมเข้าปรุงแต่งลักษณะจิตใจ อารมณ์ และทัศนคติ ซึ่งแสดงออกในรูปของบุคลิกภาพ (Personality) ให้มีแนวโน้มไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม หรือฝ่าฝืนสังคม จนถึงระดับนำไปสู่การประกอบอาชญากรรม ได้ง่าย หากมีปัจจัย โอกาสและสถานการณ์อำนวย

การป้องกันอาชญากรรม

“การป้องกันและควบคุมอาชญากรรมเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของตำรวจฝ่ายเดียว โดยวิธีบังคับใช้กฎหมาย ประชาชนมีสถานภาพเพียงให้การยอมรับกับตำรวจเท่านั้น” เป็นแนวคิดที่ปฏิบัติมาช้านานแล้ว ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมามี “การปฏิวัติทางความคิด” เกี่ยวกับบทบาทของตำรวจและชุมชนที่เรียนกันว่า “พันธมิตรในเชิงหุ้นส่วน” (Partnership) ในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ซึ่งเชื่อกันว่า “การป้องกันอาชญากรรมที่ประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับชุมชนมากกว่าตำรวจ” บทบาทของตำรวจและประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมจึงเปลี่ยนแปลงไป จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนช่วยเหลือตำรวจ มาเป็นตำรวจช่วยเหลือประชาชน ตำรวจจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองและใช้มาตรการควบคุมทางสังคม ในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมมากยิ่งขึ้น

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2525) ได้กล่าวถึง “การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมหลัก ทฤษฎีและมาตรการ” ในหนังสือเล่มดังกล่าว โดยมีจุดมุ่งหมายขอขยายการศึกษามุ่งเน้นถึงการป้องกันอาชญากรรมและควบคุมอาชญากรรมในชุมชนโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับปรัชญาวิทยาตั้งเดิมกับปรัชญาอาชญาวิทยาเข้าด้วยกัน และเน้นถึงการจัดสภาพแวดล้อม โดยส่งเสริมให้มีการควบคุมอาชญากรรมซึ่งจัดว่าเป็นภัยต่อสังคม โดยส่วนรวมให้เน้นถึงมาตรการการจัดสภาพแวดล้อม โดยป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม โดยให้ประชาชนมีความตระหนักถึงการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมรวมทั้งการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่

Greene (อ้างใน วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 2549: 31-35) จำแนกแนวทางการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจออกเป็น 4 แนวทางได้แก่

1. การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Policing)

แนวคิดการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตำรวจแบบดั้งเดิม มีลักษณะของการปฏิบัติงานที่มีความพยายามที่จะแยกการทำงานของตำรวจออกจากสิ่งแวดล้อมชุมชนและเมือง แนวทางปฏิบัติงานในลักษณะนี้ครอบคลุมการทำงานของตำรวจมานานนับตั้งแต่ก่อตั้งกรมตำรวจจนมาถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติต่อไปอีก การปฏิบัติงานเน้นการบังคับใช้กฎหมายและการควบคุม การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามแนวคิดนี้ ตำรวจมีหน้าที่ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเท่านั้น กิจกรรมอื่นนอกเหนือจากนี้ จะไม่ให้ความสนใจ จะสนใจเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับองค์กรตำรวจตนเองเท่านั้น (Inward Looking)

ลักษณะการทำงานของตำรวจในลักษณะนี้จะมีลักษณะตั้งรับ(Reactive) ทำงานตามหน้าที่ของตน มองการทำงานในมุมแคบเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวางแผนป้องกันปราบปรามอาชญากรรม จะมาจากสถิติคดีที่เกิดขึ้นในพื้นที่ สถิติการรับแจ้งเหตุผ่านศูนย์รับแจ้งเหตุ (เช่น การโทรหมายเลข 191 ในประเทศไทย) หรือ จากคำเรียกร้องของประชาชนที่เข้ามามีส่วนเทคนิคที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การสืบสวนจับกุมในแต่ละคดี การจัดสายตรวจในพื้นที่ในรูปแบบต่างๆอย่างมีระบบ ระเบียบ แต่ในการตรวจ ของสายตรวจนั้น

การวัดระดับความสำเร็จในการทำงานตามแนวความคิดนี้จะวัดจากตัวเลขสถิติคดีอาญาว่าลดลงมากน้อยแค่ไหน ผลการจับกุมเป็นอย่างไร มากขึ้นหรือน้อยลงโดยจะกำหนดเกณฑ์ระดับความสำเร็จไว้ หากผ่านเกณฑ์กำหนด ก็จะถือว่างานบรรลุเป้าหมาย หรือที่ Manning (1979) เรียกว่า Reflexivityไว้สำหรับวัดระดับความสำเร็จของความพยายาม โดยมีการกำหนดเกณฑ์จากการวัดที่แน่นอน อย่างไรก็ตามแนวทางการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแบบดั้งเดิมนี Goldstein (1990) ให้ความเห็นว่าเป็นเพียงแต่รูปแบบและวิธีการทำงาน เท่านั้น ไม่ใช้การทำงานเพื่อมุ่งหวังผลลัพธ์สุดท้าย (ends) และการวัดความสำเร็จเป็นแต่เพียงการวัดระดับความพยายาม (effort) ไม่ใช้การวัดผลสัมฤทธิ์ (results)

2. ตำรวจชุมชน (Community Policing)

แนวคิดตำรวจชุมชนเกิดขึ้นเพื่อค้นหาแนวทางสร้างสมดุลระหว่างการทำงานของตำรวจกับชุมชนและสังคม เนื่องจากการทำงานตามแนวความคิดการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแบบดั้งเดิม ได้รับการวิจารณ์ค่อนข้างมากกว่าเป็นเพียงแค่ความพยายามในการทำงานแต่ผลสัมฤทธิ์ในเรื่องความสงบสุขในสังคมถูกละเลย แนวคิดตำรวจชุมชนจึงได้เกิดขึ้นมา เพื่อปรับเปลี่ยนและสร้างบทบาทในการทำงานของตำรวจขึ้นมาใหม่ โดยเฉพาะเป็นหุ้นส่วนทางสังคมร่วมกัน (partnership) กับชุมชนในการร่วมสร้างสังคม/ชุมชนที่สงบสุข รวมทั้งการกระจายการบริการให้ครอบคลุมพื้นที่มาก

ขึ้น จากแนวคิดนี้ตำรวจไม่ได้มุ่งเน้นการทำงานเฉพาะด้านอย่างเดียวแล้ว จะต้องคำนึงถึงคุณภาพชีวิตทั่วไป ความกลัวอาชญากรรม ความพึงพอใจและความสุขในการอยู่อาศัยในชุมชน ชุมชนจะมีบทบาทมากขึ้นในการเข้ามาร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการทำงานร่วมกันทั้งประเมินผลการทำงานของตำรวจด้วย

สิ่งสำคัญสำหรับแนวคิดตำรวจชุมชนคำนึงและให้ความสำคัญอย่างมาก คือ การสร้างรักษา และการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและชุมชนในการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมร่วมกันในการรักษา ความสงบสุข การเป็นหุ้นส่วนทางสังคม (partnership) คือหัวใจการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามแนวคิดตำรวจชุมชน ตำรวจต้องเป็นหุ้นส่วนทางสังคมทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชนและชุมชน ตำรวจชุมชนเปลี่ยนวิธีการทำงานจากแบบดั้งเดิมที่เน้นการทำงานในหน้าที่เฉพาะ ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมภายนอก มาเป็นการทำงานโดยต้องศึกษาปัจจัยแวดล้อมภายนอก และเปลี่ยนเป้าหมายจากเดิมที่สำคัญประการเดียวคือ ควบคุมอาชญากรรมโดย มาเป็นเป้าหมายหลากหลายที่ส่งผลต่อปัญหาอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมมากขึ้น เช่นการลดระดับความหวาดกลัวภัยของชุมชน การร่วมกับชุมชนในการจัดระเบียบสังคม ความพึงพอใจในการอยู่อาศัย การทำธุรกิจภายในชุมชน นั้นหมายความว่า ขอบเขตการทำงานของตำรวจเพิ่มมากขึ้น จำเป็นต้องพัฒนาทักษะการทำงานของข้าราชการตำรวจให้เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

จะเห็นได้ว่าแนวคิดตำรวจชุมชน ได้ขยับจากการเน้นกระบวนการ หรือ ความพยายาม (Means) เพียงอย่างเดียวเพื่อบรรลุเป้าหมายสุดท้าย (Ends) คือความสงบของชุมชน นอกจากนั้นแนวคิดตำรวจชุมชนเน้นการกระจายอำนาจให้ตำรวจชุมชนมากขึ้น เน้นความเป็นระบบราชการให้น้อยลง ในการวัดความสำเร็จนั้น นอกจากการดูสถิติการเกิดคดี สถิติการจับกุมแล้วตำรวจชุมชนยังให้ความสำคัญในแง่ของความสำเร็จในมิติต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เช่น เมื่อสังคมมีความสงบสุขก็จะมีผู้เข้ามาใช้พื้นที่สาธารณะเพิ่มมากขึ้น มีการย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่มากขึ้น รวมไปถึงระดับความหวาดกลัวภัยน้อยลงและมีความพึงพอใจในภาพรวมเรื่องความสงบสุขมากขึ้น

แนวคิดตำรวจชุมชน ได้มีอิทธิพลของการทำงานของตำรวจไทยในปัจจุบันค่อนข้างมาก ดังจะเห็นได้จากการบริหารงานตำรวจในปัจจุบัน ได้มีการกระจายอำนาจ (Decentralization) ให้กับหน่วยงานในระดับล่างมากขึ้น รวมทั้งการให้อำนาจ (Empowerment) ในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ กับหน่วยงานในระดับพื้นที่เพิ่มขึ้นสามารถตัดสินใจเบ็ดเสร็จได้ในระดับสถานีตำรวจ เช่น อำนาจคืนรถของกลาง อำนาจการให้ประกันตัว ฯลฯ มีการจัดตั้งหน่วยงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ขึ้นในทุกสถานีตำรวจ มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ (กต.ตร) ที่มาจากภาคประชาชนเพื่อร่วมในการกำหนดนโยบาย ติดตามการทำงานและประเมินผล ในระดับสถานีตำรวจทุกแห่ง รวมไปถึงโครงการมหกรรมเปิดโรงพักทั่วไทยในปี พ.ศ. 2549 มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ สถานีตำรวจจำนวนไม่น้อยได้พยายามดึงภาค

ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน โดยการให้ประชาชนอาสาสมัครมาเป็นตำรวจหมู่บ้าน ร่วมทำงานเคียงคู่ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดตำรวจชุมชนเป็นอย่างมาก โดยจะเห็นได้จากการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หลักในการทำงาน ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและเชื่อว่าแนวคิดตำรวจชุมชนจะยังคงมีอิทธิพลต่อการทำงานของตำรวจไทยในกระแสหลักไปอีกเวลานาน

3. การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพปัญหา (Problem-Oriented Policing)

การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจไทยในปัจจุบัน เป็นไปในลักษณะของการเน้นการแก้ปัญหาเฉพาะรายมากกว่าเป็นการแก้ไขปัญหามหาในภาพรวมของสังคม หรือชุมชนกล่าวคือ เมื่อมีผู้มาแจ้งความร้องทุกข์ หรือเมื่อได้รับแจ้งเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่เดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และสืบสวนติดตามจับกุมคนร้ายมาดำเนินคดี การป้องกันปราบปรามในแนวทางดังกล่าวนี้มีลักษณะการทำงานแบบตั้งรับ (Reactive) ตามแนวคิดป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Policing) ซึ่งได้ถูกวิจารณ์อย่างหนักในเรื่องประสิทธิผล (Effectiveness) ของการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวมในชุมชนและสังคม

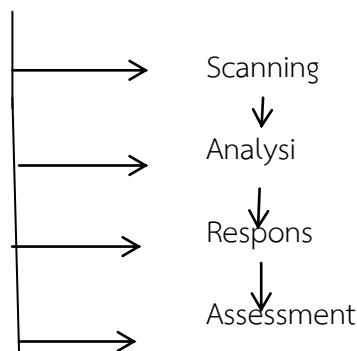
ต่อมาได้เกิดแนวความคิดตำรวจชุมชน (Community Policing) เน้นการสร้างหุ้นส่วนร่วมทางสังคม (Partnership) ระหว่างตำรวจและทุกภาคส่วนในชุมชน ในการดำเนินกิจกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดตำรวจชุมชน อาจจะกินความหมายค่อนข้างกว้าง รวมความไปถึงกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบสุขของสังคม เช่น การร่วมสร้างอาคารพักผู้มาแจ้งความ การสร้างลานจอดรถในสถานีตำรวจ โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาบุคลากรตำรวจในสถานีแต่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพปัญหา (Problem-Oriented Policing) จะมุ่งเน้นที่วัตถุประสงค์เดียวเท่านั้น คือ มุ่งแก้ปัญหาด้านอื่นๆ นั้นให้ความสำคัญเป็นลำดับถัดไป

การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพปัญหา มีแนวคิดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความตระหนักในสภาพปัญหาให้มากขึ้น สามารถที่จะค้นหาปัจจัยปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตนเองได้อย่างถูกต้องมีระเบียบและสามารถที่จะค้นหาทางเลือกในการปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับแก้ไขปัญหานั้น นั้นหมายความว่า ตำรวจจะต้องมีลักษณะวิเคราะห์มากขึ้น ตำรวจอาจจะมีรูปร่างหน้าตาอย่างไร การทำงานของตำรวจจะมีรูปแบบเช่นใดลักษณะใดขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาในพื้นที่นั้นว่ามีลักษณะอย่างไร การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพพื้นที่สามารถปิดข้อบกพร่องของการทำงานตามแนวคิดการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแบบเดิมที่เน้นแต่กระบวนการ วิธีการ และความพยายาม (Means) โดยตามแนวความคิดนี้เน้นการปฏิบัติทั้งกระบวนการ วิธีการความพยายาม (Means) และผลสัมฤทธิ์ขั้นสุดท้าย คือความสงบสุขของชุมชน (Ends/Results) โดยการหากระบวนการ แนวทางที่ดีที่สุดสำหรับแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชน นอกจากนี้ การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ตามสภาพปัญหา ไม่ได้ขัดแย้งกับแนวความคิดตำรวจชุมชนแต่อย่างใด แต่เป็นส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทุกภาคส่วนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐเอกชน ทั้งบุคคลหรือองค์กร สามารถที่จะมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการทำงานตามแนวคิดนี้ เริ่มตั้งแต่การค้นหาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ การร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหา การหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาและขั้นตอนการประเมินผลการปฏิบัติ

กระบวนการการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพปัญหา (Problem-Oriented Policing) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ตามแนวคิด “ตัวแบบ SARA” หรือ SARA model ดังนี้

A Problem-Oriented Process

จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนต่างๆของกระบวนการเป็นขั้นตอนที่ถูกกำหนดขึ้นอย่างมีระบบมีลักษณะคล้ายกับทฤษฎีระบบ (System Theory)เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์คล้ายระเบียบ วิธีการวิจัยกระบวนการเริ่มต้นขึ้นด้วย ขั้นตอนการบ่งชี้สภาพปัญหา (Scanning) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการค้นหาสภาพปัญหา และการนำเสนอด้วยข้อมูลประเภทต่างๆในพื้นที่หรือชุมชนมีปัญหาอย่างไรบ้าง ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญมาก เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรรอบ หน้าที่ในการค้นหาปัญหาเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคน ไม่ใช่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ โดยการศึกษาจากข้อมูลสารสนเทศที่มีไม่ว่าจะเป็นข้อมูลปฐมภูมิ หรือทุติยภูมิ และที่สำคัญต้องมีการตรวจสอบร่วมกันอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง และที่จะสามารถยืนยันให้ได้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้น ในพื้นที่จริงตามข้อมูลที่ได้รับหรือไม่ สภาพปัญหานั้นหนักหนาหรือไม่ หากมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่นั้นแล้ว จะเป็นการคุ้มค่าหรือควรค่าในการจะได้รับการลงทุนลงแรงหรือไม่

ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา(Analysis)ด้วยการวิเคราะห์ให้ได้ในรายละเอียดของปัญหา เช่น สาเหตุของปัญหาขอบเขต และผลกระทบทางปัญหา รวมไปถึงแนวโน้มในอนาคตซึ่งเป็นเรื่องที่ยากและจำเป็นต้องใช้ทักษะในการวิเคราะห์ผู้เกี่ยวข้อง (Actors) ไม่ว่าจะเป็นคดีเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย

ผู้กระทำผิด หรือบุคคล/หน่วยงานอื่น นอกจากนี้ยังต้องวิเคราะห์ทั่วไป (Incidents) เช่น ลักษณะทางกายภาพสภาพแวดล้อมทางสังคม ประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ลำดับความต่อเนื่องของเหตุการณ์ และอาจวิเคราะห์ต่อเนื่องถึงปฏิกริยาทางสังคมต่อสภาพปัญหาต่างๆ

การค้นหาทางเลือกและลงมือปฏิบัติ (Respons) เป็นขั้นตอนของการค้นหาทางเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดี และเหมาะสมที่สุด อย่างไรก็ตาม คำว่าเหมาะสม หมายถึง เหมาะสมกับชุมชน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาทางเลือกในการลงมือปฏิบัติที่ดีที่สุด คำตอบของทางเลือกไม่ควรให้ตกอยู่ในการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่เพียงฝ่ายเดียว การให้ชุมชนหรือองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมจะนำมาซึ่งแนวทางการตัดสินใจใหม่ๆ เนื่องจากบุคคลภายนอกอาจมีมุมมอง หรือองค์ความรู้ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มี รวมไปถึงทรัพยากรและงบประมาณที่จะได้รับเพื่อนำมาใช้ในการทำงาน เมื่อได้ทางเลือกที่ดีที่สุดแล้ว ขั้นตอนไปคือนำทางเลือกนั้นไปลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งผลของการลงมือปฏิบัติจะต้องเข้าสู่ขั้นตอนสุดท้าย คือต้องได้รับการประเมิน (Assessment) ว่าการปฏิบัติเป็นอย่างไร ซึ่งผลประเมินจะนำมาเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้กับขั้นตอนต่าง ๆ นำไปปรับปรุงแก้ไข

การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพปัญหาไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ในการปฏิบัติงานในสถานีตำรวจในประเทศไทยแต่อย่างใด แต่มีการอยู่ในธรรมชาติการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยปกติอยู่แล้ว และได้กระทำอยู่ตลอดเวลาระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ แต่สิ่งที่ยังขาดอยู่คือการจัดเรียงให้มีระเบียบและบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ขาดคู่มือการปฏิบัติ ขาดความรู้ความเข้าใจและผู้บังคับบัญชายังไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพปัญหาไม่ใช่เรื่องใหม่แต่การนำมาใช้เป็นระบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ยังเป็นเรื่องใหม่ในการทำงานของตำรวจไทย

สิ่งที่น่าเป็นห่วงอีกประการหนึ่งในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพปัญหามาใช้กับสถานีตำรวจในประเทศไทย คือ ขีดความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจและระบบจัดการในสถานีตำรวจ เนื่องจากแนวคิดนี้จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีทักษะในการวิเคราะห์ สามารถให้เหตุผลในการบ่งชี้ปัญหา สามารถวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ของแต่ละทางเลือกรวมถึงสามารถประเมินผลการปฏิบัติได้ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ขาดบุคลากรประเภทนี้จำนวนมาก นอกจากนั้น จะต้องมีความสัมพันธ์และทักษะในการสื่อสารให้เข้าใจกับหน่วยงานหรือบุคลากรภายนอก

ประการสุดท้ายที่จะต้องให้ความสำคัญ คือ การวัดเป้าหมายการบรรลุระดับความสำเร็จในการปฏิบัติตามแนวคิดการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพปัญหา เนื่องจากเป้าหมายสูงสุดของแนวคิดนี้ คือ การสิ้นไปของปัญหา (The absence of the problems) ซึ่งคล้ายกับหลักการแรกของ Sir Robert Peel ที่ว่าการวัดระดับความสำเร็จของการแก้ปัญหา คือ ไม่มีปัญหา หากต้องการวัดความสำเร็จจริงต้องไม่มีปัญหานั้นอีกต่อไป ซึ่งเป็นไปได้ยากในความเป็นจริง ดังนั้น ผลของความสำเร็จ

สำเร็จที่คาดหวังอาจเป็นการชะลอการเกิดปัญหาให้ช้าลง หรือเมื่อเกิดปัญหาแล้ว จะต้อง มีผลกระทบ น้อยลง

4. การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอย่างเฉียบขาด (Zero-Tolerance Poling

ภายใต้แนวคิดการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอย่างเฉียบขาด เจ้าหน้าที่ตำรวจถูกคาดหวังว่าจะต้องปฏิบัติการอย่างเฉียบขาดต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างของผู้ที่จะกระทำความผิด มีความกลัวและไม่กล้าที่จะกระทำความผิด ประสิทธิภาพหลักของแนวคิด คือ การปฏิบัติการเด็ดขาดเพื่อจัดระเบียบชุมชน/สังคม ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนบางครั้งอาจเห็นว่าปัญหาเล็กน้อย แต่ในอนาคตปัญหาล็กน้อยเหล่านี้อาจก่อให้เกิดปัญหาที่ยิ่งใหญ่ตามมาได้ เช่น ปัญหาช่องโสเภณี การแพร่ระบาดของยาเสพติด ดังนั้นจำเป็นต้องจัดการขั้นเด็ดขาด

แนวคิดตำรวจชุมชน ในมุมมองแนวคิดนี้เห็นว่ามุ่งเน้นไปที่การสร้างความสัมพันธ์ หากเกิดอาชญากรรมขึ้นในพื้นที่มักจะใช้แนวทางการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ปรับเปลี่ยนสภาพสังคม ซึ่งอาจไม่ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน ประกอบกับชุมชนบางแห่ง อ่อนแอเกินกว่าเข้ามาช่วยตำรวจบริหารจัดการอาชญากรรมได้ หรือ ปัญหาการไม่ลงรอยกันระหว่างหน่วยงานในชุมชน หากตกอยู่ในสภาพเช่นนั้น แนวคิดนี้อาจน่าชื่นชมมาใช้ไม่ได้เลย

ในส่วนของการวัดระดับความสำเร็จของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอย่างเฉียบขาด จะคล้ายกับการวัดระดับความสำเร็จของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพปัญหา ผลความสำเร็จคล้ายกัน แต่วิธีการนำไปสู่ความสำเร็จแตกต่างกัน

แนวคิดการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมมีมากมายหลากหลายแนวคิด ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดแบบดั้งเดิม การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Policing) แนวคิดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (Community Policing) แนวคิดการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอย่างเฉียบขาด (Zero-Tolerance Poling)หรือแนวคิดการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพปัญหา (Problem-Oriented Policing)แต่ละแนวความคิดมีข้อดี ข้อเสีย และจุดบกพร่องแตกต่างกันออกไป ซึ่งการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจในปัจจุบัน ได้มีการดำเนินการครบทุกแนวคิด โดยเฉพาะแบบดั้งเดิมและแนวคิดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมและมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการทำงานของตำรวจในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพปัญหา ยังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควรและยังขาดการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ จำเป็นที่จะต้องได้รับการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านแนวคิด กระบวนการและบุคลากร ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการทำงานของตำรวจในด้านการปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป ปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทย มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยปกติสุขของสังคม ทำให้รัฐบาลต้องเพิ่มงบประมาณจำนวนมากในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและปัญหาอาชญากรรม นั้นเป็นเรื่องที่คนในสังคมและชุมชน ทุกคน ต้องร่วมมือร่วมใจ สามัคคี ประองดอง

เอาใจใส่ ดูแลกันและกัน ไม่ใช่เป็นภาระของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือฝ่ายปกครองอย่างเดียวเท่านั้น ปัญหาอาชญากรรมก็จะลดน้อยลงหรือหมดไปจากสังคมไทย

บรรณานุกรม

- กริช ปัจฉิมสวัสดิ์. (2479) .“วิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันอาชญากรรมโดยทั่วไป” วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์
- กองบัญชาการศึกษา. (2543). คู่มือตำรวจหลักสูตรการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม กรุงเทพมหานคร
นครฯ โรงพิมพ์ตำรวจ
- สำนักงานยุทธศาสตร์ สำนักงานตรวจแห่งชาติ (2557) การปรับปรุงแบบรายงานคดีและการแจ้งหลัก
ฐานความผิดคดี
- เกษมสันต์ โชติชาครพันธุ์ (2550, 2 กุมภาพันธ์) “การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามสภาพ
ปัญหา : ความท้าทายใหม่ในการปฏิบัติงานระดับสถานี” ราชพฤกษ์ 5(2),31-35
- โกสิต พุ่มเกตุแก้ว (2552) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัด
สุพรรณบุรี” บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- จักรพันธ์ ศักดิ์สิทธิ์านุภาพ (2552) “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลของคณะกรรมการชุมชนใน
เทศบาล ต.แม่ชะจาน อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย” รายงานการศึกษาดูงาน ประเมินรัฐประ
ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2526) “การระดมประชาชนเพื่อพัฒนาชนบท” วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทัศน์,
6(1), 53-68
- ชำนาญ คนไว (2555) “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารตำรวจ
สถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น ในการป้องกันอาชญากรรม ของสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น”
การศึกษาค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จริยธรรมและจรรยาบรรณผู้ปฏิบัติหน้าที่งานสายตรวจ The Ethics of Police Patrol.

พันตำรวจโท ชูวิทย์ บุญรักษา¹

อาจารย์ (สบ๓) กลุ่มงานอาจารย์ ศฝร.ภ.๔

บทคัดย่อ

“จริยธรรม” เป็นเรื่องของ การปฏิบัติด้านความดีงามมนุษย์ทั่วไป มักมีความเห็นว่าการกระทำ ที่เกี่ยวข้องกับ ความดีงามอย่างแท้จริง เป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ยากมาก เพราะมีปัจจัยหลายอย่าง ที่คอย ผลักดันให้คนในสังคมจำนวนไม่น้อยชอบที่จะประพฤติปฏิบัติตรงข้ามกับหลักจริยธรรมที่ควรยึดถือ (โดยเฉพาะถ้าเขาเหล่านั้นเป็นผู้ได้รับก่อน และมากกว่าผู้อื่น) แต่การจะเป็นตำรวจที่ประชาชนและ ตำรวจด้วยกันยอมรับนับถือ ผู้ปฏิบัติงานตำรวจจำเป็นต้องเป็นผู้มีจริยธรรมในระดับหนึ่ง

คำสำคัญ: จริยธรรม, ตำรวจสายตรวจ

Abstract

Ethic is the principle of good deed in human being. It is related with all really good manner that is difficult to follow and practice because there are many factors that force or motivate the people to act opposite with the ethic. So, Police must maintain ethic in themselves.

Keywords: Police Patrol, The Ethics.

¹ อาจารย์ (สบ๓) กลุ่มงานอาจารย์ ศฝร.ภ.๔, Email:Maree4453@gmail.com

จริยธรรมในการปฏิบัติงานของตำรวจสายตรวจ

สัญญาณเดิมที่ครอบงำจิตใจของมนุษย์ตลอดมา คือ แรงจูงใจที่ประกอบด้วยอารมณ์และเหตุผล มนุษย์ไม่ได้มีเหตุผลเพียงอย่างเดียว แต่มนุษย์มีความโลภ โกรธ หลง ความหิวกระหาย และแรงกระตุ้น ฯลฯ ครอบงำจิตใจอยู่ เพราะมนุษย์จำเป็นต้องดำรงชีวิต ด้วยการรวมกันอยู่เป็นหมู่เป็นพวกเป็นสังคม ต้องติดต่อเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สัญญาณเดิมในส่วนที่เป็นอารมณ์ น่าจะมีโอกาสแสดงผลเสียให้เห็นก่อนกล่าวคือ เมื่อต่างคนต่างแสดงความโลภ ความโกรธ ความหลง กับทั้งกระทำทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการจากแรงกระตุ้นภายในของตนโดยเปิดเผย และโดยขาดการควบคุมยับยั้ง ปรากฏการณ์เช่นนี้ย่อมทำให้เกิดความขัดแย้ง ช่วงชิงและกระทบกระทั่งกัน ทั้งหมดนี้น่าจะเป็นมูลเหตุแห่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ควบคุมอารมณ์ ยับยั้งความอยากซึ่งเกิดจากแรงกระตุ้นภายใน รวมทั้งการคิดถึงอกเขาอกเรา ฯลฯ อันรวมเรียกได้ว่า **เหตุผลทางจริยธรรม**

จุดเริ่มต้นในสามัญสำนึกของมนุษย์ หรือเหตุผลทางจริยธรรม ระยะเริ่มแรกนี้เป็นเพียงแค่เหตุผลระดับใช้งาน เพื่อประสานให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ อันเป็นเกณฑ์แบ่งและกำหนดความถูกผิด เมื่อเกิด ข้อพิพาทขึ้นเท่านั้น เหตุผลเหล่านี้สามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์จริง และเกือบทั้งหมดของเหตุผล เป็นเจตนามุ่งหวังประโยชน์ในการเสริมสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้น เพื่อช่วยตัดปัญหาความขัดแย้ง ช่วงชิงหรือเหตุกระทบกระทั่งจนถึงกับต้องลงมือทำร้ายกัน

ผลลัพธ์จากการปรับตัว ปรับใจ ทำให้เกิดการมองเห็นและรับรู้ได้ถึงสิ่งที่ เป็นประโยชน์ หรือสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ รวมทั้งคุณและโทษที่เกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบการกระทำแต่ละครั้ง ทั้งส่วนที่ท่าลงไปได้มีการควบคุมเลยกับมีการควบคุมบ้างนิดหน่อย หรือมีการควบคุมอย่างเคร่งครัด ผลต่างที่ได้รับเมื่อปฏิบัติ คือ แรงจูงใจให้กระทำซึ่งมีอิทธิพลต่อความสำนึก และความตั้งใจมั่นของบุคคลในสังคม อันอาจแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ ๓ กลุ่ม คือ

กลุ่มที่หนึ่ง นอกจากไม่ปรับปรุงแก้ไขแล้วยังกลับติดลบ ได้แก่ เมื่อยังไม่มีโอกาสเอารัดเอาเปรียบก็อาจสงบนิ่งเฉยอยู่ได้ แต่หากมีโอกาสแม้เพียงเสี้ยววินาทีก็ไม่ละเว้นที่จะลงมือกระทำการช่วงชิง ฉกฉวยโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล หรือความถูกต้องประการใดทั้งสิ้น

กลุ่มที่สอง ครึ่งๆ กลางๆ หมายถึง แม้อยากจะได้ผลดียิ่งกว่า หรือเหมือนๆ กับคนอื่นเขา แต่ก็เกียจคร้านที่จะปรับพฤติกรรม และควบคุมอารมณ์ของตน

กลุ่มที่สาม มองเห็นประโยชน์ว่าหากกระทำลงไปแล้วจะเกิดผลดี จึงพยายามพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ควบคุมอารมณ์ให้ประณีตมากยิ่งขึ้น ขึ้นไปอีก

จากความแตกต่างของบุคคล 3 กลุ่มนี้ คนกลุ่มสุดท้าย คือพวกที่เห็นประโยชน์ของการปรับปรุงความประพฤติและควบคุมยับยั้งอารมณ์ความรู้สึกให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จนเป็นที่นิยมขึ้นชอบของสังคม ซึ่งอาจรวมเรียกพฤติกรรมที่แสดงออกมานี้ว่า เป็นการกระทำที่ถูกต้องดีงาม หรือการกระทำที่อยู่รอบแห่งคุณธรรมและจริยธรรม อันเป็นจุดมุ่งหมายหลักที่ต้องให้เกิดขึ้นแก่ตำรวจ

สายตรวจ

ความหมายของจริยธรรม

สารานุกรมสังคมศาสตร์สากล (international Encyclopedia of Social Sciences, Vol.๕) กล่าวว่าจริยธรรมเป็นเรื่องของความคิด ความรู้สึกและการกระทำในด้านดี

จริยธรรมมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. ความรู้ (Knowledge)
2. การกระทำ (Conduct)
3. ความรู้สึก (Feeling)

จริยธรรมเป็นกระบวนการของการซึมซาบขององค์ประกอบที่มีอิสระเท่ากัน ได้แก่

1. ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought)
2. ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling)
3. พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)

ผู้เสนอทฤษฎีว่าด้วยเหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reasoning) ใช้คำย่อว่า MR) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายคือโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1963) ในทัศนะของโคลเบอร์ก จริยธรรม หมายถึงกฎเกณฑ์ใช้ตัดสินใจความถูกผิดของการกระทำ ความเข้าใจเรื่องกฎเกณฑ์นี้ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางปัญญาซึ่งผูกพันกับอายุของบุคคล

โคลเบอร์ก เชื่อว่ากฎเกณฑ์ใช้ตัดสินความถูกผิดด้านการกระทำจะพัฒนาไปตามลำดับขั้น จากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูงกว่า ทีละขั้น ไม่ย้อนขึ้น ไม่ข้ามขั้น และไม่เร่งขั้น

ทัศนะของโคลเบอร์ก จริยธรรมแต่ละขั้นเป็นผลของการนำมาคิดไตร่ตรองโดยต้องอาศัยข้อมูลข้อมูลที่ได้นั้นส่วนหนึ่งได้มาจากความเข้าใจของตนเอง และอีกส่วนหนึ่งได้มาจากประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับเพิ่มเติม โดยเฉพาะข้อมูลที่ได้มาจากการรับฟังทัศนะของผู้อื่นซึ่งอยู่สูงกว่าระดับพัฒนาการของตน 1 ขั้น หากข้อมูลต่างๆ เหล่านี้มีความขัดแย้งไม่ลงรอยกัน ความรู้สึกไม่สมดุลย่อมเกิดขึ้นทันทีทำให้ผู้ตกอยู่ในสภาพไม่สมดุลนี้จำเป็นต้องรีบปรับตัวเอง

โดยเริ่มสำรวจและจัดระเบียบความคิดความเข้าใจของตนใหม่ จัดจำแนกประเด็นปัญหาต่างๆ เพื่อให้มีความชัดเจนและละเอียดมากขึ้น

นักจิตวิทยาสังคมสมัยใหม่ คือ บราวน์ (Brown, 1965) ให้ความหมายของจริยธรรม คือระบบของกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

บราวน์เห็นว่าจริยธรรมของบุคคลและสังคมนั้นเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงได้เองตามธรรมชาติเนื่องจากสาเหตุอย่างน้อย 3 ประการ คือ เปลี่ยนเพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลเปลี่ยน เพราะบุคคลได้รับอิทธิพลของจริยธรรมมาจากสังคม

ภายนอก และเปลี่ยนเพราะบุคคลตกอยู่ในสถานการณ์ที่แปลกและใหม่

บรวานมีความเห็นว่าจริยธรรมมี 3 มิติ คือ ความรู้ ความรู้สึก และการกระทำซึ่งเกิดขึ้นได้ โดยผ่านการเรียนรู้ ๔ ประเภท คือ เรียนรู้เชิงการรู้ เรียนรู้แบบเสริมแรง เรียนรู้แบบทดแทนสิ่งเร้า และการเลียนแบบ โดยอาจเข้าใจได้ว่าทัศนคติเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ใช้วิธีการปลูกฝังและเปลี่ยนแปลงด้วยกระบวนการทดแทนสิ่งเร้าและการเรียนแบบ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเกิดโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ ส่วนพฤติกรรมทางจริยธรรมใช้วิธีการปลูกฝังและเปลี่ยนแปลงด้วยการเรียนแบบและการได้รับแรงเสริม

ลักษณะการปฏิบัติงานตำรวจ ทั้งที่ “ใกล้” และ “ห่างไกล” หลักจริยธรรม

หลักการปฏิบัติงาน “ใกล้” หลักจริยธรรมตำรวจ

วัตถุประสงค์สำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจประการหนึ่ง คือ “เพื่อรักษาความสงบของสังคม” ดังนั้น ถ้าลงมือปฏิบัติสิ่งใดแล้วทำท่าจะมีผลเป็นความไม่สงบ เกิดความตึงเครียดขึ้นกับสังคม ทั้งในส่วนย่อยหรือระหว่างสถาบันตำรวจกับสถาบันอื่น ผู้ปฏิบัติควรต้องคิดหาวิธีที่เหมาะสมและนุ่มนวลกว่า เพื่อนำมาใช้ปฏิบัติแทน ดังกรณีตัวอย่างที่ขอนำเสนอให้พิจารณา คือ

บนพื้นฐานของความเป็นจริง ต่างทราบกันเป็นอย่างดีว่า เทคนิคและวิธีดำเนินการของตำรวจมีอยู่มากมาย ผู้ปฏิบัติจึงจำเป็นต้องรู้วิธีพิจารณาคัดเลือกแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมให้ มากที่สุด

ความจริงอีกประการหนึ่ง คือ ผู้ที่สมัครเข้ามาเป็นตำรวจแล้ว ย่อมต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ของชีวิต หมดไปกับการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจ ทั้งนี้ หากเป็นการปฏิบัติโดยยึดถือแนวทางของหลักจริยธรรม ผู้ปฏิบัติก็ยังสามารถทำงานได้ด้วยความภาคภูมิใจ มีความสุขในการทำงาน กลายเป็นว่าเกิดมาแล้วชีวิตมีความสุข นอกจากนี้ยังส่งผลให้เป็นผู้รอดปลอดภัยจากอุปสรรคในทุกขณะทุกชั่วโมงการทำงานของตน ทั้งหากผู้นั้นเป็นผู้มั่นคง ยึดเหตุผลแนวทางการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจริงๆ ย่อมจะได้รับการยอมรับนับถือจากมหาชนอย่างกว้างขวาง และยืนยงตลอดไป

การปฏิบัติตามหลักจริยธรรมตำรวจ เป็นทางนำไปสู่การเป็นตำรวจอาชีพความดีของผู้ปฏิบัติ ตามหลักจริยธรรม ย่อมเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลในสถาบันเดียวกันและในสังคมทั่วไป ไม่ว่าผู้ปฏิบัติจะดำรงอยู่ในสถานะใดและยศใดในสถาบัน

อาจสังเกตได้ว่า ลักษณะการปฏิบัติงาน “ใกล้” หลักจริยธรรมตำรวจ ย่อมเป็นการปฏิบัติงานที่มีผลลัพธ์เฉพาะส่วนที่เป็นคุณประโยชน์ยิ่งใหญ่ การที่สถาบันตำรวจมีจำนวนผู้ปฏิบัติงานที่ยึดถือแนวทางจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น ย่อมจะช่วยให้งานตำรวจสายตรวจและเพื่อนตำรวจปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ประสบความสำเร็จได้จริงและอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น สถาบันตำรวจจะดำรงอยู่ได้อย่างเป็นที่ยอมรับด้วยเชื้อถือศรัทธาจากคนในสังคม ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจะช่วยขจัดการแบ่งกลุ่มแบ่ง

พรรคแบ่งพวก หรือแบ่งสถาบัน และป้องกันยับยั้งไม่ให้เกิดปัญหาระหว่างกลุ่มในสถาบัน จริยธรรม จะช่วยให้รู้จักใช้กฎ ระเบียบ และกฎหมายในทางสร้างสรรค์ ประชาชนจะได้รับความสะดวกในยาม ที่ต้องการพึ่งตำรวจ รวมตลอดถึงปัญหาต่างๆ ได้รับการแก้ไขให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ขณะนั้น

ถึงแม้การปฏิบัติหน้าที่ให้ใกล้ชิดหลักจริยธรรมตำรวจ จะมีองค์ประกอบเกี่ยวข้องหลายอย่าง แต่เมื่อตระหนักถึงประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับหลังจากปฏิบัติตามแนวทางนี้ ทั้งในส่วนของตน ของ ผู้อื่น และของสังคม ผู้ปฏิบัติสมควรต้องตั้งใจกระทำตามลักษณะการปฏิบัติงานที่ “ใกล้ชิด” หลัก จริยธรรมให้มากที่สุดทั้งสมควรส่งเสริมสนับสนุนเพื่อนตำรวจคนอื่นๆ ให้มีโอกาสและมีกำลังใจที่จะ ปฏิบัติด้วย

ลักษณะการปฏิบัติงานที่ “ห่างไกล” หลักจริยธรรม

เป็นลักษณะการปฏิบัติงาน “ในเชิงลบ” ได้แก่ การปฏิบัติที่ไม่สร้างสรรค์หรือขาดเจตนา บริสุทธิ์ และไม่ได้ทำเพื่อความสงบสุขของสังคมส่วนรวมเป็นหลัก

มีเรื่องน่าคิดว่า แม้สังคมได้พยายามสร้างกฎหมายให้คนทั่วไปยึดถือปฏิบัติ พร้อมกับตราบท ลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้หลายอย่างหลายประการ แต่การกระทำผิดกฎหมายของคนในสังคมยังคงมี อยู่เสมอๆ กับสถาบันตำรวจเองเช่นเดียวกัน กฎหมายได้กำหนดบทลงโทษที่แรงไว้สำหรับเจ้าพนักงาน ที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ นอกจากนี้วินัยข้าราชการตำรวจก็มีบทลงโทษกำกับไว้ และแม้แต่วินัย ข้าราชการพลเรือน ก็ถูกนำมาใช้บังคับตำรวจอีกทางหนึ่งด้วย แต่ทั้งๆ ที่ควบคุมป้องกันไว้เป็นชั้นๆ เช่นนี้แล้ว ก็ยังปรากฏมีผู้ประพฤติผิดวินัยตำรวจอยู่เสมอๆ

ในส่วนของ “จริยธรรม” แม้ไม่มีบทลงโทษโดยตรง แต่ก็มีความสำคัญมาก เนื่องจากการก ระทำผิดวินัยหรือการกระทำผิดกฎหมายหลายกรณี ล้วนเป็นผลโดยตรงจากการกระทำนอกแนวทางของ หลักจริยธรรมเบื้องต้นเกือบจะทั้งสิ้น

โลกปัจจุบันนี้ แม้จะมีหลายคนมักพูดกันว่า “ปากกา” มีอำนาจร้ายแรงกว่า “อาวุธ” แต่ถึง กระนั้น คงหาคนปฏิเสธไม่ได้ว่า การมีอาวุธก็สามารถข่มขู่หรือทำร้ายผู้อื่นได้เช่นกัน ตำรวจเป็นผู้ถือ อาวุธโดยไม่ผิดกฎหมาย ถ้าขาดการยับยั้งชั่งใจไร้ขอบเขตหลักการ ก็ย่อมเป็นต้นเหตุแห่งอันตรายขึ้น ร้ายแรง ด้วยความตระหนักอย่างนี้จึงอาจพบเห็น “คำขวัญ” และ “วินัยตำรวจ” ติดเตือนสติตำรวจ อยู่ทั่วๆ ไป แต่ถึงอย่างไรกรอบวินัยเหล่านั้นก็ไม่สำคัญเท่าหลักปฏิบัติตามแนวทางจริยธรรม หลัก ทั่วไปในระบอบประชาธิปไตย ถือว่าตำรวจต้องมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นพิเศษ

ความจริงที่มองเห็นได้ชัดเจนอีกประการหนึ่ง คือ การผิดวินัยมักจะเกิดผลต่อส่วนตัว แต่การ ทำผิดจริยธรรมจะสร้างความเสียหายให้ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม เมื่อใดก็ตามถ้ามีการใช้ระเบียบข้อ โอกาสของอำนาจ ไปในทางไม่สร้างสรรค์หรือไม่เสมอหน้าทั้งภายในและภายนอกสถาบันตำรวจ ต้อง

ถือว่าเป็นการปฏิบัติที่ทางจริยธรรมทั้งสิ้น ในส่วนของเจตนาถ้าไม่เป็นไปเพื่อความสงบต่อส่วนรวม เช่น การจับกุมเพื่อสถิติ การจับกุมเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตน (แม้ว่าจะพิสูจน์ยาก แต่ในระหว่างผู้ปฏิบัติด้วยกัน มักจะรู้ได้) และบางอย่างที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่เจตนา แต่เป็นพฤติกรรมต่อเนื่องมาจากความไม่มั่นคงในหลักจริยธรรม เช่น เมื่อมีระเบียบวินัยเคร่งครัดมาก บางครั้งในความเป็นจริงปฏิบัติไม่ได้ แต่ผู้ปฏิบัติจำเป็นต้องตัดสินใจปฏิบัติ และเมื่อปฏิบัติไปแล้วเกิดเป็นความผิดขึ้นมา ผู้ปฏิบัติก็ต้องถูกลงโทษหรือกลัวจะถูกตำหนิต่างก็ปฏิเสธ หรือปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น กลายเป็นระบบชกทอดโยนกลองโดยอัตโนมัติ เป็นต้น หรือบางครั้ง “ความไม่รู้” ทำให้มองข้ามลักษณะการปฏิบัติงานที่ “ห่างไกล” หลักจริยธรรมบางประการไป ตัวอย่างเช่น เมื่อมองการปฏิบัติที่ทางจริยธรรมของตำรวจว่าเป็นอย่างไร ส่วนใหญ่ก็มักมองจากจกตอยู่แต่ที่ “การรับสินบน” จริงอยู่ผู้รับสินบนเป็นคนทุจริต แต่คนที่ไม่ได้รับสินบน ก็มีโอกาสได้ชื่อว่ากระทำการทุจริตได้เช่นเดียวกัน โดยสถานะของความเป็นตำรวจแล้ว ยังมีการ “ผิด” จริยธรรมหลายเรื่องที่ไม่ค่อยมีใครพูดและเฉยใจถึงแต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้นั่นเป็นเรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจ เช่น การทุจริตทางอำนาจ (Power Corruption) ได้แก่ การใช้อำนาจโดยไม่สุจริตในลักษณะต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก

สถาบันตำรวจ เช่น ใช้อำนาจโดยไม่เสมอภาคใช้อำนาจกับคนจนอย่างหนึ่งคนรวยอีกอย่างหนึ่ง ใช้อำนาจกับคนมีพวกรายหนึ่งคนไม่มีพวกรายอีกอย่างหนึ่ง เป็นต้น การทุจริตทางอำนาจจะนำความเสียหายร้ายแรงมาสู่สถาบันตำรวจและสังคมมากที่สุด บางประเทศทำให้ระบบตำรวจถูกเปลี่ยนแปลง บางประเทศร้ายแรงถึงเปลี่ยนระบบสังคม กรณีนี้ ฮิมเลอร์ (Himmler) ตำรวจเยอรมัน ในปี ค.ศ.1931 (พ.ศ.2474) ได้ถูกนำมายกเป็นตัวอย่าง “การทุจริตทางอำนาจ” ที่ชัดเจนง่ายแก่การศึกษาอยู่เสมอ เนื่องจากการปฏิบัติส่วนใหญ่ของเขาล้วนเป็นไปเพื่อสนองตอบต่อตนเองและพวกพ้องเฉพาะกลุ่มเป็นสำคัญ จนมีผลกระทบในลักษณะที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ยังมีการทุจริตเรื่องเวลา (Time corruption) และการทุจริตเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ค่อยได้พูดถึง (หลายครั้งที่ตำรวจบางท่านพูดถึงการกระทำที่ผ่านมาของตนด้วยความภาคภูมิใจ โดยคาดไม่ถึงว่าการกระทำดังกล่าวโดยมาตรฐานที่เป็นสากลของตำรวจแล้ว ถือเป็นการทุจริตจึงต้องไตร่ตรองให้รอบคอบในเรื่องเหล่านี้ด้วย) การทุจริตอย่างหนึ่งจะก่อให้เกิดการทุจริตอีกอย่างหนึ่งตามมาและระดับของการปฏิบัติที่ห่างไกลจากหลักจริยธรรมตำรวจก็มีความแตกต่างกัน (เช่นเดียวกับการปฏิบัติเพื่อให้ใกล้หลักจริยธรรมก็มีระดับแตกต่างกันด้วย) ในที่นี้ขอยกตัวอย่างเฉพาะเรื่องการทุจริตการรับเงิน (Money Corruption) ในระดับที่แตกต่างกัน ได้แก่

“การปฏิบัติที่ไม่สมควร” เช่น เมื่อคนขับรถบรรทุกขับรถผ่านตุ้มยามตำรวจได้จ่ายเงินได้จ้างคนข้างถนน กรณีนี้บังเอิญตำรวจรู้เห็นการกระทำของเขาในขณะนั้น แล้วเดินไปเก็บเงินที่ว่าใส่กระเป๋าทะเลียมนี้ถือเป็นการ “ไม่สมควร” (อาจขัดกับกฎหมายเรื่องเก็บของตก)

“การปฏิบัติที่มีความผิด” มีลักษณะแตกต่างจากตัวอย่างแรกไปอีกระดับหนึ่ง โดยศึกษาทำความเข้าใจง่ายๆ ด้วยการสมมติเหตุการณ์ว่าตำรวจกำลังปฏิบัติงานตั้งด่านตรวจ นักธุรกิจผู้หนึ่งขับรถผ่านมา เมื่อตำรวจขอตรวจค้นรถคันดังกล่าวแล้วพบว่ามียาเสพติดในรถมากพอสมควร นักธุรกิจผู้นี้พกอาวุธปืนด้วย และไม่สามารถนำใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนมาแสดงยืนยันได้ เมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ นักธุรกิจคนดังกล่าวกลัวถูกจับและกลัวเสียชื่อเสียง ท้ายที่สุดจึงได้อ้อนวอนให้ตำรวจช่วยเหลือพร้อมกันส่งเงินให้จำนวนหนึ่ง (ซึ่งไม่น้อยจนเกินไปนัก) ตำรวจรับเงินจำนวนนั้นไว้ (อาจเนื่องจากความสงสารปอนอยากจะได้) พฤติกรรมอย่างนี้ถือว่า “มีความผิด” และหากพฤติกรรมของตำรวจคนดังกล่าวได้รับการตรวจพบก็ต้องถูกลงโทษตามกฎหมายที่มีอยู่ด้วย

“การปฏิบัติที่มีความผิดร้ายแรง” เป็นการกระทำที่ห่างไกลหลักจริยธรรมมากกว่าลักษณะปฏิบัติในระดับอื่นๆ (และถือเป็นเรื่องต้องเร่งสืบสวนดำเนินการขจัดก่อนปัญหาอื่นๆ ด้วย) มีตัวอย่างประกอบคล้ายๆ กันมาแสดง คือตำรวจ(ยังตั้งด่านอยู่อย่างเดิม) บอกกับคนขับรถที่ขับรถเข้ามาในด่านตรวจว่ากฎหมายมีหลายฉบับและสามารถตั้งข้อหาได้มากมาย ถ้าปล่อยให้ต้องตรวจค้นอย่างปกติก็จะต้องเสียเวลา ข้าราชการตำรวจพบความผิดก็ไม่มีหนทางใดที่จะตกลงกันได้ แต่ถ้าจ่ายมาตอนนี้ 200 บาท ก็จะปลอดภัยไม่เสี่ยงและไม่ต้องตรวจให้เสียเวลาด้วย ถูกขู่เข้าอย่างนี้คนขับรถก็ชักไม่แน่ใจ ประกอบกับไม่อยากมีปัญหา จึงตัดความจ่ายเงิน

จริยธรรมและจรรยาบรรณผู้ปฏิบัติหน้าที่สายตรวจ

1. มีความสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่
2. ระลึกถึงความเป็นข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
3. มีความมักน้อย สันโดษ
4. ใช้วาจาที่สุภาพเรียบร้อยกับประชาชน ทั้งผู้มาติดต่อราชการ สอบถามเส้นทาง การจับกุม และอื่นๆ
5. มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา
6. ให้บริการประชาชนเป็นหน้าที่หลักในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน
7. มีความสามัคคีในหมู่คณะและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
8. ปฏิบัติตนตามวินัยของข้าราชการตำรวจโดยเคร่งครัด
9. จัดการสายตรวจให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยไม่คิดถึงอามิสสินจ้าง และผลประโยชน์ส่วนตนหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด

ขอบข่ายของจริยธรรม

เพื่อให้เกิดความเข้าใจให้แจ่มแจ้งและชัดเจนยิ่งขึ้น ต้องทำความเข้าใจคำซึ่งอยู่ในขอบข่ายของจริยธรรม ดังนี้

1. จรรยา หมายถึงความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติในหมู่คณะ เช่น จรรยาคู จรรยาดำรง
2. จรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้นเพื่อรักษา และส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก
3. คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ เช่น ความเป็นผู้ไม่กล่าวเท็จ โดยหวังประโยชน์ส่วนตนเป็นคุณธรรม คุณธรรม คือ จริยธรรมที่ฝึกจนเป็นนิสัย เช่น ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน เสียสละ รับผิดชอบ
4. มโนธรรม หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ความรู้สึกว่าจะอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เชื่อกันว่ามนุษย์ทุกคนมีมโนธรรม เนื่องจากบางขณะเราจะเกิดความรู้สึกขัดแย้งในใจระหว่างความรู้สึกขัดแย้งในใจระหว่างความรู้สึกว่าต้องการทำสิ่งหนึ่ง และรู้ว่าควรทำอีกสิ่งหนึ่ง
5. มารยาท หมายถึง กิริยา วาจา ที่สังคมกำหนดไว้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกันไป

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

พฤติกรรมของมนุษย์มีจิตใจเป็นผู้สั่งการกำกับควบคุม หากจิตใจร้ายแรง เบิกบาน กิริยาท่าทีก็แสดงออกในทางกระฉับกระเฉงว่องไวคึกคัก แต่ถ้าเมื่อใดจิตใจเศร้าหมอง เหี่ยวแห้ง กิริยาอาการก็หงอยเหงาซึมเซื่องไม่สดใส ก็จะแสดงออกมาเป็นรูปแบบของความประพฤติ หรือการปฏิบัติในทำนองนั้น การที่มีจิตใจเป็นผู้สั่งการและกำกับการกระทำ หรือการแสดงออกทางร่างกายเช่นนี้ทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมเป็นเรื่องที่แยกกันไม่ได้ คนที่มีคุณธรรมสูง คือ จิตใจทรงคุณธรรม จะประพฤติปฏิบัติสิ่งใดๆ ในลักษณะของการมีจริยธรรมสูงด้วย และในทางตรงกันข้ามคนที่ประพฤติชั่วชอบปฏิบัติหรือแสดงออกในทางที่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่น อันเป็นแบบอย่างของคนมีจริยธรรมต่ำทราม ย่อมแสดงว่า ผู้นั้นในจิตใจขาดคุณธรรมหรือมีคุณธรรมต่ำด้วย

คุณธรรม เป็นลักษณะความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจ

จริยธรรม เป็นลักษณะการแสดงออกของร่างกาย

การปลูกฝังคุณธรรมลงในจิตใจ จะต้องใช้เวลาในการฝึกหัดอบรมสั่งสอนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมเป็นอันมากสม่ำเสมอและยาวนาน และไม่สามารถจะวัดได้แน่นอนว่า ใครมีคุณธรรมในจิตใจมากน้อยเพียงไร อย่างไร การให้การศึกษาทางด้านจริยธรรมแก่บุคคลอาจบรรลุผลสำเร็จได้ แต่คนนั้นจะมีจริยธรรมดีเสมอ อยู่นาน อยู่มากแค่ไหน อย่างไร ขึ้นอยู่กับการเกิดมีคุณธรรมขึ้นในจิตใจของบุคคล

มากนักน้อยอย่างไรเพียงไร

สำหรับสังคมไทยปัจจุบัน การพัฒนาคุณธรรมยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่มากทั้งๆ ที่ทุกคนทราบแล้วว่า สังคมมีปัญหาและบกพร่องในเรื่องคุณธรรมและศีลธรรมเป็นอย่างมาก แต่ก็ยังไม่คิดที่จะปรับปรุงแก้ไขคุณธรรมของตนเองอย่างจริงจัง และไม่กล้าพูดหรือประกาศตนต่อหน้าสาธารณชนว่าตนเป็นผู้มีคุณธรรม แต่ก็ไม่ต้องการให้ใครมาประณามว่าเป็นผู้ไม่มีคุณธรรม ผู้ที่ได้รับการอบรมส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้มีคุณธรรมอยู่แล้วและเป็นผู้ที่ไม่ได้สร้างปัญหาให้กับสังคม แต่ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่สร้างปัญหาให้กับสังคมกลับไม่มีโอกาสรับการอบรม

เพื่อให้เกิดความผาสุกในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม จึงขอเชิญท่านเร่งเสริมสร้างจริยธรรมในตนเอง โดยการพัฒนาดตนเองวันละนิด เพื่อชีวิตจะมีสุขขึ้น

จุดมุ่งหมายของการมีจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่

1. ให้สามารถควบคุม กาย วาจา ใจ อยู่ในขอบเขตที่ติงาม ไม่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่น สามารถสร้างประโยชน์แก่ตนเองและสังคม
2. ให้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนและปฏิบัติได้จนขึ้นเป็นนิสัย
3. ให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิด และวิเคราะห์อย่างมีระบบวิธีการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. มีทัศนคติที่ต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีระเบียบวินัยในการทำงานทั้งในส่วนตนและหมู่คณะ มานะ พากเพียร อดทน ประหยัด และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
5. มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎกติกาของสังคม รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ตลอดจนเสริมสร้างความเสมอภาค และความเป็นธรรมในสังคม
6. รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคีและเสียสละ รู้จักการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผล

ประโยชน์ของข้าราชการตำรวจที่มีคุณธรรมและจริยธรรม

1. เป็นประโยชน์ต่อตัวตำรวจเองและครอบครัว เช่น ถ้าหากตำรวจเลิกละอบายมุขได้ ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่เล่นการพนัน ไม่เที่ยวกลางคืน ไม่คบมิตรชั่ว อันจะพาให้ตัวพลอยประพฤติชั่วไปด้วยแล้ว เงินรายได้ก็จะยังชีพไม่เดือดร้อน ครอบครัวก็มีความสุข
2. เป็นประโยชน์ต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการที่ทำให้ภาพพจน์ หรือภาพลักษณ์ของตำรวจดีขึ้น เป็นที่พอใจของประชาชน และเป็นแบบอย่างที่ดี
3. เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของตำรวจ เพราะนอกจากเป็นการทำให้ตนเองไม่มีปัญหาอันอาจเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานแล้ว ผู้มีคุณธรรมย่อมเป็นผู้ที่มีความขยัน

ขันแข็ง เสียสละและสามัคคีอันเกิดจากความไม่เห็นแก่ตัว อันจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย

4. ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากประชาชน เพราะเมื่อตำรวจทำตนเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ ย่อมเป็นที่รักใคร่นับถือของประชาชน ประชาชนย่อมมีความศรัทธาเลื่อมใส มีความเชื่อมั่นในการทำงานของตำรวจ ประชาชนก็จะให้ความร่วมมือในการทำงานของตำรวจ ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย ให้ข่าวสารและยินดีเป็นพยานให้ตำรวจ เป็นต้น การกระทำผิดกฎหมายจะลดน้อยลง

คุณธรรมอันเป็นจรรยาข้าราชการตำรวจนั้น นอกจากจะเป็นเครื่องวัดหรือทดสอบว่า บุคคลใดจะเป็นข้าราชการตำรวจที่น่ายกย่องแล้ว ยังเป็นเหตุให้บุคคลผู้เป็นข้าราชการตำรวจนั้นเอง ได้รับความเจริญงอกงามในตำแหน่งหน้าที่ของตนด้วย

แนวทางปฏิบัติเพื่อให้มีจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ

คณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานตำรวจ ด้านการประชาสัมพันธ์และ เสริมสร้างภาพพจน์ได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติตน สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ตำรวจจะต้องไม่ทุจริตต่อหน้าที่ด้วยประการทั้งปวง เช่น รับเงินจากผู้กระทำความผิด หรือ เรียกหรือรับเงินในการให้บริการแก่ประชาชน ไม่ว่าด้วยประการใดๆ
2. ตำรวจจะต้องไม่เป็นผู้ที่กระทำความผิดกฎหมายเสียเอง หรือให้ความร่วมมือ หรือสนับสนุนผู้กระทำความผิด เช่น กรรโชกทรัพย์ มั่วสุมเล่นการพนัน กระทำความผิดกฎหมาย เสพสุราจนไม่สามารถ ครองสติได้ เป็นต้น
3. ไม่ใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขตของกฎหมาย หรือใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ในเชิงกดขี่ข่มเหง ประชาชน เช่น การกลั่นจับด้วยเรื่องส่วนตัวหรือเพราะบันดาลโทสะ หรือใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขต เพราะหวังผลงาน หรือความดีความชอบ
4. ใช้เกียรติที่สุภาพต่อประชาชน ไม่ใช้เกียรติวาจาที่ไม่สมควร เช่น แสดงเกียรติแบ่งกับ ประชาชน พุดจาหยาบคาย ดูถูกประชาชน หรือใช้วาจาที่ไม่สมควร
5. ให้การต้อนรับแก่ประชาชนด้วยความเต็มอกเต็มใจ กระตือรือร้นและอ่อนน้อมถ่อมตน และให้บริการแก่ประชาชนด้วยความกระตือรือร้นไม่เกีย่งอ่อน
6. ปรับปรุงความรู้ความสามารถและสมรรถภาพในการทำงานอยู่เสมอ
7. หมั่นตรวจสอบและพัฒนาจิตใจตนเองอยู่เสมอ เช่น หาโอกาสไปวัดฟังธรรมเทศนา พบปะ สมณะที่ดีและน้อมนำธรรมะมาฝึกฝนปฏิบัติ
8. ฝึกตนให้เป็นผู้มีก้น้อย สันโดษ พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ใช้จ่ายแต่สิ่งที่จำเป็น ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือยไปตามสังคม
9. พัฒนาความคิดให้เห็นว่าข้าราชการตำรวจเป็นผู้บริการประชาชน ขจัดความคิดที่เห็นว่า

ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าขุนมูลนาย หรือผู้ปกครองประชาชน

10. พัฒนาความคิดประชาธิปไตย ประชาชนมีความเป็นไทยในการปกครองตนเอง จัดความคิดเผด็จการในจิตใจ

11. พัฒนาตนเองให้เป็นคนมีระเบียบวินัยจากจิตสำนึกของตำรวจเอง มิใช่จากถูกบังคับเท่านั้น

คุณธรรมและจริยธรรมที่ควรเร่งเสริมสร้าง

คุณธรรมและจริยธรรมที่ควรเร่งเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในจิตสำนึกของข้าราชการตำรวจ เป็นการนำไปสู่การเป็นตำรวจที่ดี มีหลักสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. **การครองตน** หมายถึง การมีความประพฤติและการปฏิบัติส่วนตน ประกอบด้วยคุณธรรม ที่ควรแก่การยกย่อง โดยพิจารณาจากองค์ประกอบค่านิยมพื้นฐาน ดังนี้

1.1 การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ เช่น

- ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เต็มที่ ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือของผู้อื่น
- มีความเข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหาทั้งปวง
- ยอมรับผลและการกระทำของตนเอง

1.2 การประหยัดและอดออม เช่น

- ใช้ทรัพยากร และเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
- รู้จักใช้ ดูแลรักษา และบำรุงทรัพย์ทั้งของตนและส่วนรวม
- เพิ่มพูนทรัพย์ด้วยการนำไปทำให้เกิดประโยชน์ในทางที่ชอบธรรม

1.3 การปฏิบัติตามคุณธรรมและศาสนา เช่น

- มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน

- ไม่พูดจาเหลวไหล ไม่ยุ่งให้แตกร้าง ไม่พูดปด
- มีความละเอียด และเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว

1.4 มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เช่น

- ปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติ
- รักษา และส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- ศึกษาศาสนาให้มีความรู้ความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง
- เคารพ และจงรักภักดีในสถาบัน และองค์พระมหากษัตริย์

2. **การครองคน** หมายถึง การมีความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยพิจารณาองค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ความสามารถในการติดต่อ สร้างความเข้าใจกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา เช่น

- ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบุคคล และกาลเทศะ
- ควบคุมอารมณ์ได้ดี
- รู้จักประนีประนอม

2.2 การร่วมในการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างราบรื่น เช่น

- เคารพ ปฏิบัติตามกติกา และการตัดสินใจของกลุ่ม
- ไกล่เกลี่ย หรือช่วยระงับข้อขัดแย้งในกลุ่มได้สำเร็จ
- รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม

2.3 ปฏิบัติแก่ผู้มาติดต่องานด้วยอัธยาศัยอันดี จนได้รับคำยกย่องอยู่เสมอ เช่น

- ยินดีชี้แจง ให้คำแนะนำ และช่วยแก้ปัญหาให้ผู้มาติดต่องานด้วยอัธยาศัยอันดี
- ใช้ถ้อยคำที่สุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะ
- มีท่าทีเป็นมิตรกับผู้มาติดต่อทุกคน

2.4 ความเป็นธรรมในการปฏิบัติต่อผู้อื่น เช่น

- รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ ละเว้นการใช้อภิสิทธิ์
- รับบริการ และให้บริการตามลำดับก่อนหลัง
- ปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยชอบด้วยเหตุผลอย่างสม่ำเสมอ

2.5 การเสริมสร้างความสามัคคี และร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น เช่น

- เข้าร่วมกิจกรรมกับหมู่คณะ เท่าที่จะทำได้
- ยินดีเสียสละเพื่อกิจกรรมของส่วนรวม
- ยกย่องให้เกียรติผู้ทำความดีให้แก่หมู่คณะ
- เสริมสร้างขวัญ และกำลังใจให้แก่หมู่คณะ

3. การครองงาน หมายถึง การมีความสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ และงานที่ได้รับมอบหมาย ได้อย่างดี โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังนี้

3.1 ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่

- ทำงานเสร็จตามกำหนดเวลา
- ติดตามงานที่ได้รับมอบหมายจนงานลุล่วง
- ยอมรับผิดชอบเมื่อมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น

3.2 ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น เช่น

- ถ่ายทอดความคิดเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย
- ชี้แจงเหตุผลได้ชัดเจนในการแสดงความคิดเห็น

- ให้ความคิดเห็นที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และเป็นที่ยอมรับ

3.3 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น

- ปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้น
- เสนอแนะแนวทางที่ดีต่อการปฏิบัติงาน
- เลือกใช้วิธีการใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องทัน่วงที

3.4 ความพากเพียรในการทำงาน และมีผลงานเป็นที่พอใจ เช่น

- พยายามรู้ความสามารถ และเวลาเพื่อปฏิบัติงานให้ลุล่วงไปด้วยดี
- ไม่ย่อท้อต่อการปฏิบัติงานที่ต้องลำบากตรากตรำหรือขาดกำลังอัตราหรือวัสดุ

อุปกรณ์

3.5 การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เช่น

- เสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
- ใช้วัสดุอุปกรณ์ของทางราชการโดยประหยัด
- ตัดสินเลือกวิธีปฏิบัติงาน โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

จรรยาที่ข้าราชการตำรวจพึงมีดังต่อไปนี้

1. ด้านอุดมการณ์

- 1.1 ศรัทธาในอาชีพตำรวจ อุทิศตนเพื่อหน้าที่อย่างแท้จริง
- 1.2 ดำรงและเสริมสร้างเกียรติคุณ
- 1.3 บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. ด้านเอกลักษณ์

- 2.1 อดทนรู้จักผ่อนปรนต่อปัญหา สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในเวลาและนอกเวลาปฏิบัติหน้าที่
- 2.2 รับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อตนเอง สามารถร่วมงานเป็นหมู่คณะได้
- 2.3 ใฝ่หาความรู้ สืบค้น ปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ และมีเชาวน์ไหวพริบ
- 2.4 ขยันหมั่นเพียร รู้จักคิดริเริ่ม
- 2.5 มีความยุติธรรม และทำให้ประชาชนเกิดความอบอุ่นใจ
- 2.6 ดำรงตนอย่างเรียบง่าย ประหยัดเหมาะสมกับสภาพอาชีพตำรวจ
- 2.7 เป็นผู้ที่มีวัฒนธรรมและศีลธรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ
- 2.8 สุขภาพ เรียบร้อย ประพฤติสุจริตเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี

3. ด้านมาตรฐานการปฏิบัติตน

- 3.1 ต้องรักษาความสามัคคี ชื่อเสียงของหมู่คณะ และสถานที่ตนสังกัดอยู่

- 3.2 ต้องไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนา
- 3.3 ต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติก้าว
- 3.4 ไม่ละทิ้งหน้าที่และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ
- 3.5 ต้องรักษาความลับของเพื่อนร่วมงานและหน่วยงาน
- 3.6 ต้องถือและปฏิบัติตามแบบอย่างธรรมเนียมที่ดี
- 3.7 ต้องประพฤติและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และความเที่ยงธรรม โดยไม่เห็นแก่ผลประโยชน์อันมิชอบ
- 3.8 ต้องไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามเพื่อนร่วมงานและบุคคลใดๆ เชื้อพ้อง ไม่กระด้างกระเดื่อง ต่อ ผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งการในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสำนักงานตำรวจ-แห่งชาติ
- 3.9 ต้องไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน

บรรณานุกรม

คู่มือตำรวจ เล่ม 2 กองบัญชาการตำรวจ.2558

ระเบียบ ก.ต.ร. ว่าด้วยวิธีการเสริมสร้างและพัฒนาให้ข้าราชการตำรวจมีวินัยและป้องกันมิให้ราชการตำรวจกระทำผิดวินัย พ.ศ.2553.

<http://www.thakham.metro.police.lhlyt.htm>.(ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2560.

<http://www.plapak.nakhonphamon.police.go.thlong8/javiyantham.dog>.(ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2560.

**บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์
อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี**

**The Role of Authoritative Monks in Buddhist Affairs Administration
Of Sankha in Warinchamrab District, Ubonratchathani Province**

พระมหาวิรุธ นิลเพ็ชร, ก้องพิพัฒน์ กองคำ,
ดาวฤดี ศรีษะเกษ, สุรศักดิ์ อุดเมืองเพีย และชุลีพร นาห้วนิน
Phramaha Wiruth Ninpetch, Kongpipat Kongkham,
Dawruedee Sirsaket, Surasak Udmuengpia and Chuleeporn Nahuanin
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
Corresponding author, Email: wiruth2009@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา และด้านการเผยแผ่ 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิจัยพบว่า

1. พระสงฆ์ในการอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษาและด้านการเผยแผ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัญหาและอุปสรรคได้แก่ พระภิกษุสามเณรมีจำนวนลดลง การศึกษาของสงฆ์ยังขาดงบประมาณอุดหนุนอย่างทั่วถึง คนรุ่นใหม่เข้าวัดน้อยลง
2. แนวทางแก้ไข พระสงฆ์ผู้มีอำนาจหน้าที่ในเขตปกครองของตนควรออกเยี่ยมเยียนหรือจัดประชุมสังฆกรรมเพื่อรับทราบปัญหาในแต่ละพื้นที่และวางมาตรการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ด้านการศาสนศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณบำรุงการศึกษาให้แก่สำนักเรียนอย่างทั่วถึง และด้านเผยแผ่ควรมีแผนและมาตรการเชิงรุก ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มทุกสาขาอาชีพ

คำสำคัญ: บทบาท; การบริหารกิจการคณะสงฆ์

ABSTRACT

The purpose of this research was to 1) study the role of the monk in the administration of monks' ministry. Warin Chamrap District Ubon Ratchathani Governance Religious education 2) to study problems, obstacles, and solutions to problems in the administration of Buddhist Sangha in Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province.

The research found that :

1. The monks of Buddhist Sangha in Warin Chamrap District Ubon Ratchathani Has played a role in administering the monastic government. Religious education and propaganda, the overall level was at all levels. Problems and solutions include: The monks and nuns have decreased in number. New generation less measure.
2. Approaches to rectify the monks who have authority in their own jurisdiction. Visit or organize travel to know the problem in each area and put measures to solve the problem together. Religious Studies, the education budget should be allocated to the school thoroughly. And the propaganda should have plans and measures to proactively. In the propagation of Buddhism to reach all people in all occupations.

Keywords: Roles; Buddhist affairs administration

บทนำ

การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็ง และการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ได้บัญญัติไว้เพื่อให้ผู้ทศนบถือพระพุทธศาสนา ได้นำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม

การเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถือเป็นภารกิจสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นการปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุตามพระธรรมวินัย สามารถสร้างความศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะชาวพุทธอีกด้วย เมื่อเกิด

ความเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมวินัยขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก็มีวิธีแสดงออกหลายอย่าง ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาวพุทธโดยเฉพาะตั้งแต่สมัยพุทธกาลกุลบุตรชาวพุทธจะต้องหาโอกาส บรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย ดังนั้น เมื่อมีการบรรพชา อุปสมบทกันอย่างแพร่หลาย ทำให้มีพระภิกษุสามเณรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง วางระบบการบริหารจัดการเพื่อการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม เพราะการ ปกครองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารกิจการพระสงฆ์และพระศาสนาให้มีความเจริญก้าวหน้า ความตั้งมั่นของพระศาสนาจะเกิดประโยชน์แก่คณะสงฆ์และมหาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม การ ศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ในแง่วิชาการเกี่ยวกับความหมายของการปกครอง ประเภทการปกครอง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์รวมถึงการใช้อำนาจในรูปแบบตามพระวินัยบัญญัติกับ รูปแบบตามอำนาจของรัฐ ซึ่งตราผ่านพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับต่างๆ และวิวัฒนาการการ ปกครองในแต่ละยุคสมัย ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับมาซึ่งความเข้าใจอันดีงามและมีประโยชน์ โดยตรงต่อการปกครองคณะสงฆ์ให้มีความสงบเรียบร้อยเป็นแบบอย่างการปกครองของสังคมทั่วไป ซึ่งในสังคมสงฆ์ได้รับการยกย่องเชิดชูให้มีสถานภาพสูงกว่าบุคคลทั่วไป (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : 2551 : 2)

การปกครองคณะสงฆ์สมัยพุทธกาล เป็นการปกครองภายในศาสนจักรเองทางรัฐไม่เข้ามา เกี่ยวแต่ก็เข้ามาช่วยอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและทางศาสนาก็ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการบ้านเมือง ไม่แสดงธรรมขัดแย้งกับทางการเมือง และไม่ปฏิบัติให้ผิดพระราชกำหนดกฎหมายของบ้านเมืองสมัย ก่อนนิยมใช้คำว่า การปกครองคณะสงฆ์ แต่ปัจจุบันใช้คำว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ซึ่งมีความ สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา เป็นการปกครอง เพื่อบังคับบัญชาดูแลผู้ได้บังคับบัญชาให้อยู่ในการปกครองให้เรียบร้อยดีงาม ส่วนการบริหารจะเป็น ไปเพื่อการบริหารจัดการในการที่จะดำเนินงานนั้นๆ ให้สำเร็จ

ปัจจุบันการปกครองคณะสงฆ์ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญเพราะถ้ามีระบบปกครองดีศาสนาก็มี ความเจริญมั่นคง การปกครองหรือการบริหารที่ดีนั้น จะต้องมีความรู้แบบและวิธีการจัดการหรือมีแนวคิด ซึ่งขึ้นอยู่กับงานมอบอำนาจกระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่างๆ รับผิดชอบตามความ รู้ความสามารถของตน และพัฒนาการในด้านต่างๆ เพราะการปกครองคณะสงฆ์ปัจจุบันนี้มีอำนาจ รัฐและจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีอิทธิพลเกิดขึ้นต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็น เกณฑ์จัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ : 2540 : 1)

การปกครองคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์คือ ด้านการปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ ให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ มหาเถรสมาคม ข้อบังคับ มติ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน โดยเฉพาะปัจจุบันนี้ วิทยาการด้านการบริหารและการจัดการก้าวหน้าไปมากคณะสงฆ์ควรจะได้ใช้

วิทยาการเหล่านั้นมาช่วยเสริมการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ กิจกรรมคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารแบบราชการของฝ่ายบ้านเมือง กิจกรรมคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารที่คล่องตัวแบบภาคเอกชนและกิจกรรมบางอย่างต้องบริหารตามหลักพระธรรมวินัย (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต) : 2539 : 78)

ดังนั้น การบริหารกิจการคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญเพราะถ้ามีระบบบริหารที่ดีศาสนา ก็มีความเจริญมั่นคง การบริหารที่ดีนั้นจะต้องมีรูปแบบและวิธีการจัดการหรือมีแนวคิดซึ่งขึ้นอยู่กับ การแบ่งงานมอบอำนาจกระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่างๆรับผิดชอบตามความรู้ความสามารถ ของตน และพัฒนาการในด้านต่างๆ เพราะการบริหารคณะสงฆ์ปัจจุบันนี้มีอำนาจรัฐและจารีต ประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีอิทธิพลเกิดขึ้นต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบ การปกครองคณะสงฆ์การบริหารคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะ สงฆ์คือ ด้านการปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ ให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม มติข้อบังคับหรือระเบียบมหาเถรสมาคม และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ : 2540 : 1)

ทั้งนี้แม้ว่าบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกายอำเภอ วารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ในปัจจุบันเป็นไปด้วยความเรียบร้อย แต่ผู้วิจัยต้องการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี ให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด อีกทั้งในปัจจุบันงานกิจการคณะสงฆ์มีเพิ่มมากขึ้น ทำให้ พระสังฆาธิการจำต้องเร่งปรับตัวเพื่อทำงานเชิงรุก เพื่อให้เกิดการกระตุ้นงานคณะสงฆ์ให้มี ประสิทธิภาพกว่าเดิม โดยเฉพาะพระสังฆาธิการผู้มียุทธศาสตร์ในการปกครอง อาจจะมีเวลาในการดูแล การบริหารได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์รวมทั้งอาจทำให้ขาดการ วางแผนพัฒนาศาสนวัตถุและศาสนบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้แม้แต่การจัดระบบหนังสือโต้ตอบ หรือการประสานงานกับเจ้าคณะปกครองสงฆ์ก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและราบรื่น เพราะพระสังฆาธิการบางรูปไม่สามารถเขียนหนังสือราชการได้หรืออาจไม่เข้าใจเรื่องงานเอกสาร ส่งผลให้การรายงานตามระเบียบของคณะสงฆ์บางอย่างล่าช้าออกไป จึงเป็นภาระของเจ้าคณะ ปกครองชั้นสูงขึ้นไปที่จะต้องเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะ สงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และระเบียบ ข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคมอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการ วางแผนและพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป ทั้งยังเป็นกรณีศึกษาเพื่อนำไปวางแผนพัฒนากิจการ คณะสงฆ์ในอำเภออื่น และจังหวัดอื่นๆด้วย ผู้วิจัยในฐานะ เป็นพระนักศึกษาในเขตพื้นที่การปกครอง

อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาในระบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข ปัญหาของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ สังกัดมหานิกายอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี ระเบียบ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 กำหนดกรอบแนวคิด หัวข้อปัญหา และวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.1.3 กำหนดกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

3.1.4 สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัยร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.5 นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

3.1.6 ทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Try out)

3.1.7 ดำเนินการส่งข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.8 วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

3.1.9 สรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสังฆาธิการและพระภิกษุสงฆ์ผู้มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนทั้งสิ้น 107 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม

สำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

3.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.2.2 ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการกับการบริหารจัดการการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกายอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ใช้สถิติการวิเคราะห์คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

3.2.3 ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อบทบาทของพระสังฆาธิการกับการบริหารจัดการการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกายอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technic)

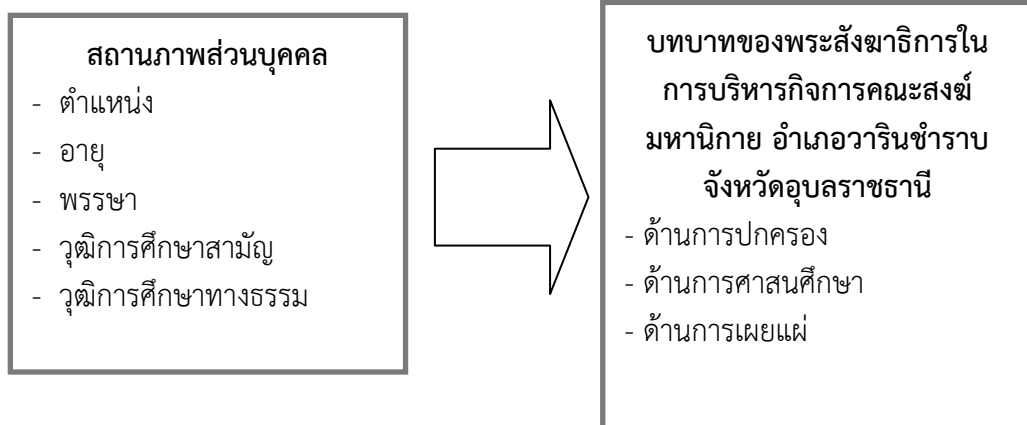
3.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

3.3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ตำแหน่ง, อายุ, พรรษา, วุฒิการศึกษาสามัญ, วุฒิการศึกษาทางธรรม

3.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกายอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครอง 2) ด้านการศาสนศึกษา 3) ด้านการเผยแผ่

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.1.1 พระสังฆาธิการที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 107 รูป ส่วนมากดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส คิดเป็นร้อยละ 58.90 รองลงมาดำรงตำแหน่ง รองเจ้าอาวาส คิดเป็นร้อยละ 16.80 และดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยเจ้าอาวาส คิดเป็นร้อยละ 24.30

4.1.2 พระสังฆาธิการที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุระหว่าง 41.50 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.40 รองลงมาได้แก่อายุ 61 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.00, อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.80, อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.90 และมีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.90

4.1.3 พระสังฆาธิการที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.60 รองลงมาได้แก่ 16-20 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 25.20, พรรษา 11-15 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 24.30, ต่ำกว่า 5 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 9.30 และมีพรรษาระหว่าง 6-10 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 7.50

4.1.4 พระสังฆาธิการที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีวุฒิมัธยมศึกษา จำนวน 40 รูป คิดเป็นร้อยละ 37.40 รองลงมาได้แก่ วุฒิปริญญาตรี จำนวน 28 รูป คิดเป็นร้อยละ 26.20, วุฒิประถมศึกษา จำนวน 23 รูป คิดเป็นร้อยละ 21.50, วุฒินุปรียญ จำนวน 12 รูป คิดเป็นร้อยละ 11.20 และจำนวนน้อยที่สุดมีวุฒิปริญญาโทหรืออื่นๆ จำนวน 4 รูป คิดเป็นร้อยละ 3.70

4.1.5 พระสังฆาธิการที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีวุฒินักธรรมชั้นเอก จำนวน 94 รูป คิดเป็นร้อยละ 87.90 รองลงมาได้แก่ นักธรรมชั้นตรี จำนวน 5 รูป คิดเป็นร้อยละ 4.70, นักธรรมชั้นโท จำนวน 5 รูป คิดเป็นร้อยละ 4.70 และไม่มีวุฒินักธรรม จำนวน 3 รูป คิดเป็นร้อยละ 2.80

4.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ สังกัดมหานิกาย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา และด้านการเผยแผ่ โดยแบ่งตามด้านต่างๆ ดังนี้

4.2.1 ผู้ตอบแบบสอบถามด้านการปกครอง ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.18 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 แต่เมื่อพิจารณาข้อพบว่า การลงอุปสมบททุกกิ่งเดือนมีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานสูงสุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.51-4.50 รองลงมา คือ การทำวัตรสวดมนต์ เช้า - เย็น ให้การอบรมแก่บรรพชิตและศิษย์วัด การเข้าร่วมประชุมพระสังฆาธิการตามวาระโอกาสต่างๆที่ผู้บัญชาเหนือตนจัดให้มีการประชุมการออกกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ การควบคุมดูแลบรรพชิตให้เรียบร้อย เมื่อเกิดอธิกรณ์ขึ้น สามารถระงับอธิกรณ์ที่เกิดขึ้นได้ และการจัดประชุมพระภิกษุสามเณรเพื่อชี้แจงกฎระเบียบตามวาระต่างๆ อยู่ในระดับ มาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.51-4.50

4.2.2 ผู้ตอบแบบสอบถามด้านการศาสนศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.78 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การดูแลเร่งรัดให้มีการเรียนการสอนนักเรียนอย่างทั่วถึง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานสูงสุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.51-4.50 รองลงมา การสรรหาและพัฒนาครูสอนนักเรียนและบาลี การส่งเสริมให้ครูสอนพระปริยัติธรรมได้ทำหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ตามโอกาส การตรวจตราเยี่ยมเยือนสำนักศาสนศึกษา การเร่งรัดธรรมรงค์ให้มีการอบรมบาลีและนักเรียนก่อนสอบ การยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลีและแผนกสามัญให้มีขวัญและกำลังใจ และการจัดหาทุนการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรที่เรียนนักเรียนและบาลี อยู่ในระดับ มาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.51-4.50

4.2.3 ผู้ตอบแบบสอบถามด้านเผยแผ่ ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.05 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานสูงสุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.51-4.50 รองลงมา การแนะนำอบรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติตนในฐานะพุทธศาสนิกชน การเทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาโดยถูกต้อง การส่งเสริมพระภิกษุสามเณรให้รู้จักวิธีการเผยแผ่ธรรมะโดยการจัดให้มีการเทศน์บรรยายธรรมตามโอกาส การจัดให้มีการบรรยายธรรมในงานบำเพ็ญกุศลศพ การจัดให้มีพระธรรมทูตหรือธรรมะจาริกอบรมสั่งสอนแก่ชาวบ้าน การจัดตั้งห้องสมุดภายในวัดเพื่อประโยชน์ในการศึกษา และการจัดให้มีการบรรยายธรรมทางวิทยุหรือช่องทางสื่อสารต่างๆ อยู่ในระดับ มาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.51-4.50

4.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข เกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

4.3.1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข เกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของพระสังฆาธิการนั้นสอดคล้องกับปัญหาของชุมชนแต่ละชุมชนนั้น แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

1. ด้านการปกครอง มีภิกษุสามเณรในเขตปกครองส่วนน้อยยังไม่เอื้อเฟื้อในพระธรรมวินัย เอกสารข้อมูลส่วนบุคคลของแต่ละวัดยังขาดความชัดเจน พระภิกษุสามเณรในชนบทมีจำนวนลดลงทุกปี ภิกษุสามเณรผู้บวชใหม่ไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อพระธรรมวินัย แต่กลับให้ความสนใจต่อสังคมภายนอกมากขึ้นและมีส่วนทำให้การปกครองเกิดปัญหาแนวทางแก้ไข พระเถระในเขตปกครอง ควรออกเยี่ยมเยียนหรือจัดประชุมสังฆกรเพื่อรับทราบปัญหาด้านการปกครองในแต่ละพื้นที่และวางมาตรการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2. ด้านการศาสนศึกษา ขาดงบประมาณสนับสนุนด้านการศึกษาต่อภิกษุสามเณรในเขตชนบท ไม่มีทุนการศึกษาแก่ผู้เรียนแนวทางแก้ไข พระเถระควรจัดสรรงบประมาณ

3. ด้านเผยแพร่ การเดินทางไม่ค่อยสะดวก บางโรงเรียนหรือชุมชนให้ความร่วมมือไม่มากเท่าที่ควร เยาวชนส่วนใหญ่เข้าวันน้อยลงในวันสำคัญทางศาสนาแนวทางแก้ไข คณะสงฆ์และผู้ปกครองควรทำงานเชิงรุกด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้มากขึ้น

จากการศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย
อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ในภาพรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการ
วิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

5.2 ด้านการศาสนศึกษา จากการศึกษาพบว่า พระสังฆาธิการ และพระภิกษุสงฆ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมณฑลกาย อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า พระสังฆาธิการ และพระภิกษุสงฆ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ในด้านการศาสนศึกษามากที่สุดในเรื่องการดูแล เร่งรัดให้มีการเรียนการสอนนักธรรมอย่างทั่วถึง รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ครูสอนพระปริยัติธรรมได้ทำหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ตามโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาสมทรง สิรินธโร และคณะ กล่าวว่บทบาทที่วัดและพระสงฆ์จะทำได้คือ การศึกษา การเผยแผ่และการสงเคราะห์ ซึ่งในส่วนของศึกษานั้น

เป็นการให้บริการด้านการศึกษาแก่พระสงฆ์ คือ การมีโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ นับเป็นทางหนึ่งในการสร้างอุบาสก อุบาสิกา ให้ได้พุทธศาสนิกชนที่มีคุณภาพและเป็นกำลังของศาสนา อีกประการหนึ่งก็คือการไปสอนวิชาศีลธรรมตามโรงเรียนต่าง ๆ เป็นการอนุเคราะห์ที่สังคมด้วยธรรมทาน การที่ให้พระสงฆ์ได้เข้าไปมีบทบาทในการศึกษาของชาติดังกล่าวนี้นี้จะทำให้เยาวชนและสังคมเห็นความสำคัญของวัดและพระสงฆ์ (พระมหาสมทรง สิรินุโร และคณะ : 2525 : 5)

5.3 ด้านการเผยแผ่ จากการศึกษาพบว่า พระสังฆาธิการและพระภิกษุสงฆ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการเผยแผ่ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า หน้าที่ในการเผยแผ่หลักธรรมของวัดหรือพระสงฆ์ ส่วนมากเป็นการจัดการเทศนาอบรมสั่งสอนประชาชน ให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสวัดต่างๆ เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะสงฆ์ อำเภอและเจ้าคณะจังหวัด จะต้องทำหน้าที่เผยแผ่พระศาสนา ดังนี้

1. อบรมพระภิกษุสามเณรให้มีสมณสัญญาและอบรมในเรื่องจรรยาบรรณตลอดถึงการปฏิบัติอันเกี่ยวกับพิธีหรือแบบอย่างต่าง ๆ
2. อบรมการทำวัตรสวดมนต์ให้เป็นไปโดยมีระเบียบเรียบร้อย
3. หาอุบายวิธีให้ได้ยินได้ฟังโอวาท คำสั่งสอนหรือแนะนำ ที่เป็นประโยชน์
4. แนะนำ สั่งสอนธรรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติ
5. เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและให้ได้ยินได้ฟังเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระศาสนาโดยถูกต้อง
6. หาอุบายวิธีสกัดกั้นสัทธรรมปฏิรูปมิให้เกิดขึ้นหรือบำบัดที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไปโดยที่ชอบ
7. ขวนขวายเพื่อให้ศิษย์วัดมีความรู้ในเรื่องพระศาสนาและอบรมในทางศีลธรรม มีการไหว้พระ สวดมนต์ เป็นต้น
8. ขวนขวายจัดตั้งห้องสมุด เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาธรรมบาลี หรือเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนหรือขวนขวายจัดหาหนังสือเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปบ้าง ที่เกี่ยวกับการไหว้พระสวดมนต์บ้าง ที่เกี่ยวกับศีลธรรมบ้าง ที่เกี่ยวกับประวัติพระบ้าง เพื่อให้ผู้รักาศิลปวัฒนธรรมตามวัดต่าง ๆ ได้อ่านได้ ได้ฟังตามควรแก่สถานที่และโอกาส
9. ขวนขวายจัดหาเครื่องอุปกรณ์การเรียนภาษาไทยบางประเภทสำหรับชั้นประถมศึกษาไว้เพื่อให้เด็กที่ขาดสเนหิใช้ในการเรียน

5.4 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข เกี่ยวกับ บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

3. ด้านเผยแผ่ การเดินทางไม่ค่อยสะดวก บางโรงเรียนหรือชุมชนให้ความร่วมมือไม่มากเท่าที่ควร เยาวชนส่วนใหญ่เข้าวัดน้อยลงในวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุชาตวิมลกิจ (เฉลิมชัย อภิชาติ) “เรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่าไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ แนวทางแก้ไข คณะสงฆ์และผู้ปกครองควรทำงานเชิงรุกด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มากขึ้น (พระครูสุชาตวิมลกิจ : 2551 : 125)

6. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย
อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี คณะผู้วิจัยมีแนวทางแก้ไข ดังนี้

6.1 แนวทางแก้ไขเชิงนโยบาย จากการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

1) ด้านการปกครอง พระสังฆาธิการควรมีการจัดประชุมพระภิกษุสามเณรเพื่อชี้แจงกฎระเบียบตามวาระต่างๆให้มากขึ้นและหาวิธีระงับอธิกรณ์ที่เกิดขึ้นให้เป็นธรรมและเหมาะสมกับอธิกรณ์ที่เกิดขึ้น

2) ด้านการศาสนศึกษา พระสังฆาธิการควรจัดหาทุนการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรที่ศึกษานักธรรมและบาลีและควรยกย่องเชิดชูเกียรติครูผู้สอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลีและแผนกสามัญให้มีขวัญกำลังใจ

3) ด้านการเผยแผ่ พระสังฆาธิการควรจัดให้มีการบรรยายทางวิทยุหรือช่องทางสื่อสารต่างๆ และควรจัดตั้งห้องสมุดภายในวัดเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาหลักธรรมทางพุทธศาสนา

6.2 แนวทางแก้ไขเชิงปฏิบัติการ

1) ด้านการปกครอง พระสังฆาธิการควรร่วมมือกับผู้บังคับบัญชาในระดับสูงเพื่อให้มีการจัดประชุมพระภิกษุสามเณรเพื่อชี้แจงกฎระเบียบตามวาระต่างๆให้มากขึ้นและหาวิธีระงับอธิกรณ์ที่เกิดขึ้นให้เป็นธรรมและเหมาะสมกับอธิกรณ์ที่เกิดขึ้น

2) ด้านการศาสนศึกษา พระสังฆาธิการควรร่วมมือกับผู้บังคับบัญชาในระดับสูงเพื่อให้จัดหาทุนการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรที่ศึกษานักธรรมและบาลีและควรยกย่องเชิดชูเกียรติครูผู้สอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลีและแผนกสามัญให้มีขวัญกำลังใจ

3) ด้านการเผยแผ่ พระสังฆาธิการควรร่วมมือกับผู้บังคับบัญชาในระดับสูงเพื่อให้จัดให้มีการบรรยายทางวิทยุหรือช่องทางสื่อสารต่างๆและควรจัดตั้งห้องสมุดภายในวัดเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาหลักธรรมทางพุทธศาสนา

6.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหาร บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2) ควรมีการศึกษาปัญหา การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สังกัดมหานิกายอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

3) ควรมีการศึกษาปัญหาการเผยแผ่ แก่เยาวชน ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ ผู้วิจัยขออนุโมทนาและขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วนงานของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ที่ได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย รวมทั้งพระสังฆาธิการสังกัดฝ่ายมหานิกายในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามประกอบการทำวิจัยในครั้งนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2540) **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **การปกครองคณะสงฆ์**. (2551) กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธงชัย สันติวงษ์. **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 9.(2537). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

ปรีชา ช้างขวัญยืน. **ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก**. พิมพ์ครั้งที่ 2.(2538) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระครูสุชาตวิมลกิจ (เฉลิมชัย อภิชาติ). (2538) “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2539) **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหมิตรธรรมจำกัด.

พระมหาสมทรง สิรินธโร. นายแพทย์ประเวส วะสี. นายสมบุรณ์สุขสำราญ และ ส. ศิวรักษ์.(2525) บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต. (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเกล็ดไทยจำกัด).

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์คงคปญโญ).(2540) **เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่องการปกครองคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2539) **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ภาคผนวก

การเตรียมบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร วารสารวิชาการแสงอีสาน ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้นและผ่าน การอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความทางวิชาการ ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิตนักศึกษาหรือ ประชาชนทั่วไป

1.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่ง ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆมาก่อน

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จาก ตำราหนังสือ และวารสารใหม่หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้นโดยมีการวิเคราะห์สังเคราะห์วิจารณ์เปรียบเทียบกัน

การส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการแสงอีสาน

ส่งบทความทางระบบออนไลน์ esubmit.mbuisc.ac.th

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสาร กำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทาง กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

2. การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาด อักษร 16 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียว ลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอ 4 (A4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษซ้ายกับด้านบน 1 นิ้วครึ่ง และ ด้านขวา กับ ด้านล่าง 0.5 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 15 หน้ากระดาษพิมพ์สี่ โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

3. การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการ พิจารณาทบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double – blind peer review)

4. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัยและบทความปริทรรศน์ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้อง อ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธี การศึกษา (methods) ผลการศึกษา (Results) สรุป (Conclusion) และคำสำคัญ (Key words) ซึ่งควรเรียบเรียง ตามลำดับและแยกหัวข้อให้ชัดเจนดังนี้ - วัตถุประสงค์ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา - วิธีการศึกษา ควรกล่าวถึงวิธีการค้นคว้าข้อมูลระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาศึกษา สถิติที่นำมาใช้ - ผลการศึกษา ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้าศึกษาและผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการ วิเคราะห์) - สรุป ควรกล่าวถึงผลสรุปของการค้นคว้า และศึกษา - คำสำคัญ ควรมีคำสำคัญ 3-6 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของ บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (;) หรือ (,)

5. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

5.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้และหลักฐานต่างๆจากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาและกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญ ของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ สมมติฐานของการศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน

5.2 วิธีการศึกษา (methods) กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างใน การศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

5.3 ผลการศึกษา (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.2 ควรจำแนกผล ออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียด เพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

5.4 การอภิปรายผล (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์นำมา เปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็น แนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

5.5 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะแนวการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

5.6 กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) (ถ้ามี) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคล ที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และ หมายเลขของทุนวิจัย

5.7 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี (APA STYE) เป็นการทำรายการ เอกสารอ้างอิงหรือคำอธิบายเพิ่มเติมที่อยู่ต่อบทความในแต่ละบทความซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิง แตก ต่างกันตามประเภทของเอกสารหรือแหล่งที่ใช้อ้างอิง ดังนี้

การอ้างอิงแบบเชิงอรรถ

1. หนังสือ

1.1 คัมภีร์พระไตรปิฎกหรือหนังสือสำคัญพิมพ์เป็นชุด ให้อ้างอิงย่อคัมภีร์. เล่ม/ข้อ/หน้า. และให้วงเล็บคำว่า (บาลี) ไว้หลังคำย่อในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับ ภาษาบาลีหรือวงเล็บคำว่า (ไทย) ไว้หลังคำย่อในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ตัวอย่างเช่น 1 ขุ.ชา. (บาลี) 27/855/191

หนังสือ ผู้แต่ง, ชื่อเรื่อง, (สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์, ปีที่พิมพ์), หน้า. ตัวอย่างเช่น พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), วิชิบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557), หน้า 15.

ศิโรตน์ ภาคสุวรรณ และศิริลักษณ์ ไชยรังสี, หลักระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524), หน้า 145-146.

ภาสกร ดอกจันทร์ สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม, รัฐศาสตร์เบื้องต้น, (เลย : รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์, 2552), หน้า 80.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สหพรหมการพิมพ์, 2525), หน้า 100.

Venerable Dr. W. Rahula, What the Buddha Taught, (Bangkok : Haw Trai Printing, 2004), p. 69.

วารสารแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

วารสาร

ผู้เขียน, “ชื่อบทความ”, ชื่อวารสาร, เล่มที่หรือปีที่ (เดือน ปี) : หน้า.

ตัวอย่างเช่น พระครูปริยัติธรรมวงศ์, ดร., “การเปรียบเทียบจริยศาสตร์ในพระพุทธศาสนา เปรียบเทียบกับแนวคิดของเพลโต”, วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (พฤศจิกายน 2557-กุมภาพันธ์ 2558) : หน้า 155-158.

Sarah Grace Prescott, “Will Instructors Save Time Using a Specifications Grading System?”, Journal of Microbiology & Biology Education. Vol. 16 No. 2 (December 2015) : p. 298.

วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย, “ชื่อเรื่อง”, ระดับของงาน, (หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย), ปีที่พิมพ์.

ตัวอย่างเช่น สุภาวดี หาญสุโพธิ์, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2556.

สุรพล พรหมกุล, “การสร้างสันติสุขในชุมชนโดยใช้กลไกภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาประเพณีบุญหลวง จังหวัดเลย”, รายงานการวิจัย, (วิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2558.

สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์, ตำแหน่ง (ถ้ามี), วัน เดือน ปี.

ตัวอย่างเช่น สัมภาษณ์ พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต, รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต ขอนแก่น, 10 พฤษภาคม 2556.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง, ชื่อเรื่อง. แหล่งที่มา : [วัน เดือน ปี ที่สืบค้น].

ตัวอย่างเช่น พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ดร.ประยุทธ์มจิตร), ธรรมประกาศโนบาแหล่งที่มา: <http://www.buddhismth.com/index.php?lay=show&ac=article&id=538970572&Ntype=9> [7 กันยายน 2555].

การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิกการติดต่อโฆษณา

สำนักงานวารสารวิชาการแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน

บ้านโนนชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 043-241495 โทร. 085-4082638, แฟกซ์ 043- 242389

Email: esubmit.mubuis.ac.th, piakealexander@yahoo.com.

กระบวนการพิจารณาบทความของวารสารวิชาการแสงอีสาน

ประชาสัมพันธ์	ส่งจดหมายประชาสัมพันธ์ทุกหน่วยงานในมหาวิทยาลัยสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ	7 วัน
รับผลงาน	เจ้าของผลงานส่งผลงานทางวิชาการ/วิจัย มายังกองวารสารเข้าสู่ระบบวารสารออนไลน์ esubmit.mubuis.ac.th.	1 เดือนหลังประชาสัมพันธ์
	เสนอกองบรรณาธิการ	1 วัน
	พิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิอ่านผลงานทางวิชาการ/วิจัย	1 วัน
	ประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิอ่านผลงานทางวาจา	1 วัน
	ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พิจารณาผลงาน โดยแนบ บทความทางวิชาการ/วิจัย พร้อมลบบรายชื่อผู้เขียนออก 1 ชุด แบบประเมินวารสาร 1 ชุด ใบสำคัญรับเงิน (เพื่อความรวดเร็วในการเบิกจ่าย) 1 ชุด ซองจดหมายตอบกลับ พร้อมติดแสตมป์ 10 บ. 1 ชุด	2 วัน
	ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านประเมินผลงานทางวิชาการ/วิจัย	30 วัน
	ผ่าน (กองบรรณาธิการจัดทำรูปแบบให้เป็นไป ตาม format)	5 วัน
	ผ่านแบบมีเงื่อนไข (ส่งคืนผู้เขียนปรับแก้ไขและตรวจสอบการอ้างอิงตาม APA)	30 วัน
	- ไม่ผ่าน แจ้งผู้เขียนทราบ (Reject)	5 วัน
	ผู้เขียนส่งคืนกองบรรณาธิการ	30 วัน

วารสารแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ใบสมัครสมาชิก วารสารวิชาการแสงอีสาน

ชื่อ (Name).....นามสกุล (Surname).....

ที่อยู่ (Address).....

โทรศัพท์ (Telephone).....Email:.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิกวารสารวิชาการแสงอีสาน

() สมาชิกประเภทรายปี 200 บาท (จำนวน 2 เล่ม) () เล่มละ 100 บาท

กรุณาส่งหรือโทรสารมาที่

สำนักงานวารสารวิชาการแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน

บ้านโนนชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 043-241495 โทร.085-4082638, แฟกซ์ 043- 242389

Email: esubmit.mubuis.ac.th, piakealexander@yahoo.com.

การตั้งค่าหน้ากระดาษ A4

ระยะขอบ

ด้านบน 4.5 ซม. ด้านล่าง 4.01 ซม.

ด้านซ้าย 3.81 ซม. ด้านขวา 3.81 ซม.

การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิชาการ

ชื่อเรื่องภาษาไทย ขนาดตัวอักษรแบบ TH sarabun PSK ขนาด 16 พ้อยท์ (Points) ตัวหนา

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ.....

ชื่อผู้พิมพ์*

บทคัดย่อภาษาไทย

(ขนาดขนาด 16 พ้อยท์ (Points) ตัวธรรมดา)

ย่อหน้า 1.5 ซม.

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ:

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

(ขนาดขนาด 16 พ้อยท์ (Points) ตัวธรรมดา)

ย่อหน้า 1.5 ซม.

.....

.....

.....

.....

Keywords:

วาระสาราสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

1. บทนำ (ขนาดขนาด 16 พ้อยท์ (Points) ตัวหนา)

ย่อหน้า 1.5 ซม.

.....

.....

.....

.....

2. เนื้อหา

1.

.....

2.

.....

3.

.....

ฯลฯ.....

.....

3. สรุป

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

(1) หนังสือ :

.....
.....

(2) วารสาร :

.....
.....

(3) วิทยานิพนธ์ / ดุษฎีนิพนธ์ / สารนิพนธ์ / รายงานการวิจัย :

.....
.....

(4) สัมภาษณ์

.....
.....

(5) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

.....
.....

2. ภาษาอังกฤษ

(1) Book :

.....
.....

(2) Journal :

.....
.....

(3) Thesis /Dissertations /Research report :

.....
.....

(4) Interview :

.....
.....

(5) Website :

.....
.....

ว ส ร ส ร ๙ ส ง อี ส า บ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

การตั้งค่าน้ำกระดาษ A4

ระยะขอบ

ด้านบน 4.5 ซม. ด้านล่าง 4.01 ซม.

ด้านซ้าย 3.81 ซม. ด้านขวา 3.81 ซม.

การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิจัย

ชื่อเรื่องภาษาไทย..ขนาดตัวอักษรแบบ TH sarabun PSK ขนาด 16 พ้อยท์ (Points) ตัวหนา.....

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ.....

ชื่อผู้นิพนธ์

ชื่อผู้ร่วมนิพนธ์

บทคัดย่อภาษาไทย

(ขนาดขนาด 16 พ้อยท์ (Points) ตัวธรรมดา)

ย่อหน้า 1.5 ซม.

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ:

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

(ขนาดขนาด 16 พ้อยท์ (Points) ตัวธรรมดา)

ย่อหน้า 1.5 ซม.

.....

.....

.....

.....

Keywords:

1. บทนำ (ขนาดขนาด 16 พ้อยท์ (Points) ตัวหนา)

ย่อหน้า 1.5 ซม.

.....

.....

.....

.....

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.
2.
3.

3. วิธีดำเนินการวิจัย

.....

.....

.....

4. สรุปผลการวิจัย

.....

.....

.....

5. อภิปรายผลการวิจัย

.....

.....

.....

6. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

7. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

(1) หนังสือ :

.....

(2) วารสาร :

.....

(3) วิทยานิพนธ์ /ดุษฎีนิพนธ์ /สารนิพนธ์ /รายงานการวิจัย :

.....

(4) สัมภาษณ์

.....

(5) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

.....

2. ภาษาอังกฤษ

(1) Book :

.....

(2) Journal :

.....

(3) Thesis /Dissertations /Research report :

.....

(4) Interview :

.....

(5) Website :

.....

แบบประเมินบทความ

วารสารวิชาการแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จ.ขอนแก่น

คำชี้แจง : แบบประเมินนี้ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

ประกอบด้วยชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และชื่อบทความวิชาการ/บทความวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพบทความและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงคุณภาพ
เป็นการประเมินคุณภาพบทความ จำนวน 18 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้

- เหมาะสม ไม่ต้องแก้ไข
- เหมาะสม ควรแก้ไข
- ไม่เหมาะสม ควรแก้ไข

ตอนที่ 3 สรุปผลการพิจารณา

โดยขอความอนุเคราะห์ท่านผู้ทรงคุณวุฒิได้โปรดบันทึกข้อคิดเห็นตามประเด็นดังกล่าว
ข้างต้นให้ครบทุกประเด็นตามความเหมาะสมพร้อมประเมินคุณภาพบทความเพื่อลงตีพิมพ์เผยแพร่
ในวารสาร วารสารวิชาการแสงอีสานต่อไป

(ดร.สิทธิพร เกษจ้อย)

บรรณาธิการ

วารสารวิชาการแสงอีสาน

แบบประเมินบทความ

วารสารวิชาการแสงอีสาน

บทความเลขที่ Saeng-Isan
Vol....., NO....., Y.....

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จ.ขอนแก่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

1. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
2. ชื่อบทความ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพบทความ

ลำดับ	หัวข้อการประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
		เหมาะสม ไม่ต้องแก้ไข	เหมาะสม ควรแก้ไข	ไม่เหมาะสม ควรแก้ไข	
1	ความชัดเจนของชื่อเรื่อง				
2	บทคัดย่อภาษาไทยตรงตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา				
3	การเขียน Abstract ถูกต้องตามหลักภาษา				
4	บทนำที่แสดงถึงความสำคัญและที่มาของปัญหา				
5	การใช้ภาษา (ชัดเจน/เข้าใจง่าย)				
6	ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับชื่อเรื่อง				
7	การจัดเรียงลำดับของเนื้อหา				
8	ความทันสมัยและความถูกต้องในการเขียนเอกสารทฤษฎีและงานวิจัย				

9	ความชัดเจนของการ ออกแบบวิจัย/บทความ				
10	ความเหมาะสมและ คุณภาพเครื่องมือที่ใช้				
11	ความเหมาะสมของวิธี เก็บรวบรวมข้อมูล				
12	องค์ความรู้ที่ได้รับจาก การวิจัย/บทความ				
13	การสรุปผลข้อมูลถูกต้อง ตามข้อมูลที่ได้รับ				
14	การอภิปรายผลข้อมูลมี เอกสาร/งานวิจัย สนับสนุน				
15	มีข้อเสนอแนะที่จะเป็น ประโยชน์ต่อผู้อ่าน				
16	การอ้างอิง				
17	การเขียนบรรณานุกรม				
18	ความคิดเห็นอื่นๆ (เพิ่มเติม)				

ตอนที่ 3 สรุปผลการพิจารณา

- ☐ เผยแพร่ได้ โดยไม่ต้องแก้ไข
- ☐ เผยแพร่ได้ โดยมีการแก้ไข
- ☐ ไม่สมควรเผยแพร่

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน
(.....)
วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา 232/199 ต.ศรีจันทร์ ต.โนนเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000
Tel. 043-466444 Fax. 043-466863 E-mail : klungpress@hotmail.com 2561 สัปดาห์ 08